

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HR

HRVATSKA

RIJEČ

BROJ 802

31. KOLOVOZA 2018. CIJENA 50 DINARA

Izbori za HNV:

Potpisi za elektore

5

Izbori za HNV 2018.

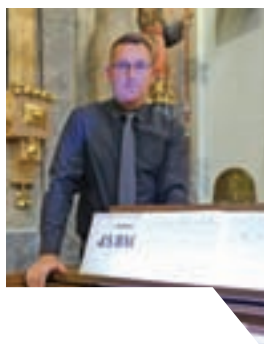
Lista HRvati ZAJedno
prikuplja potpise

10

Program profesionalne
orijentacije u Benkovcu održan
i ove godine

Gdje poći sutra?

12

Miroslav Stantić, zborovođa
i orguljaš subotičke katedrale

Bogatstvo glazbe
hrvatskih skladatelja
iz Vojvodine

19

Bunaričko proštenje

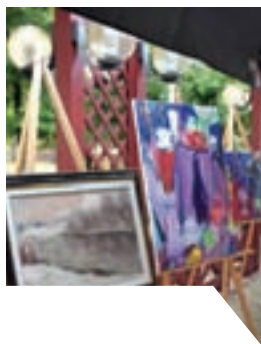
125 godina pod
Gospinim okriljem

24

Ozana Gucić, školska sestra sv.
Franje, Krista Kralja u Zemunu

Život posvećen Bogu
i pomaganju drugima

32

Osmi saziv Umjetničke kolonije
Stipan Šabić

Zanos u likovnoj
igri – užitek u stvaranju

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova

Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,

24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Jasna Vojnić (predsjednica), Ladislav Suknović

(zamjenik predsjednice), Martin Bačić,

Antun Borovac, Josip Dumendžić,

Petar Pifat, Josip Stantić, Thomas Šujić

RAVNATELJ

Ivan Ušumović

e-mail: direktor@hrvatskarijec.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:

dr. sc. Jasminka Dulić (urednica@hrvatskarijec.rs)

POMOĆNIK I ZAMJENIK

GLAVNE I ODGOVORNE UREDNICE:

Zvonko Sarić

LEKTOR:

Zlatko Romić

REDAKCIJA:

e-mail: desk@hrvatskarijec.rs

Jelena Dulić Bako

(novinarka)

Davor Bašić Palković

(novinar, urednik rubrike kultura i urednik Kužiša)

Ivana Petrekanić Sič

(novinarka i korektorica)

Željka Vukov

(novinarka, urednica Hrcka)

Zlata Vasiljević (novinarka dopisništva Sombor)

Suzana Darabašić (novinarka dopisništva Srijem)

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)

Jelena Ademi (grafička urednica)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

UREDNIK WEB IZDANJA:

Davor Bašić Palković

ADMINISTRACIJA:

Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)

Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)

Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALISTICA:

Mirjana Trkulja (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55;

++381 24/55-15-78;

++381 24/53-51-55

TEKUĆI RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: ured@hrvatskarijec.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Doo Magyar Szó Kft Novi Sad

List je upisan u Registar javnih glasila

Agencije za privredne registre Republike Srbije

pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Katalogizacija

u publikaciji Biblioteka

Matice srpske, Novi Sad

32+659.3(497.113=163.42)

ZA – izbor

Moram priznati, teško mi je razumjeti ljude koji se zalažu za demokraciju, slobode i prava čovjeka, autonomiju, itd. a istodobno s izvjesnim ponosom kažu kako oni neće izići na izbore, ma na kojoj razini oni bili jer su ih »svi razočarali«. Naime, time sebi skaču u usta jer su demokratsko predstavljanje i demokratski poredak nezamislivi bez izbora pa i bez borbe (nadmetanja) političkih i društvenih aktera za funkcije i položaje, odnosno određenu vlast. Najčešći razlog zašto ne žele izići na izbore se svodi na gore pomenutu frazu kako su ih zastupnici, političke stranke, lideri razočarali toliko da nitko ne zaslužuje njihov glas.

Istina je da demokracija predstavlja pravo i slobodu birača da sudjeluju ili ne na izborima, kao i da glasaju za koga žele, ali ponekada neizlazak na izbore i neglasanje za nekog od ponuđenih kandidata može značiti i gubitak određenih prava. Takav je slučaj u pogledu izbora za nacionalna vijeća nacionalnih manjina. Naime, ova tijela su osnovana radi ostvarivanja prava na samoupravu u kulturi, obrazovanju, informiranju i službenoj uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina, a ukoliko se ne provedu izbori pod određenim uvjetima koje je propisao zakon, mogu se i ne osnovati čime se dovodi u pitanje i ostvarivanje tih prava kao i funkcioniranje ustanova kojima su vijeća osnivači.

Izbori za nacionalno-manjinska vijeća u Srbiji su u tijeku, počele su izborne kampanje i sakupljanje potpisa za izborne liste (za manjine koje su se u dovoljnom broju upisale na poseban birački popis) ili sakupljanje potpisa podrške za elektore kao što je to slučaj na izborima za Hrvatsko nacionalno vijeće. Naime, kao i na prethodnim izborima i ovi će se održati posredno tako što će birači svojim potpisom dati svoj glas elektorima koji će izabrati novo nacionalno vijeće na elektorskoj skupštini. Ključni uvjet da neki birač dobije status elektora je da ga svojim potpisima podrži određen broj birača – pripadnika nacionalne manjine. U slučaju hrvatske nacionalne manjine potrebno je da jedan elektor sakupi 60 ovjerenih potpisa potpore. Prema našim saznanjima do zaključenja ovoga broja našega tjednika, jedino je Demokratski savez Hrvata u Vojvodini počeo s prikupljanjem potpisa za svoju programsku platformu u kojoj su izložena osnovna načela i vizija budućeg saziva Vijeća a pod nazivom *HRvati ZAJedno*. Rok za predaju lista i ovjerenih potpisa je 4. listopada, što znači da je za prikupljanje (i ovjeru) potpisa ostalo još oko mjesec dana, kao i za kandidiranje i kampanje nekih drugih lista.

Da bi se elektorska skupština održala, potrebno je najmanje 60 elektora, (odnosno ukupno, najmanje 3.600 potpisa podrške). U slučaju da na elektorsku skupštinu ne dođe potreban broj elektora, odbor koji provodi izbore rješenjem obustavlja postupak izbora. To svakako ne bi bilo dobro, niti za ostvarivanje prava niti za obrazovanje, niti za pokrenute projekte kao ni za ustanove kojima je HNV osnivač. Zato koristite svoje pravo da birate i budete birani.

J. D.

Hoće li biti cjelovite nastave na hrvatskom u Beregu?

Pokrajina odobrila, pa zavladao pritisci

Hrvatsko nacionalno vijeće još uvijek sa zabrinutošću prati događanja glede upisa prvaka u osnovnu školu u Beregu. Po riječima **Jasne Vojnić**, savjetnice predsjednika HNV-a, ove godine u tom naselju s većinskim hrvatskim življem postoji specifičan problem za koji još nije sigurno kako će se razriješiti, a koji je bio odraz situacije koja se svaki puta proživljava kada se pokuša ostvariti pravo izvan već postojećih okvira. Na-

ime, u Beregu ove godine na inicijativu roditelja pokrenuta je priča oko cjelovite nastave na hrvatskom jeziku.

»Budući da je to mala škola ove školske godine se u nju upisuje svega 8 prvaka od kojih je sedam bilo zainteresirano za nastavu na hrvatskom jeziku. Uredno su ispunili ankete, koje su prošle sve procedure savjeta roditelja i školskog odbora, da bi na kraju zahtjev bio poslan u Pokrajinu. Odobrenje za taj odjel je stiglo i napisмено od pokrajinskih tijela, međutim pritisak na roditelje i školu je uzeo toliko maha da je selom zavladao strah. Svakodnevne prijetnje, kontrole škole, pritisci na roditelje, u čemu su sudjelovali i predstavnici lokalnih vlasti iz Sombora, te zahtjevi da se ponovno obavi anketiranje, dovelo je do toga da

Predstavnik OEES-a u HNV-u

Hrvatsko nacionalno vijeće je prošloga tjedna posjetio **William Romans**, savjetnik veleposlanika **Lamberta Zanniera**, visokog komesara za nacionalne manjine pri Organizaciji europske sigurnosti i suradnje (OEES). S njime su se susreli predsjednik HNV-a **Slaven Bačić** i međunarodni

tajnik HNV-a **Darko Baštovanović**, a Romans je ovom prigodom informiran o najznačajnijim pitanjima vezanim za funkcioniranje HNV-a ali i život Hrvata u Srbiji. Inače, bio je ovo pripremni sastanak za susret sa spomenutim veleposlanikom Zannierom, koji bi trebao biti održan početkom rujna.

ravnateljica (inače pripadnica većinskog naroda) nije mogla izdržati pritisak te je ponovno, mimo uobičajene prakse, provela anketu. Nakon svega, samo dva djeteta su bila zainteresirana za cjelovitu nastavu na hrvatskom jeziku. Obavijestili smo nadležne osobe iz Međuvladinog mješovitog odbora, a svoj interes je očitovao i narodni zastupnik **Tomislav Žigmanov**. Nadamo se da će prvobitno iskazana želja roditelja biti i ostvarena, a država sankcionirati aktivno ometanje ostvarivanja prava pripadnika hrvatske zajednici«, rekla je Vojnić.

Sa žaljenjem je konstatirano da je »slučaj Bereg« suprotan javno danom obećanju predsjednika Republike **Aleksandra Vučića** da će država imati proaktivan i pozitivan odnos kada je riječ o ostvarivanju prava Hrvata u Srbiji.

Izbori za Hrvatsko nacionalno vijeće 2018.

Lista *HRvati ZAJedno* prikuplja potpise

Izbori za nacionalna vijeća nacionalnih manjina u Srbiji, pa tako i Hrvatsko nacionalno vijeće, bit će održani 4. studenoga, za nešto više od dva mjeseca. I ovoga puta izbori za novi saziv Vijeća bit će posredni, odnosno vijećnici će se birati po elektorskom sustavu.

Prikupljanje potpisa za elektore u ponedjeljak je započela lista *HRvati ZAJedno*, čiji je nositelj politička stranka Demokratski savez Hrvata u Vojvodini. Ta lista, koja oko sebe okuplja i udruge te pojedince koji nisu članovi te stranke, prikupljala je proteklih dana potpise u Domu DSHV-a u Subotici, gdje je na »teren« izlazio javni bilježnik (notar) koji je ovjeravao potpise.

Prikupljanje potpisa za osobe s ove liste bit će nastavljeno, a osim u Subotici, bit će organizirano i u drugim mjestima.

Odgovoriti izazovu

Po riječima predsjednika DSHV-a **Tomislava Žigmanova**, u toj stranci vjeruju da skupa u suradnji s udrugama i pojedincima koji podržavaju njihov program mogu stvoriti uspješan i kadrovski snažan sastav HNV-a u predstojećem razdoblju. Isto tako, vjeruju da mogu mobilizirati dovoljan broj pripadnika hrvatske zajednice kako bi bio osiguran minimalno potrebni broj elektora (njih 60) za održavanje elektorske skupštine u studenome. Inače, za jednog elektora potrebno je prikupiti 60 potpisa potpore, što ukupno znači minimalnih 3.600 potpisa.

»Bili bismo sretniji da je broj ovjerivača potpisa veći i da je to jednostavnije organizirano kao što je bilo za ranije izbore. Ranije su oni koji rade u sudu i javnoj upravi to mogli raditi, a sada to čine jedino javni bilježnici. Također, mreža javnih bilježnika u manjim mjestima je slabija, što umanjuje resurse za prikupljanje potpisa. No, čvrsto vjerujemo da će javni bilježnici moći odgovoriti tom izazovu. Vidimo da to ovdje u Subotici dobro ide i da ćemo taj posao zajednički moći uspješno završiti«, kaže Žigmanov.

Potpore udruga i pojedinaca

Od udruga, listu *HRvati ZAJedno* su do srijede, odnosno zaključenja ovog broja našeg tjednika, javno podržali – HKPD **Matija Gubec** iz Tavankuta, UBH **Dužijanica** iz Subotice, Udruga banatskih Hrvata iz Zrenjanina i Hrvatski kulturni centar **Beograd**. Od pojedinaca, potporu listi javno su dali redoviti profesor na Akademiji umjetnosti u Novom Sadu **Darko Vuković** iz Petrovaradina, diplomirani inženjer arhitekture dr. sc. **Darko Polić** iz Novoga Sada, profesor tambure **Vojislav Temunović** iz Subotice, biolog i novinar **Marko Tucakov** iz Novoga Sada, magis-

tra pedagogije i etnologije **Sonja Periškić Pejak** iz Monoštora, diplomirani menadžer u medijima **Petar Pifat** iz Petrovaradina i drugi.

Inače, programska platforma s kojom DSHV te udruge i pojedinci okupljeni oko stranke idu na izbore usvojena je na trećoj izvanrednoj sjednici Vijeća DSHV-a, održanoj 22. kolovoza u Subotici. Tada je jednoglasno donijeta odluka o izlasku DSHV-a na izbore za novi saziv HNV-a, te također jednoglasno usvojena i programska Platforma DSHV-a u kojoj su izložena osnovna načela i vizija budućeg saziva HNV-a.

Prema odluci Vijeća, DSHV je kao stožerni politički čimbenik Hrvata u Srbiji pozvao i sve druge pozitivne i konstruktivne snage unutar hrvatske zajednice u Srbiji – hrvatske institucije i organizacije te pojedince da prihvate izbornu platformu za novi saziv HNV-a te da se pridruže u stvaranju jedinstvene liste pod nazivom *HRvati ZAJedno*, čiji će nositelj biti ta stranka. Predizbornoj kampanju liste *HRvati ZAJedno* možete pratiti i na njihovom istoimenom facebook profilu, gdje možete dobiti i informacije o mjestu i vremenu prikupljanja potpisa za elektore.

Prema informacijama koje su bile dostupne našem uredništvu do srijede, *HRvati ZAJedno* je jedina lista koja radi na prikupljanju potpisa za predstojeće izbore za HNV. Inače, rok za predaju lista je 4. listopada, što znači da je za prikupljanje potpisa ostalo još oko mjesec dana.

D. B. P.

PLATFORMA ZA 4. SAZIV HRVATSKOG NACIONALNOG VIJEĆA REPUBLIKE SRBIJE

Polazeći od činjenica da je:

- * Demokratski savez Hrvata u Vojvodini ostao jedina relevantna politička stranka koja **dosljedno i odvažno** zastupa interese Hrvata u Srbiji, pa i u situacijama koje podrazumijevaju rizike i hrabrost, čime učvršćuje povjerenje i povećava ugled u narodu;
- * zahvaljujući djelovanju DSHV-a uspostavljena **komunikacija** s najvišim predstavnicima vlasti u Republici Srbiji s ciljem da se počnu sustavno i kontinuirano rješavati problemi s kojima se naši sunarodnjaci godinama suočavaju, što se i počelo uspješno realizirati;
- * ostvaren značajni iskorak u pozicioniranju u ukupnim hrvatsko-srpskim odnosima, te da su Hrvati u Srbiji postali i tema i **nezaobilazni čimbenik** u razgovorima između službenog Beograda i Zagreba, a ostvarena je suradnja s gotovo svim županijama Republike Hrvatske te povećana **vidljivost i osjetljivost** za Hrvate u Srbiji;
- * u protekle dvije godine DSHV imao ključnu ulogu u konsolidaciji prilika u hrvatskoj zajednici, napose kada je u pitanju unaprjeđenje odnosa među Hrvatima, afirmiranje novih **kadrova**, proširenje suradnje sa svećenstvom **Katoličke crkve**, a učinjeni su i prvi iskoraci po pitanju projektnog financiranja kapitalnih projekata;

i uz svijest da pred nama Hrvatima u Srbiji još uvijek predstoje brojni izazovi i zadaće, među kojima najvažnije cijenimo sljedeće:

- * postizanje **dostojanstva** Hrvata u Srbiji, što znači da budemo objekti pozitivnih priznanja, da prestanu politike isključivanja, prešućivanja i ignoriranja, da se u javnosti ne percipiramo na negativni način, da ne trpimo akte diskriminacije, već da kao Hrvati u vlastitom dostojanstvu budemo jednako tretirani kao i svi drugi građani Srbije i da živimo u Srbiji kao demokratskom, tolerantnom i inkluzivnom društvu, koje će imati programe pozitivnoga respekta spram njezinih građana hrvatske nacionalnosti;
- * ostvarenje **ravnopravnosti** Hrvata u Srbiji, što znači da moramo nastaviti zalaganje za sudjelovanje u procesu donošenja odluka i za jednake mogućnosti sudjelovanja u javnom životu, na postizanju suštinske jednakosti s drugim sličnim nacionalnim zajednicama kada je riječ o manjinskim pravima – proaktivni odnos državnih tijela spram izazova koje imamo u području ostvarivanja manjinskih prava, istu količinu financijskih sredstava iz republičkog, pokrajinskog i proračuna lokalnih samouprava za rad hrvatskih institucija i organizacija;
- * kreativno i dalje pridonositi **razvoju** ukupnog srbijanskog društva i njegovih multikulturalnih sastavnica te ostati aktivni i konstruktivni u procesu europskih integracija;

okupljeni i posvećeni oko tako razumljenog boljitka Hrvata u Srbiji, slobodni smo iznijeti temeljna programska načela za izbore za četvrti saziv Hrvatskog nacionalnog vijeća, instituciju manjinske samouprave koja (je):

- * dosljedno i proaktivno ispunjava sve zakonom određene obveze i nadležnosti;
- * pravični reprezent teritorijalno raspršene i subetnički šarolike hrvatske zajednice u Srbiji;
- * odgovorno upravlja ustanovama čiji je osnivač;
- * se racionalno odnosi spram financijskih sredstava s kojima raspolaže;
- * stjecište svih onih kojima je stalo do napretka i razvoja hrvatske zajednice u Republici Srbiji;
- * inicijator i koordinatorske aktivnosti u cilju ne samo ostvarivanja nego i uživanja prava;
- * »košnica« ljudi radi kreiranja razvojnih programa unutar zajednice;
- * riznica koja osigurava dodatna sredstva iz drugih fondova za razvoj zajednice;
- * centar koji ima plansko djelovanje spram mladih i obrazovanih;
- * oslonac koji skrbi o Hrvatima iz svih krajeva Republike Srbije;
- * spona s matičnom domovinom;
- * spona s većinskim narodom i drugim nacionalnim manjinama;
- * motor koji će učiniti da obitelji imaju razloga ostati u Srbiji.

Riječju, HNV u narednom razdoblju mora biti nositeljem inicijativa i realizator s partnerima sljedećih kapitalnih projekata:

- * Školski centar,
- * Katedra za hrvatski jezik na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Novom Sadu,

- * razvoj infrastrukture hrvatskih institucija u Srijemu
- * adekvatni prostori za smještaj NIU *Hrvatska riječ* te udruga kulture,
- * centar za razvoj zajednice,
- * Centar za nematerijalnu kulturnu baštinu,
- * rekreacijsko-edukacijski centar za usavršavanje Hrvata iz Srbije na jadranskom primorju,
- * kazalište i scena na hrvatskom jeziku,
- * muzej Hrvata u Srbiji...

Ovako zahtjevne ciljeve može ostvariti jedino tim kompetentnih, obrazovanih uposlenika na čelu s profesionalno angažiranim te potpuno posvećenim vodstvom.

To je novi saziv Hrvatskog nacionalnog vijeća kakav DSHV vidi!

Zalažimo se nesebično, kao svjesni i odgovorni građani – i vodstvo i svekoliko članstvo DSHV-a, kao i svi drugi – hrvatske kulturne udruge i pojedinci kojima je stalo do razvoja i napretka Hrvata u Srbiji – za ostvarenje naše programske platforme!

Budimo i dalje **HRvati ZAJedno.**

**Imamo viziju za bolje sutra hrvatske zajednice u Republici Srbiji –
ostvarimo ju zajedno, iskrenim, smjelim i ustrajnim djelovanjem!**

HRVATI

ZA

JEDNO

Republika Srbija
Autonomna pokrajina Vojvodina
Grad Subotica
POVJERENSTVO ZA IZRADU GODIŠNJEG PROGRAMA
ZAŠTITE, UREĐENJA I KORIŠTENJA
POLJOPRIVREDNOG ZEMLJIŠTA
Broj: I-320-2/2018
Datum: 27. 08. 2018. godine
Subotica
Trg slobode 1

**JAVNI POZIV
ZA DOKAZIVANJE PRAVA PRVENSTVA NAJMA POLJOPRIVREDNOG ZEMLJIŠTA U DRŽAVNOM VLASNIŠTVU
NA PODRUČJU GRADA SUBOTICE ZA 2019. GODINU**

Sukladno Zakonu o poljoprivrednom zemljištu („Službeni glasnik RS“, br. 62/06, 65/08 – dr. zakon, 41/09, 112/2015 i 80/17) i Pravilniku o uvjetima i postupku davanja u najam i na korištenje poljoprivrednog zemljišta u državnom vlasništvu („Službeni glasnik RS“, broj 16/2017 i 111/2017), Povjerenstvo za izradu Godišnjeg programa zaštite, uređenja i korištenja poljoprivrednog zemljišta grada Subotice, raspisuje **javni poziv** svim fizičkim i pravnim osobama, kojim obavještava:

vlasnike sustava za navodnjavanje, odvodnjavanje, ribnjaka, poljoprivrednog objekta, staklenika, plastenika i višegodišnjih zasada (voćnjaka i vinograda koji su u rodu) na poljoprivrednom zemljištu u državnom vlasništvu i koji su upisani u Registar poljoprivrednih gospodarstava i nalaze se u aktivnom statusu najmanje tri godine (u daljnjem tekstu: poljoprivredna infrastruktura) i vlasnike domaćih životinja, koji su i vlasnici, odnosno zakupnici objekata za gajenje tih životinja na području jedinice lokalne samouprave na kojoj se pravo prvenstva najma ostvaruje, koji su upisani u Registar poljoprivrednih gospodarstava i nalaze se u aktivnom statusu najmanje jednu godinu (u daljnjem tekstu: stočarstvo),

da dostave potrebnu dokumentaciju radi dokazivanja prava prvenstva najma na poljoprivrednom zemljištu u državnom vlasništvu na području grada Subotice za 2019. godinu, **do dana 31. listopada 2018. godine.**

DOKUMENTACIJA O DOKAZIVANJU PRAVA PRVENSTVA NAJMA

I. Potrebna dokumentacija za ostvarivanje prava prvenstva najma na temelju vlasništva nad poljoprivrednom infrastrukturom je:

Zahtjev za priznavanje prava prvenstva najma na temelju vlasništva nad poljoprivrednom infrastrukturom potpisan od strane fizičke osobe, odnosno odgovorne osobe u pravnoj osobi (**dostavlja podnositelj zahtjeva**);

Dokaz o vlasništvu nad poljoprivrednom infrastrukturom:

a) Izvadak iz javne evidencije o nekretnini za poljoprivrednu infrastrukturu koja je uknjižena u javnoj evidenciji o nekretnini (*priobavlja jedinica lokalne samouprave*) i/ili

b) Popisna lista i knjigovodstvena dokumentacija potpisana i ovjerena sukladno Zakonu o računovodstvu za pravnu osobu, za i poljoprivrednu infrastrukturu koja nije uknjižena u javnoj evidenciji o nekretnini (**dostavlja podnositelj zahtjeva**) i/ili

c) Suglasnost/odobrenje Ministarstva nadležnog za poslove poljoprivrede na investicijska ulaganja za poljoprivrednu infrastrukturu koja je podignuta nakon srpnja 2006. godine, odnosno kupoprodajni ugovor fizičke osobe (podnositelja zahtjeva) s pravnom osobom koja je podigla poljoprivrednu infrastrukturu sukladno tada važećim propisima (**dostavlja podnositelj zahtjeva**).

Zapisnik Republičke poljoprivredne inspekcije (**dostavlja podnositelj zahtjeva**);

Dokaz da je podnositelj zahtjeva nositelj ili član Registriranog poljoprivrednog gospodarstava u aktivnom statusu najmanje tri godine (*priobavlja jedinica lokalne samouprave*).

II. Potrebna dokumentacija za ostvarivanje prava prvenstva najma na temelju stočarstva je:

Zahtjev za priznavanje prava prvenstva najma na temelju stočarstva potpisan od strane fizičke osobe, odnosno odgovorne osobe u pravnoj osobi (**dostavlja podnositelj zahtjeva**);

Dokaz da je podnositelj zahtjeva nositelj ili član Registriranog poljoprivrednog gospodarstava u aktivnom statusu najmanje jednu godinu (*priobavlja jedinica lokalne samouprave*);

Dokaz da je pravna ili fizička osoba vlasnik domaćih životinja i vlasnik, odnosno zakupnik objekta za gajenje tih životinja s utvrđenim brojem uvjetnih grla:

Potvrdu o broju uvjetnih grla koju izdaje Institut za stočarstvo Beograd-Zemun (izuzev za konje koju izdaje Poljoprivredni fakultet Beograd-Zemun), odnosno za područje AP Vojvodine Poljoprivredni fakultet Novi Sad-Departman za stočarstvo – **za životinje u sustavu umatičenja** (**dostavlja podnositelj zahtjeva**);

b) Zapisnik Republičkog veterinarskog inspektora - **za životinje koje nisu u sustavu umatičenja** (**dostavlja podnositelj zahtjeva**).
(**Napomena:** Republički veterinarski inspektor zapisnikom utvrđuje broj uvjetnih grla koja obračunava temeljem zatečenog stanja, odnosno **isprave osobe o prodaji, predaji na klanje i izvozu životinja**).

Ugovore o najmu poljoprivrednog zemljišta zaključene s drugim osobama za zemljište koje se nalazi na području jedinice lokalne samouprave na kojoj se podnosi zahtjev, a koji su ovjereni od strane nadležnog tijela (**dostavlja podnositelj zahtjeva**).

Izjava podnositelja zahtjeva kojom daje suglasnost da se izvrši provjera podataka kod nadležnih tijela koji su neophodni za realizaciju javnog poziva;

Izjava podnositelja zahtjeva o točnosti podataka, potpisana od strane fizičke osobe, odnosno odgovorne osobe u pravnoj osobi, dana pod punom kaznenom, prekršajnom i materijalnom odgovornošću, koja sadrži:

izjavu da je dostavio sve dokaze koji se odnose na najam poljoprivrednog zemljišta na području lokalne samouprave na kojoj je podnio zahtjev,

popis povezanih osoba (naziv pravne osobe s matičnim brojem/ime prezime fizičke osobe, srodstvo i JMBG)

(Napomena: kod fizičkih osoba povezanim osobama smatra se: djed, baka, majka, otac, djeca, supružnik, posvojenik, izvanbračni partner ukoliko imaju prebivalište na istoj adresi; **kod pravnih osoba povezanim osobama smatra se:** pravna osoba i/ili fizička osoba koja ima najmanje 25% udjela u kapitalu (dionica, udjela ili glasova);

Potvrdu iz javne evidencije o nekretnini kojom se dokazuje ukupna površina poljoprivrednog zemljišta koje podnositelj zahtjeva ima u svom vlasništvu na području jedinice lokalne samouprave na kojoj se podnosi zahtjev (*pribavlja jedinica lokalne samouprave*);

Potvrdu iz javne evidencije o nekretnini kojom se dokazuje ukupna površina poljoprivrednog zemljišta koje je u vlasništvu povezanih osoba s podnositeljem zahtjeva (*pribavlja jedinica lokalne samouprave nakon uvida u popis tih osoba iz izjave iz točke 6. koji dostavlja podnositelj zahtjeva*);

Izvadak iz registra poljoprivrednih gospodarstava – strukture biljne proizvodnje (**dostavlja podnositelj zahtjeva**).

Sva ograničenja iz članka 64a stavak 17. Zakona o poljoprivrednom zemljištu (ugovor s drugim osobama, vlasništvo poljoprivrednog zemljišta, vlasništvo poljoprivrednog zemljišta povezanih osoba, najam poljoprivrednog zemljišta u državnom vlasništvu) odnose se na područje jedinice lokalne samouprave gdje se nalazi objekt, odnosno životinje.

Napomena: Sve osobe koje su su zainteresirane za ostvarivanje prava prvenstva najma na temelju poljoprivredne infrastrukture dužne su pravodobno, a najkasnije do 1. rujna 2018. godine, podnijeti Zahtjev za izlazak Republičke poljoprivredne inspekcije, odnosno za ostvarivanje prava prvenstva najma na temelju stočarstva Zahtjev za izlazak Republičke veterinarske inspekcije najkasnije do 15. rujna 2018. godine.

Zapisnik Republičke poljoprivredne inspekcije je sastavni dio dokumentacije koja se dostavlja do 31. listopada 2018. godine i obvezno sadrži točno navedene sve katastarske čestice ili dijelove čestica na kojima je utvrđena funkcionalnost sustava za navodnjavanje, odvodnjavanje, ribnjaka, poljoprivrednog objekta, staklenika, plastenika, kao i roda voćnjaka i vinograda).

Dokumentaciju iz dijela I. točke 2a i 4, odnosno iz dijela II. točke 2, 7 i 8, jedinica lokalne samouprave pribavlja najkasnije do 30. studenog 2018. godine.

Napominjemo da se kod osoba koje ispunjavaju uvjete za ostvarivanje prava prvenstva najma na temelju stočarstva, sukladno ovom Javnom pozivu, opredjeljivanje površine poljoprivrednog zemljišta u državnom vlasništvu u Godišnjem programu zaštite, uređenja i korištenja poljoprivrednog zemljišta vrši na način da se površina koja im je utvrđena po broju uvjetnih grla, umanjuje za površinu poljoprivrednog zemljišta, sukladno članku 64a stavak 17. Zakona o poljoprivrednom zemljištu („Službeni glasnik RS“, broj 62/06,65/08-dr. zakon, 41/09, 112/2015 i 80/2017).

Sva dokumentacija koja se dostavlja sukladno ovom Javnom pozivu mora **glasiti na istu pravnu ili fizičku osobu**, koja može biti nositelj ili član Registriranog poljoprivrednog gospodarstva, a dokumentacija mora biti **ovjerena i potpisana od strane nadležnog tijela koje izdaje ispravu**.

Ukoliko je pravna ili fizička osoba vlasnik više vrsta životinja, za svaku vrstu životinja dostavlja posebnu potvrdu, odnosno zapisnik iz dijela II. točke 3.

Za razdoblje najma koje je dulje od jedne godine, osim uplate najamnine za prvu godinu najma, radi zaključivanja Ugovora o najmu potrebno je dostaviti sredstvo osiguranja plaćanja koje može biti: garancija poslovne banke u visini godišnje najamnine poljoprivrednog zemljišta ili ugovor o jamstvu između Ministarstva kao vjerovnika i pravne osobe kao jamca ili dokaz o uplati pologa u visini jedne godišnje najamnine kao sredstvo osiguranja plaćanja najamnine koji će se u slučaju redovitog plaćanja računati kao plaćena najamnina za posljednju godinu najma.

Ukoliko za katastarske čestice koje su opredijeljene osobama na temelju prava prvenstva najma dođe do promjena površine po bilo kojoj zakonskoj osnovi, daljnji postupak davanja poljoprivrednog zemljišta u najam po pravu prvenstva najma će se provesti samo za tako utvrđenu površinu zemljišta.

Obrazac zahtjeva može se preuzeti svakog radnog dana od 8,00 do 14,00 sati u prostorijama Službe za poljoprivredu i poljoprivredno zemljište Gradske uprave Subotica, Subotica, Trg slobode br. 1, II. kat, ured broj 200, ili s internetske stranice: www.subotica.rs.

Rok za dostavljanje zahtjeva i potrebne dokumentacije iz ovog javnog poziva je 31. listopada 2018. godine. Zahtjev prispio po isteku datuma određenog u ovom javnim pozivu smatrat će se nepravodobnim i Povjerenstvo će ga vratiti podnositelju neotvoren.

Zahtjev s potrebnom dokumentacijom se podnosi neposredno na pisarnici ili poštom, u zatvorenoj kuverti s naznakom na prednjoj strani: „Zahtjev za ostvarivanje prava prvenstva najma na temelju vlasništva poljoprivredne infrastrukture za 2019. godinu“ ili „Zahtjev za ostvarivanje prava prvenstva najma na temelju stočarstva za 2019. godinu“, za *Povjerenstvo za izradu Godišnjeg programa zaštite, uređenja i korištenja poljoprivrednog zemljišta*, na adresu: Gradska uprava grada Subotice, Služba za poljoprivredu i poljoprivredno zemljište, Subotica, Trg slobode br. 1. Na poledini kuverte navodi se naziv/ime i prezime i adresa podnositelja zahtjeva.

Sve informacije u svezi s ovim javnim pozivom mogu se dobiti osobno u Službi za poljoprivredu i poljoprivredno zemljište Gradske uprave (Gradska kuća, Trg slobode 1, II. kat, ured 200) ili na telefon 024/626-871.

Ovaj javni poziv objaviti u listu „Subotičke novine“, „Magyar Szó“ i „Hrvatska riječ“, internetskoj stranici grada www.subotica.rs, oglasnoj ploči Gradske uprave i oglasnim pločama mjesnih ureda.

Predsjednik Povjerenstva
Šimon Ostrogonac

Program profesionalne orijentacije u Benkovcu održan i ove godine

Gdje poći sutra?

Program je polazilo šesnaestero »malih maturanata«, odnosno učenika koji će ovih dana poći u osmi razred osnovne škole i petero »velikih maturanta«, tj. učenika koji kreću u četvrti razred srednje škole

GPS – *Gdje poći sutra?* naziv je programa profesionalne orijentacije kojega za učenike hrvatskih odjela iz Vojvodine organiziraju Hrvatsko nacionalno vijeće i udruge *Naša djeca* i *Stopa*. Taj je program ove godine održan treći puta, ponovno u selu Bruška pokraj Benkovca, u Hrvatskoj.

Ove je godine program polazilo šesnaestero budućih »malih maturanata«, odnosno učenika osmog razreda osnovne škole i petero budućih »velikih maturanta«, tj. učenika koji ovih dana polaze u četvrti razred srednje škole. Program je trajao devet dana, a vodile su ga psihologinja **Jasna Vojnić** i pedagoginja **Margareta Uršal**, koje su ujedno i djelatnice Hrvatskog nacionalnog vijeća, pedagoginja **Jelena Đolai** i **Anita Kolar** i teologinja **Anita Gatarić**.

Radionice i igrice

Program *Gdje poći sutra?* je osmišljen u vidu svakodnevnih radionica i igrice, koje su se koncentrirale oko tri velike cjeline: upoznavanje sebe, upoznavanje zanimanja i područja rada i kombiniranje onoga što želim i što mogu u »idealnu sliku« toga puta. Osim navedenoga, program ima za cilj i rad na osobnom izgrađivanju polaznika, boljem međusobnom upoznavanju i jačanju njihova zajedništva. Ove su godine prvi puta polaznici radili i specijalizirane testove za profesionalnu orijentaciju koje je za potrebe programa *Gdje poći sutra?* osigurao **Jure Mišković**, ravnatelj Osnovne škole *Stjepan Radić* iz Božjakovine u Zagrebačkoj županiji.

»Nakon višednevnog boravka u miru i prirodi, izvan vanjskih podražaja, bez računala i mobitela, polaznici su se usmjerili na neka zanimanja, zauzeli neki smjer, i sada imaju godinu dana promišljati o tomu, sagledati to sa svojim roditeljima i dodatno se informirati, prije nego li donesu konačnu odluku koju će srednju školu ili fakultet upisati. Dakle, započinju završnu godinu škole s jasnijom vizijom o svojoj budućnosti. Testovi koje nam je osigurao ravnatelj OŠ *Stjepan Radić* iz Božjakovine olakšali su nam zadaću u usmjeravanju i tako dali dodatnu ozbiljnost ovom programu«, kaže Jasna Vojnić.

Izleti na more

Osim radionica u sjedištu programa u Bruškama, polaznici su imali i tri organizirana izleta. Jedan od njih bio je izlet u dvadesetak kilometara udaljen Biograd na Moru gdje su se kupali na plaži. Jedan je izlet bio rezerviran za Fun park *Biograd*, koji je najveći park zabave u Hrvatskoj, a imali su prilike ići i na jednodnevno krstarenje oko Kornata. Izlet u Fun park *Mirnovac* financirao im je Grad Biograd na Moru, a izlet na Kornate Grad Benkovac, koji je ujedno i glavni pokrovitelj programa *Gdje poći sutra?*.

Promišljanje u miru

»Ovaj program je jedinstven, jer je znatno sadržajni i duži od programa profesionalne orijentacije u školama koji se najčešće svodi na testiranje. Ovdje djeca u višednevnom miru i prirodi

imaju priliku odvojiti mnogo više vremena na promišljanje o sebi i svojoj budućnosti i u konačnici da postanu svjesni važnosti odluke o odabiru svoje buduće profesije. I sami polaznici su u završnici ocijenili ovaj program kao vrlo koristan. Smatramo da kao takav, program profesionalne orijentacije pridonosi kvaliteti obrazovanja na hrvatskom jeziku u Srbiji, ali i boljoj budućnosti hrvatske zajednice«, kaže Jasna Vojnić.

Glavni pokrovitelj programa *Gdje poći sutra?* bio je i ove godine Grad Benkovac. Veliku potporu ponovno je pružio i župni svećenik don **Anđelko Buljat** koji je osigurao smještaj polaznicima u župnom domu u Bruškama, a pojedine segmente programa pomogli su i hrvatski *Caritas* te Hrvatska vojska. Potporu su dali i mještani Bruške, odnosno Benkovca, koji su djeci i mladima iz Vojvodine svakodnevno donosili slastice i sokove.

Program *GPS – Gdje poći sutra?* bit će organiziran i idućih godina.

D. B. P.

Posebne upisne kvote – prijave za upis na fakultete Sveučilišta u Zagrebu u jesenskom upisnom roku

Nastavno na inicijativu Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske, a u suradnji sa Sveučilištem u Zagrebu osigurana je posebna upisna kvota u akademskoj godini 2018./19. namijenjena pripadnicima hrvatskog naroda. Posebnom upisnom kvotom osigurano je 217 upisnih mjesta na studijske programe Sveučilišta u Zagrebu namijenjenih pripadnicima hrvatske manjine u europskim državama (u Republici Austriji, Republici Srbiji, Republici Sloveniji, Slovačkoj Republici, Rumunjskoj, Republici Makedoniji, Mađarskoj, Talijanskoj Republici, Crnoj Gori, Češkoj Republici, Republici Kosovo i Republici Bugarskoj) te za hrvatsko iseljništvo u prekomorskim i europskim državama i njihovim potomcima.

Ljetni upisni rok je završio ali započinju prijave za jesenski upisni rok. Kandidati se prijavljuju izravno na fakultete, a Potvrde o pripadnosti hrvatskoj nacionalnoj manjini, odnosno hrvatskome iseljništvu izdaje Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

Za sva dodatna pitanja vezana uz upise na fakultete u jesenskom roku, najsvrhovitije je javiti se izravno studentskim referadama fakulteta. Radi lakšeg snalaženja u upisnoj proceduri možete kontaktirati Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske putem e-pošte (upisne-kvote@hrvatiizvanrh.hr) ili telefonskim pozivom (na broj +385 1 6444 676; +385 1 6444 669).

Miroslav Stantić, zborovođa i orguljaš subotičke katedrale

*Glazbena ostavština hrvatskih skladatelja iz Vojvodine je velika, ali, kao i ostavština u nekim drugim područjima, nije dovoljno istražena * Skladatelji iz Vojvodine nisu nepoznanica u stručnim krugovima u Hrvatskoj, ali nisu ni predmet velikog interesiranja * Želja mi je davno započeta znanstvena istraživanja Albe Vidakovića zaokružiti velikom studijom o njegovom životu i djelu*

Bogatstvo glazbe hrvatskih skladatelja iz Vojvodine

Intervju vodio: Davor Bašić Palković

Subotičanin **Miroslav Stantić** je od mladenačkih dana prisutan u glazbenom životu vojvođanskih Hrvata. Njegovi glazbeni počeci vezani su za župu Isusova Uskrnuća u Subotici, gdje je pjevao u zboru. Kasnije i sam postaje zborovođa. Od 2004. voditelj je zbora *Collegium musicum catholicum* koji od tog razdoblja djeluje pri Katoličkom institutu, a danas društvu *Ivan Antunović* iz Subotice. Prije sedam godina stupa na dužnost zborovođe i orguljaša katedrale svete Terezije Avilske u Subotici, gdje, među ostalim, vodi i Katedralni zbor *Albe Vidaković*, koji već desetljećima ima važnu ulogu u glazbenom životu Hrvata u Subotici i šire.

Prve glazbene poduke dobiva kod sestara Naše Gospe, te završava srednju Muzičku školu u Subotici, te studij nastavlja na Pedagoškoj akademiji. Trenutačno je na završnoj godini studija muzikologije na Fakultetu muzičke umjetnosti u Beogradu, u klasi prof. dr. **Sonje Marinković**. Fakultet pohađa kao stipendist Ustanove njemačke biskupske konferencije *Renovabis* iz Freisinga. Usavršavao se na seminarima zbarske interpretacije u Rimu, Budimpešti, Zagrebu, Novom Sadu i dr. Član je Hrvatskog društva crkvenih glazbenika i Liturgijskog vijeća Subotičke biskupije za crkvenu glazbu, koordinator susreta dječjih zborova *Zlatna harfa* Subotičke biskupije, te redoviti suradnik časopisa za duhovnu glazbu *Sveta Cecilija* u Zagrebu. Dosad je objavio dvadesetak muzikoloških radova u zbornicima i glazbenoj periodici, te uredio zbornik radova *Vidakoviću u čast*. U svojim muzikološkim radovima bavi se glazbenim stvaralaštvom skladatelja iz zajednice vojvođanskih Hrvata ili drugih autora koji su vezani za ovaj kulturni krug – **Albe Vidakovića, Josipa Andrića, Stanislava Prepreka, Milana Asića, Đure Arnolda, Loranda Kilbertusa**... U novije vrijeme bavi se i skladanjem djela za potrebe glazbenog života unutar subotičke katedrale.

FB Nema puno osoba koji se bave istraživanjem glazbe vojvođanskih Hrvata, odnosno djela skladatelja umjetničke glazbe – kako sakralne tako i svetovne – koji potječu iz ove zajednice. A to su Vidaković, Andrić, Preprek, Asić ali i Kilbertus ili Arnold. U tom smislu, što nam možete reći o toj glazbenoj ostavštini tih autora, koliko je ona umjetnički vrijedna?

Glazbena ostavština hrvatskih skladatelja iz Vojvodine je velika, ali, kao i u nekim drugim područjima, nije dovoljno istražena. Neki od vojvođanskih skladatelja su bili veoma značajni, pa su i za svojega života postigli zavidne rezultate. Najpoznatiji je svakako Subotičanin **Albe Vidaković** koji je bio najškolovaniji glazbenik u vojvođanskim Hrvata, te se ostvario i kao muzikolog, pedagog i dirigent. On je svojim djelom obilježio hrvatsku crkvenu glazbu 20. stoljeća. Josip Andrić, rođen u Bukinu, je bio čovjek širokoga interesa te se bavio etnomuzikološkim

istraživanjima i skladanjem, vjerojatno je najpoznatiji po operi *Dužijanica*, koja mu je po mojem mišljenju ujedno i najsnažnija kompozicija. Stanislav Preprek je iza sebe ostavio impozantan opus, i u domenu crkvene i svetovne glazbe. On je jako plodan skladatelj, posebice njegova *Suita za orgulje*, te skladbe za glasovir, gudački kvarteti, solo pjesme i zborovi. Neizostavan je i malo poznat među ovdašnjim Hrvatima, otac **Lorand Kilbertus**, veliki stvaralac rođen u Banatu, a koji je najduže djelovao u Beogradu. Njega sam imao čast upoznati. Čovjek velikoga znanja čija se glazbena misao oslanja na glazbu **Hindemitha** i **Bártóka** ali i suvremeni glazbeni izričaj. I Vidaković i Preprek i Kilbertus su svojim djelima ušli u službenu liturgijsku glazbu Katoličke crkve u Hrvata, što podrazumijeva određene kriterije, koji se odnose na samu umjetničku vrijednost skladbi. Još više, sva trojica su i svojim reformskim djelovanjem u području glazbe, dali vrijedan prilog novijoj hrvatskoj crkvenoj glazbi. Važno ime svakako je i skladatelj **Đuro Arnold**, prvi zborovođa, *regens chori* subotičke katedrale, koji je došao u Suboticu 1800. godine. Iako je bio Austrijanac, on je uvršten u hrvatske enciklopedije i leksikone. Za bačke Hrvate je značajan jer je melografski prvi zapisao vjerske pjesme iz ovih krajeva i objavio ih u pjesmarici *Pismenik illiti skupljenje pisama razliciti za nediljne, svetcsane, i ostale dneve priko godine podobni, za vechju slavu Boxju, i kriposti dushevne naroda Illirskoga*. Sljedeće godine će biti 200 godina od kako je tiskana ova pjesmarica, a neke od tih pjesama su i danas u uporabi na liturgijskim slavljinama. O **Đuri Arnoldu** je pisao i **Albe Vidaković** za vrijeme svoga studija u Rimu, gdje je u vatikanskim arhivama pronašao neke od skladbi **Đure Arnolda**. Treba reći i da su prije njega franjevci njegovali glazbeni život Subotice, te su oni prvi voditelji pjevanja, orguljari, orguljaši, kako to stoji u kronici subotičkog franjevačkog samostana. Za Hrvate u Subotici značajan je skladatelj i dirigent **Milan Asić**, koji je skladao 18 duhovnih skladbi namjenski za Katedralni zbor *Albe Vidaković*. Tu su i originalne skladbe, ali i obrade tradicionalnih crkvenih pjesama iz Bačke. Asić je također pisao i prigodne pjesme na tekstove hrvatskih pjesnika iz Bačke – **Alekse Kokića, Ante Jakšića, Stipe Bešlina**. Tu je svakako i **Franjo Štefanović** iz Petrovaradina, koji je bio učitelj, ali i skladatelj i pjesnik. Njegovim opusom se nisam bavio, ali treba napomenuti da je on značajan kao autor prve dječje opere *Šumska kraljica*. Dakle, u najkraćem, imamo se čime podičiti, a na nama koji se bavimo glazbom je da te opuse promoviramo kako unutar same zajednice vojvođanskih Hrvata, tako i šire.

FB Kažete kako opusi ovih skladatelja nisu dovoljno stručno, muzikološki obrađeni. Koliko je, s druge strane, dostupna njihova ostavština, u smislu notnih zapisa i audio snimaka?

Kada je riječ o stručnoj obradi ovih opusa, tu ima još puno posla. Naime, do sada su rađeni uglavnom samo popisi, biografije ili bibliografije autora ali njihova djela nisu obrađivana u tom stručnom muzikološkom smislu, u kontekstu anotacija, klasifikacija i glazbenih fahova. Možda su razlozi takvoga stanja djelomice i u tome što u hrvatskoj zajednici nismo imali, a nemamo ni danas, dovoljno obrazovanih ljudi za takve pothvate. No, u posljednje vrijeme se nešto više radi na tome; tu pomaže i Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata u čijoj je produkciji, primjerice, snimljen CD *Glasovi orgulja u ravnici* i slično. Djelo Albe Vidakovića je najviše obrađeno, posebno njegov sakralni opus, ali nije zanemarljiv i njegov svjetovni opus, gdje ima djela za simfonijski i gudački orkestar, solo pjesme, i dr, što još treba istražiti i pripremiti za tiskanje i izvedbe. Kod Vidakovića je, što se tiče sakralnog opusa, dosta toga i objavljeno, te su ta djela dostupna glazbenoj javnosti. Na različitim nosačima zvuka snimljeno je preko 65 minuta njegove glazbe. Što se Vidakovića tiče, njegovo djelo je tematizirano i na dva stručna skupa u Subotici. Jedan je održan 1989. a drugi 2014. godine. Zbornik radova s toga drugoga skupa je objavljen prošle godine i promoviran u Subotici i Zagrebu. Sav opus Stanislava Prepreka, odnosno kopirana notna ostavština, je danas u mojem posjedu, dao mi ju je pokojni profesor **Đuro Rajković** iz Petrovaradina koji je bio Preprekov najbliži suradnik i najveći promotor djela ovog petrovaradinskog skladatelja. Inače, neka Preprekova djela su snimljena, te tako ostaju trajno zapisana zainteresiranim slušateljima. S druge strane, kod nekih drugih skladatelja je potpuno drugačije. Primjerice, glazbena ostavština Josipa Andrića, u smislu rukopisa, je dosta razasuta, a opus Loranda Kilbertusa tek treba biti sakupljen i obrađen.

Koliko stručnjaci iz Hrvatske pomažu u valorizaciji i promociji hrvatskih skladatelja iz Vojvodine, kao integralnog dijela sveukupne hrvatske glazbe?

Hrvatski skladatelji iz Vojvodine nisu nepoznanica u stručnim krugovima u Hrvatskoj, ali nisu ni predmet velikog interesiranja. U krugovima vezanim za crkvenu glazbu postoji veći interes. Uglavnom su za promociju ovih skladatelja zaslužne osobe iz Vojvodine koje su djelovale u Hrvatskoj. Postojale su kroz povijest, a tako i danas postoje veze ovdašnjih osoba koje se bave glazbom vojvođanskih Hrvata s glazbenim stručnjacima u Hrvatskoj. Kada je u pitanju novije vrijeme, što se tiče crkvene glazbe, ta suradnja se intenzivirala nakon znanstvenog skupa o Albi Vidakoviću u Subotici koji je održan 2014. godine i na kojem su sudjelovali stručnjaci iz Hrvatske.

Kažite nam više o glazbenom životu subotičke katedrale, gdje ste zborovođa i orguljaš...

Katedrala živi intenzivnim liturgijsko-glazbenim životom u smislu da se ovdje unutar Subotičke biskupije najviše radi na području glazbe. Imamo tri zbora – Katedralni zbor *Albe Vidaković*, mađarski Katedralni zbor *Svete Terezije* i dječji zbor *Zlatni klasovi*. Prvospomenuta dva zbora nerijetko nastupaju i zajedno. Zbor *Albe Vidaković* djeluje već 45 godina, što ćemo obilježiti 8. prosinca. Ovaj zbor je učinio mnogo u glazbenom životu Subotice i ovdašnjih Hrvata. Danas zbor broji oko 35 članova. Mislim da rad ovog zbora ide uzlaznom putanjom, nastojimo učestalim probama i edukacijom članstva, održati razinu glazbeno-liturgijskog života u katedrali. Ova nam je godina bila veoma aktivna zbog velikog jubileja: 50 godina Subotičke biskupije, a imali smo

i nastup u sklopu *Dužijance* u Subotici te *Dužijance* u Zagrebu, gdje smo zainteresiranoj hrvatskoj javnosti, posebice jer je Hrvatska radiotelevizija uživo prenosila misu na kojoj smo pjevali, onda mogli predstaviti i dio glazbene baštine ovdašnjih Hrvata. U studenome nastupamo u Beogradu. Rad s dječjim zborom *Zlatni klasovi* je u posljednje vrijeme otežan, kako mojim akademskim obvezama tako i sve manjim brojem one djece koja pohađaju vjeronauk, a to je bila baza za članove ovoga zbora.

Osim što ste zborovođa u subotičkoj katedrali, vodite još jedan zbor, a to je Collegium musicum catholicum koji djeluje pri Katoličkom društvu Ivan Antunović iz Subotice...

Collegium je nastao 1994. kao zbor župe Isusova Uskrsnuća, ali je kasnije, programom, brojem članstva i opsegom rada, prerastao te okvire i od 2004. počeo djelovati u okrilju Katoličkog instituta, a danas društva *Ivan Antunović*. Ovaj zbor uglavnom čine mladi ljudi i dosad smo nastupali u Srbiji, Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini, Austriji i Italiji, ostavivši dobre dojmove. Naš repertoar se kreće od gregorijanike do djela suvremenih skladatelja, kako hrvatskih tako i svjetskih, čime želimo predstaviti kontinuitet katoličke duhovne glazbe. U suradnji s drugim zborovima izvodili smo velike vrlo zahtjevne vokalne-instrumentalne skladbe poput **Mozartove** i **Lisztove** *Krunidbene mise*, *Mozartova Requima*, a od svjetovnih skladbi **Orffovu** *Carminu buranu*. *Collegium* izvodi duhovnu glazbu, ali je svojim nastupima prodrio i izvan prostora gdje se njeguje takva vrsta glazbe, pa smo tako nastupali na manifestacijama i svečanostima koje nisu vezane uz Crkvu. Ove godine ćemo imati nastup i na jednom prestižnom festivalu zborova, riječ je o *Mokranjčevim danima* u Negotinu koji se održavaju 53. put. To je za nas velika čast i odgovornost jer ovdje predstavljamo katoličku glazbenu tradiciju, kako svjetsku tako i hrvatsku.

U posljednje vrijeme okušali ste se i u skladanju, nekoliko tih djela je javno izvedeno. Recite nam više o tomu...

Napisao sam nekoliko liturgijskih minijatura – psalama i antifona, a pisao sam ih za potrebe glazbenoga života unutar subotičke katedrale, odnosno Katedralnog zbora zbor *Albe Vidaković*. One su pisane za potrebe pojedinih crkvenih blagdana. U tom kontekstu potaknuo sam i člana našega zbora **Belu Anišića**, inače studenta horne na Akademiji umjetnosti u Novom Sadu, da i on da doprinos svojim skladbama. Neke od navedenih skladbi su objavljene u hrvatskom časopisu za crkvenu glazbu *Sveta Cecilija*, što podrazumijeva da su zadovoljile određene kriterije. Jednu skladbu mladog Anišića izvest će zbor *Collegium musicum catholicum* na već ranije spomenutim *Mokranjčevim danima* u Negotinu.

Vaši daljni profesionalni planovi?

Po završetku Fakulteta muzičke umjetnosti u Beogradu, u nekim mojim planovima je doktorski-muzikološki studij crkvene glazbe u Rimu. U tom kontekstu želim još više obraditi građu naših skladatelja iz Vojvodine, napose Albe Vidakovića, koji je započeo mnoge pothvate u istraživanjima, kako srednjovjekovnih rukopisa na hrvatskoj obali, tako i razne druge muzikološke građe, ali je zbog svoje prerane smrti nije uspio dovršiti. To je ono što me potiče i budi interes da se davno započeta znanstvena istraživanja Albe Vidakovića u budućnosti zaokruže jednom velikom studijom o njegovom životu i djelu, jer je njegov doprinos muzikološkoj znanosti ogroman, ali ne i dovoljno poznat.

Republika Srbija
Autonomna pokrajina Vojvodina
Grad Subotica
POVJERENSTVO ZA IZRADU GODIŠNJEG PROGRAMA
ZAŠTITE, UREĐENJA I KORIŠTENJA
POLJOPRIVREDNOG ZEMLJIŠTA
Broj: I-320-2/2018
Datum: 27. 08. 2018. godine
Subotica
Trg slobode 1

**JAVNI POZIV
ZA OSTVARIVANJE PRAVA KORIŠTENJA BEZ PLAĆANJA NAKNADE POLJOPRIVREDNOG ZEMLJIŠTA
U DRŽAVNOM VLASNIŠTVU NA PODRUČJU GRADA SUBOTICE ZA 2019. GODINU**

Sukladno Zakonu o poljoprivrednom zemljištu („Službeni glasnik RS“, br. 62/06, 65/08 – dr. Zakon, 41/09, 112/2015 i 80/2017) i Pravilniku o uvjetima i postupku davanja u najam i na korištenje poljoprivrednog zemljišta u državnom vlasništvu („Službeni glasnik RS“, broj 16/2017 i 111/2017), *Povjerenstvo za izradu Godišnjeg programa zaštite, uređenja i korištenja poljoprivrednog zemljišta* (u daljnjem tekstu: *Povjerenstvo*), raspisuje **javni poziv** kojim obavještava:

obrazovne ustanove - škole, stručne poljoprivredne službe i socijalne ustanove da im se na korištenje može dati površina poljoprivrednog zemljišta u državnom vlasništvu koja je primjerena djelatnosti kojom se bave, a najviše do 100 hektara;
visokoobrazovne ustanove - fakultete i znanstvene institute čiji je osnivač država i ustanove za izvršenje kaznenih sankcija da im se može dati na korištenje površina poljoprivrednog zemljišta u državnom vlasništvu koja je primjerena djelatnosti kojom se bave, a najviše do 1.000 hektara;
pravne osobe u državnom vlasništvu registrirane za poslove u području šumarstva;

da dostave potrebnu dokumentaciju radi ostvarivanja korištenja bez plaćanja naknade poljoprivrednog zemljišta u državnom vlasništvu na području grada Subotice za 2019. godinu, do dana **31. listopada 2018. godine**.

Potrebna dokumentacija:

Zahtjev za ostvarivanje besplatnog korištenja bez plaćanja naknade potpisan od strane odgovorne osobe;
Akt o osnutku ustanove, odnosno izvadak iz gospodarskog registra za pravnu osobu (ne stariji od šest mjeseci);
Izjava podnosioca zahtjeva koju površinu poljoprivrednog zemljišta u državnom vlasništvu već koristi bez plaćanja naknade (*sukladno članku 61. Zakona o poljoprivrednom zemljištu*) na području Republike Srbije.

Podnosioci zahtjeva dostavljaju potrebnu dokumentaciju iz ovog javnog poziva, u neovjerenim preslicima koji moraju biti čitljivi, pri čemu *Povjerenstvo* u slučaju potrebe zadržava pravo zatražiti dostavljanje originala ili ovjerene preslike dostavljene dokumentacije.

Obrazac zahtjeva može se preuzeti svakog radnog dana od 8,00 do 14,00 sati, u prostorijama Službe za poljoprivredu i poljoprivredno zemljište Gradske uprave Subotica u Subotici, Trg slobode, br. 1, II. kat, ured broj 200, ili s internetske stranice: www.subotica.rs.

Rok za dostavljanje zahtjeva i potrebne dokumentacije iz ovog javnog poziva je 31. listopada 2018. godine. Zahtjev prispio po isteku datuma određenog u ovom javnim pozivu smatrat će se nepravodobnim i *Povjerenstvo* će ga podnosiocu vratiti neotvorenog.

Zahtjev s potrebnom dokumentacijom se podnosi neposredno na pisarnici Gradske uprave Subotica ili poštom, u zatvorenoj kuverti s naznakom na prednjoj strani: „Pravo korištenja poljoprivrednog zemljišta u državnom vlasništvu bez plaćanja naknade za 2019. godinu“ za *Povjerenstvo za izradu Godišnjeg programa zaštite, uređenja i korištenja poljoprivrednog zemljišta* na adresu: Gradska uprava grada Subotice, Služba za poljoprivredu i poljoprivredno zemljište, Subotica, Trg slobode br. 1. Na poledini kuverte navodi se naziv i adresa podnosioca zahtjeva.

Sve informacije u svezi s ovim javnim pozivom mogu se dobiti osobno u Službi za poljoprivredu i poljoprivredno zemljište (Gradska kuća, ured II/200) ili na telefon 024/626-871.

Ovaj javni poziv objaviti u listu „Subotičke novine“, „Magyar Szó“ i „Hrvatska riječ“, internetskoj stranici grada www.subotica.rs, na oglasnoj ploči Gradske uprave i oglasnim pločama mjesnih ureda.

Predsjednik Povjerenstva
Šimon Ostrogonac

Crveni križ u Šenojnoj

Jednokatna zgrada na fotografiji nekada se nalazila u Šenojnoj ulici, ali je srušena 1978. godine u izgradnji novog stambenog bloka višekatnica, među Subotičanima prozvanog neslužbenim imenom *Tokio*. U ovoj građevini skoro četiri desetljeća nalazila se organizacija Crvenog križa, po čemu je nestali objekt ostao upamćen među brojnim članovima ove humanitarne asocijacije. Tijekom gradnje *Tokija*, zbog rušenja zgrade, organizacija Crvenog križa dobila je drugi prostor u kojem se i danas nalazi, na Trgu žrtava fašizma broj 3.

Zgrada iz prošlosti koje više nema zanimljiva je po još jednoj djelatnosti: tu je 1971. godine u okrilju Crvenog križa utemeljen novi oblik usluga za najstarije stanovnike – Centar za kućnu njegu starih i iznemoglih osoba, preteča buduće kompleksnije institucije, Gerontološkog centra.

Objekt interesantne fasade, ali i nesvakidašnjih simbola koji su postojali na vanjskim zidovima, bio je desetljećima u vlasništvu Crvenog križa, no ovoj organizaciji je svojevremeno ustupljen. Monografija Crvenog križa Subotica 1886. – 2006. (strana 22) bilježi sljedeći podatak: »Slobodna zidarska loža *Stella polaris* ustupila je početkom 1941. godine Crvenom križu svoju zgradu u Šenojnoj ulici da bi se i tamo formirala javna kuhinja...«. Kuća vrlo zanimljive povijesti, ali... nije sačuvana.

Do preseljenja u vlastiti prostor u Šenojnoj ulici Crveni križ je imao kancelarije na Pravnom fakultetu u nekadašnjoj Wilsonovoj ulici broj 53 (danas Ulica Maksima Gorkog, srednja škola).

Vrijeme muljanja

Polako, ali sigurno kao i do sada, stiže jesen. Dani su kraći, jutro su već ugodna, ni sunce ne prži toliko žestoko. Dolazi vrijeme jesenskih radova u voćnjacima i vinogradima, što znači: stiže vrijeme muljanja. Nakon berbe grožđa, ono se mulja, da bismo dobili kljuku, a nakon vrienja i taloženja, dobit ćemo novo vino. Mulja se i u voćnjacima: jabuka, breskva, šljiva koja nije za dalju preradu ili prodaju, najčešće se reže na manje komade, ili se presuje potom se dobivena šira mulja da bi na koncu prepecivanjem dobili dobru domaću voćnu rakiju. Od ostatka iscijede-

njog grožđa komine također se može dobiti rakija-komovača ili lozovača. Naravno, vriedni voćari i vinogradari uz prigodna slavlja isprobavaju novo vino ili novu rakiju. U našim vinogradima proba se vino u vrenju, zvani rampaš, a nakon probe ljudi koji sjednu na bicikle prava su opasnost za sebe ali i za vozače automobila. U ovo doba preporučujem svakom vozaču, naročito u sumrak, najveći oprez; vozi li se prema Tavan-kutu ili Hajdukovu. Vjerujte

ovo govorim iz vlastitog iskustva. Jednom zgodom s mojim pokojnim ocem naletjeli smo na biciklistu koji je vozio cik-cak cijelom širinom puta i nikako ga ni najlaganijom vožnjom nismo mogli obići. Stali smo, otac je izašao iz kola i s obje ruke obuhvatio je nestašnog biciklistu, kojeg sam ja tako mogao obići, a otac je sjeo u kola i nastavili smo put. Svakodnevno gledajući i slušajući vijesti, čini mi se i da su naši čelnici vrlo dobro svladali tehniku muljanja, onog političkog, što možemo nazvati muljanjem građana ove zemlje i to ne samo u sezoni, nego i cijele godine, čak i desetljećima. Često prakticiraju i vožnju u cik-caku, mada sumnjam da su popili rampaš.

Suvremeno muljanje

Tradicionalno muljanje uvijek je atraktivno. Žene i djevojke s uzdignutim suknjama gaze grozdove u velikim kadama na radost prisutne muške populacije. Suvremeno muljanje grožđa strojevima je potpuno sterilno i dosadno. Suvremeno muljanje naroda (da ne kažemo simbolično gaženje zdrave pameti) je potpuno interesantno, naravno ne za narod, nego za odabrane ili izabrane. Uzmimo na primjer građevinarstvo. Opće poznata činjenica je da se kroz državne građevinske investicije, popularno zvani »javni radovi«; mogu »izmuljati«; lijepi iznosi za privatne svrhe i potrebe. Najtipičniji građevinski radovi su državna stambena gradnja, gradnja infrastrukture, ponajviše cesta itd. U ovu kategoriju možemo svrstati i desetljetno izmuljavanje npr.

jezera Palić. Za uspješno obavljen posao treba ispuniti preduvjete. Potrebna je izrada predstudija, pa potom raznih studija, pa izrada predprojekata, projekata, itd. a sve to košta, vrijeme prolazi, a da se s upropašćenom vodom i životinjskim svijetom Palića ništa ne dogodi, i uglavnoj sezoni nema nikog, npr. na Muškom štrandu. Zato izuzetno dobro zvuči konstatacija: vidite mi radimo na rješavanju problema, ne kao oni prethodni; eto ujesen počinje realizacija projekta zvani *wellness centar*. Naravno, idejni projekt je promjenjiv, kao i

fasade Kazališta. Sumirajući gore rečeno, ne treba staviti nijednu opeku na opeku, a da iz gradnje netko ne izvuče materijalnu korist. Naravno, glavno muljanje počinje onda kada, počinje i gradnja. Što je projekt grandiozniji, tim bolje. Koridor 10 se gradi već desetljećima, po obećanju Predsjednika ove godine bit će i završen, ali se dogodilo nešto nepredviđeno: rušenje velikog potpornog zida.

Desetljetno muljanje

Završetak Koridora 10 prije osam godina počela je financirati Europska investicijska banka, jer je prolazak transportnih kamiona kroz Srbiju postao sve sporiji. Jedna od najužih i najtežih točaka spomenute autoceste je prolaz kroz Grdeličku klisuru. Put se praktično mora usijecati u planinu, uz probijanje tunela. Kada se put usijeca, onda se prave i potporni zidovi. To je jednostavna logika. Ništa novo u gradnji cesta i željezničke pruge. No, da nastavim: svojevremeno je osnovni projekt puta izradila čuvena državna tvrtka CIP iz Beograda. Kako to zakon kaže, na temelju projekta, skraćeno »Ministarstvo za građevinu«, izdala je građevinsku dozvolu. Nadzor nad gradnjom u ime Ministarstva trenutno vrši JP *Putevi Srbije*. Ova je ustanova na internetu 10. 7. 2018. objavila »Informator o radu«; iz koje saznajemo sljedeće malo bajate činjenice: u JP 2016. godine, umjesto 1723 radnika predviđenih planom, zaposleno je samo 1529 ljudi, od toga 67,76% sa SSS. Koliko ih je zaposleno danas? Nema podataka. O troškovima saznajemo sljedeće: za 2015. godinu planom su predviđeni sljedeći troškovi... Drugim riječima – nema podataka. Koliki su bili stvarni troškovi prije tri godine za sada ostaje vrlo strogo čuvana državna tajna. Nakon ovakvih podataka, uopće me ne čudi da je Ministarstvo pokrenulo kod Privredne komore postupak protiv 16 inženjera da im se oduzme licenca (ovlašćenja za projektiranje), pa da se ispita i eventualna krivična odgovornost; itd. Ovo će trajati i trajati kao npr. rušenje nelegalno izgrađenih objekata u Beogradu. Bitno je da ministarstva i JP rade i rade...

Tradicionalno muljanje

Palics? Odnijela cica!

Drugo lice **SUBOTICE**

Svojedobno, ima tome dvadesetak godina, pokojni je predsjednik Saveza vojvođanskih Mađara i gradonačelnik **József Kasza** znao upriličiti konferenciju za novinare na kojoj je govorio samo mađarski, a na primjedbe većine kolega kojima to nije materinji jezik da ga ništa ne razumiju nadmeno je odgovarao da sa sobom povedu prevoditelje. Bilo je to vrijeme, baš kao i ovo sada, kada se bivši gradonačelnik na sva usta hvastao subotičkom multikulturalnošću, višejezičnošću i iznad svega tolerancijom i suživotom, dok je kao predsjednik SVM-a u praksi umio pokazati upravo suprotno: isključivost i izostanak smisla za komunikaciju.

Ovih dana – u vrijeme kada se jedan drugi gradonačelnik također u svakom javnom nastupu hvata isprazne retorike o subotičkoj multikulturalnosti, polikonfesionalnosti, višejezičnosti i, naravno, toleranciji – svjedoci smo brisanja jedne cijele nacije s »mape postojanja« na teritoriju Grada Subotice. Riječ je o putokaznim pločama na magistralnoj cesti od Subotice prema Paliću, Hajdukovu i dalje prema Horgošu i Segedinu na kojima su nazivi Subotice i Palića ispisani ćirilicom (srpski) i latinicom (hrvatski?), ali ne i na mađarskom. Na taj način putnike se na istočnom izlazu iz Grada obavještava o bar dvije uznemirujuće informacije: ili da u Subotici i na Paliću Mađari odjednom više ne žive ili isti ti Mađari za svoj grad i svoje mjesto više ne koriste izraze Szabadka, odnosno Palics, pa je to nepotrebno stavljati na ploče. Da stvar bude još zanimljivija, na izlazu iz Palića prema Subotici stoji trojezična ploča, dakle i s nazivom Palics, ali odmah do nje nalazi se dvojezična s nazivom Subotica, dakle bez Szabadke.

Nije, naravno, ovo jedini primjer da Grad ne poštuje jezik (ponekad i pismo) koje je na svom teritoriju usvojio kao službeni, jer idete li, recimo iz Subotice prema Somboru, na ulazu u Bajmak sačekat će vas ploča s ćirilicom i latiničnom verzijom istoga srpskoga i mađarskoga imena, ali ne i hrvatske. Na taj način, baš kao i na primjeru istočnog izlaza iz Subotice i Palića, i u Bajmaku je s iste mape postojanja izbrisana jedna cijela nacija.

Nije, naravno, ovdje riječ niti o nerazumijevanju građana onoga što piše na putokaznim pločama, niti su pak one te koje utječu na podizanje mnogo bitnijih stvari kao što je standard. Naj-

veći dio građana, bar kod nas, prema ovakvim je stvarima i više nego tolerantan. Riječ je, međutim, o jednom, da se poslužimo starim-dobrim izrazom, javašluku koji se iz Gradske kuće širi do svih ustanova koje su pod njenom ingerencijom.

Jer, dok je pokojni Kasza – ma koliko to u praksi bilo netoleran-

tno, neinteligentno i u komunikacijskom smislu kontraproduktivno – imao pravo u sjedištu svoje stranke javno koristiti svoj materinski jezik, to živi **Laban** i armija podređenih mu nema kada je riječ o javnom »govoru« na teritoriju ovoga grada. Sa ili bez naziva na hrvatskom i mađarskom Hrvati i Mađari u Subotici i okolnim mjestima (još uvijek) postoje, a njihovo »simbolično« izbacivanje putem ploča govori podjednako o tome koliko je iskrenosti u frazama o suživotu, kao i o tome kakav je odnos aktualnih lokalnih vlasti prema njihovom jeziku, a samim tim i prema njima samima.

Z. R.

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, temeljem članka 20. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (*Sl. glasnik RS* br.135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVIJEST O PODNIJETOM ZAHTJEVU ZA DAVANJE SUGLASNOSTI NA STUDIJU PROCJENE UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

Nositelj projekta JAVNA SKLADIŠTA DOO Subotica, Tuk ugarnice bb, podnio je dana 27. 8. 2018. pod brojem IV-08/I-501-259/2018, Zahtjev za davanje suglasnosti na Studiju procjene utjecaja na životni okoliš projekta »Rekonstrukcija i promjena namjene zgrade u skladište amonij nitratnog gnojiva u Subotici« na katastarskoj parceli 14450/1 KO Novi grad, Subotica, ulice Tuk ugarnice bb (46.093427°, 19.697819°).

Javni uvid u predmetnu Studiju može se izvršiti u prostorijama Službe za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, I. kat, soba 129, svakog radnog dana od 10 do 12 sati od 3. 9. 2018. do 28. 9. 2018., a javna prezentacija Studije bit će održana 28. 9. 2018. godine u 12 sati u prostorijama Službe.

Uvid u predmetnu studiju možete izvršiti i elektroničkim putem na sajtu grada Subotice u odjeljku »životna sredina« na oglasnoj ploči.

125 godina pod Gospinim okriljem

*Ove godine obilježava se 125 godina svetišta,
1893. godine podignut je križ, a tri godine kasnije i kapelica*

Svetište Gospe od suza na Bunariću i ove godine okupilo je tisuće ljudi, koji su pohitali nebeskoj Majci u zagrljaj. Bunaričko proštenje u Marijanskom svetištu nadomak Subotice proslavljeno je proteklog vikenda, 25. i 26. kolovoza, a mnogi su došli kod Gospe potražiti utjehu, moliti i zahvaljivati za sve primljene milosti. Ove godine obilježava se 125 godina ovoga svetišta, kada je na ovome mjestu 1893. godine podignut križ, a tri godine kasnije i kapelica. Sve je počelo još ranije kada se bolesna djevojka okupala na ovome izvoru i ozdravila.

Dan proštenja

U svečanoj procesiji od kapelice do svetišta ovogodišnji bandaš i bandašica *Dužijance 2018*. **Marko Križanović** i **Marija Piu-ković** donijeli su do oltara lik Gospe od suza, koji je donesen iz Sirakuze 1968. godine. Svečano euharistijsko slavlje predvodio je mons. **Zdenko Križić**, gospičko-senjski biskup u zajedništvu sa subotičkim biskupom mons. dr. **Ivanom Péntesom**, te svećenici Subotičke biskupije i rektorom svetišta vlč. dr. **Marinkom Stantićem**. Kao i prethodnih godina, misnom slavlju su nazočili i predstavnici Srpske pravoslavne crkve. Biskup je u svojoj homiliji naglasio značaj vjere, te jasno dao do znanja da, kao i na

samom svetištu, Bunarić nije voda čudotvorna, nego vjera.

»Gotovo da nema čovjeka koji ne vjeruje. Ako ne vjeruje u Boga, vjeruje u neke druge sile koje ga nadilaze. Vjera nije ni malo laka stvarnost. Jer vjerovati znači živjeti u skladu s onim u što se vjeruje. Nije pravi vjernik onaj koji kaže da vjeruje da Bog postoji. Dobri vjernik je onaj koji živi što vjeruje. Ako osoba ne živi ono što vjeruje, ona će malo-po malo vjerovati u ono što živi. A to što živi može ne imati nikakve veze s evanđeljem. Gdje ima vjere, gdje ima molitve čuda se događaju. Vjera se ne rađa iz čuda, nego su čuda nagrada za vjeru. Svi smo pozvani napraviti ozbiljan ispit savjesti s obzirom na našu vjeru. Isus je postavio ozbiljno pitanje: kad nam Sin čovječji ponovo dođe hoće li naći vjere na zemlji? Da će naći praznovjerja u to smo sigurni, ali hoće li naći prave vjere? Dostojne kršćanskog života. Stoga molimo Gospodina da i vjera koju su vama prenijeli vaši roditelji, djedovi, pradjedovi ne ishlapi s ovih prostora. Molimo da svaka naša kršćanska kuća bude uistinu kuća Božija. Mjesto Božijeg boravka. Mjesto gdje se Boga moli, slavi i zaziva. Onda će i Bog biti jamac naše budućnosti i sreće. Tako neka bude«, rekao je biskup Križić. Ovome misnome slavlju prethodila je euharistija na mađarskom jeziku koju je predvodio mons. dr. Ivan Péntes, kao i dvojezična sveta misa koju je slavio vlč. **István Palatinus**, župnik župe sv.

Prije 125 godina, 1893. godine, Crkva je službeno dala svoj pristanak za ovo hodočasničko mjesto. Te godine podignut je križ, a tri godine kasnije je podignuta i kapelica koja se nalazi točno iznad bunara

Jurja iz Subotice, čiji su vjernici pješice hodočastili na Bunarić. U poslijepodnevnom satima dvojezično misno slavlje za stare i bolesne predvodio je preč. **István Dobai**, ravnatelj *Caritasa* Subotičke biskupije.

Čudesna bunarička noć

U subotu, 25. kolovoza, bdijenje uoči samog proštenja predvodio je mons. Zdenko Križić. Službom riječi počelo je pokorničko bogoslužje, točnije priprema za sakrament svete ispovijedi, odnosno služba pokore, kada su vjernici imali priliku ispovjediti se i pomireni s Bogom sudjelovati u službi svjetla i na kraju sudjelovati u svetoj misi koju je predvodio katedralni župnik mons. **Stjepan Beretić** uz koncelebraciju braće svećenika. Služba svjetla ili procesija sa svijećama i Gospinim likom, u kojoj su sudjelovale tisuće vjernika, učinila je ovu noć posebnom. I u svojoj propovijedi tijekom večernje mise mons. Beretić je između ostalog rekao:

»Volimo ophod sa svijećama, kada se rijeka svjetla probija kroz tamu noći. Netko je rekao: 'Prema Bogu ne idemo hodajući, nego ljubeći'. Ljepota ove noći nam ne daje da ostanemo samo u hodu. Ova nas noć poziva da žarče volimo ljude, zemlju i Stvoritelja. Sjetimo se Gospe koja je pohitila svojoj rođakinji u gorje da je dvori i služi. Bunarička noć nas zove da pohitamo onima koji nas trebaju. Neka nam misa, molitva i pjevanje budu ključ u nebo.«

Samom proštenju prethodila je trodnevna koja je započela euharistijskim

klanjanjem u četvrtak, 23. kolovoza, dok je u petak bila pobožnost križnoga puta, a u subotu bdijenje.

Bitna je vjera

Čudotvorno ozdravljenje djevojke plod je vjere. Neki izvori govore da je djevojka bila slijepa, dok su drugi govorili da je bila hroma. Po govoru ljudi, djevojka je usnula san u kojem joj se Gospa ukazala i rekla joj je da se na tom bunaru okupa s vjerom i da će ozdraviti. Djevojka je to prenijela roditeljima, no oni nisu marili za to i prošlo je nezapaženo. Nitko nije niti znao gdje se točno nalazi taj bunar. Na zimu iste godine otac je u saonicama djevojku vozao po Bunariću, jer su živjeli na okolnim salašima i

ona je tada vidjela prizor iz sna i rekla je ocu da je to mjesto koje joj je Gospa u snu pokazala. Otac se počeo zanimati. Dovedi su ju na taj bunar, okupala se i ozdravila je. Vijest o ozdravljenju se pročula i ljudi su se počeli okupljati, dolaziti na taj bunar, da bi 1893. godine, dakle prije 125 godina, Crkva i službeno dala svoj pristanak za ovo hodočasničko mjesto. Tada je započelo javno štovanje ovoga Marijanskog svetišta. Te godine podignut je križ, a tri godine kasnije je podignuta i kapelica koja se nalazi točno iznad bunara. Kasnije su sprovedene cijevi kako bi narod i danas mogao doći do vode s tog bunara. Zanimljivo je da je ta djevojka bila iz mješovitog braka i da su zbog toga na Bunariću podignute katolička i pravoslavna kapelica.

Ž. V.

Raspored slavlja u svetištu

- 1. rujna – prva subota, misa u 9.30 sati
- 5. rujna – sv. Marka Terezija iz Kalkute, misa u 18 sati
- 7. rujna – prvi petak, misa mladih za mir u 20 sati
- 8. rujna – Mala Gospa, mise u 9.30 sati i u 18 sati.
- 12. rujna – Ime Marijino, misa u 18 sati
- 7. listopada – Kraljica krunice, misa u 16 sati
- završetak hodočasničke godine

Sestre Marija i Ana Kovač iz Sombora: Naša irska priča

Život na obali Atlantskog oceana

Marija i Ana rođene su sestre. Marija, po naobrazbi akademika slikarica, a Ana trgovkinja. Zajedno su prije četiri godine napravile jedan veliki korak – otisnule se u nepoznato, ili točnije daleku Irsku. Marija danas radi u radionici za izradu vitraža, a Ana u tvornici koja proizvodi specifičnu medicinsku opremu. S njima je i Anina kći, šesnaestogodišnja Sara. Djeluju zadovoljno i životom u Irskoj i poslovima koje rade. Skrasile su se u gradu Galway na obali Atlantskog oceana. Kratak odmor od dva tjedna iskoristile su za posjet Somboru. Tu su ih željni mama, tata, sestra i svi oni koje su ostavile kada su između ostalih i raditi za malu plaću i otići u neizvjesnost odabrale ovo drugo.

Marijina priča

Marija je studij na Akademiji umjetnosti u Novom Sadu okončala 2006. godine i s akademskim zvanjem se vratila u Sombor. Poslovično, posla nije bilo, ako se izuzme kratka zamjena u školi

i posao na kruzeru. Uslijedio je tada posao u poznatoj somborskoj radionici za izradu vitraža. Poklopilo se da je ova radionica kretala u novi posao, izradu mozaika, pa im je bio potreban netko sa slikarskom vještinom. Ali rad na mozaicima bio joj je samo ulaznica u ovu radionicu, jer je vrlo brzo počela raditi vitraže. I pokazalo se da je to iskustvo bilo presudno da dobije posao u Irskoj i to u radionici za izradu vitraža.

»Nisam bila zadovoljna uvjetima rada u toj radionici i odlučila sam da okušam sreću negdje vani. Naši susjedi su u Irskoj i dugo su nas zvali, tako da sam odlučila prihvatiti poziv. I otići prva. Odlazak je olakšalo i to što imamo hrvatske putovnice. Ani je bilo malo teže, jer ona je dugo imala stalni posao, kći koja je ovdje išla u školu. Prvo što uradite kada odete je potraga za poslom. Predavala sam CV doslovno svuda, ali me ni u jedan restoran gdje sam predala molbu nisu pozvali. Vjerojatno je presudilo to što nisam imala iskustva. I na koncu odlučila sam da pošaljem CV kompaniji koja se bavi izradom vitraža. Bez obzira na to što nisu imali otvoren natječaj«, priča Marija.

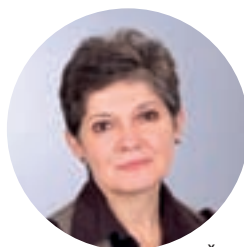
»Najviše radimo restauraciju vitraža u crkvama, radimo za kafiće, privatne kuće, ali najveći posao jesu restauracije vitraža u crkvama, jer to znači posao koji traje i po godinu dana. Treutačno restauriramo vitraže na prozorima crkve u Dublinu, koji su stari 150 godina«, kaže Marija

»Završila sam trgovačku školu, radila skoro 15 godina taj posao u nekoliko trgovina. I onda mi je jednog trenutka došlo da moram nešto promijeniti, negdje otići. Ne mogu vječito očekivati da me finansijki podupiru roditelji«, kaže Ana

Tjedan u Somboru

E moj, Sombore

Jedino iskustvo koje je imala bilo je slikanje na staklu, ali izrada vitraža više je od toga. Danas poslije četiri godine Marija zna i radi sve faze izrade vitraža. Naučila je rezanje stakla, spajanje s olovom, proces restauracije.

»Najviše radimo restauraciju vitraža u crkvama, radimo za kafiće, privatne kuće. Ali najveći posao jesu restauracije vitraža u crkvama, jer to znači posao koji traje i po godinu dana. Treutačno restauriramo vitraže na prozorima crkve u Dublinu, koji su stari 150 godina. Sve što radim, ne radim ja kao samostalni umjetnik već radionica *Aria Stained Glass*. Ja sada radim po dizajnu drugih i ono što su oni uradili prenosim u vitraž«, kaže Marija.

A među njenim irskim radovima je i vitraž u katedrali uznesenja Blažene Djevice Marije i Svetog Nikole u Galway. Za sada bi ostala u tom poslu, jer ima slobodu da istražuje, razvija svoje znanja i vještine.

»Ne znam bi li se od ovog posla moglo živjeti da sam slobodni umjetnik, ali ovako radeći u radionici s tradicijom, koja je na dobrom glasu može se u Irskoj živjeti od ovog posla. Da sam ostala u Srbiji, mislim da ne bih imala takvu priliku«, kaže Marija.

Na novi život prilagođavala se dan, po dan. Ono što ističe kao najveću razliku su ljubazni i predusretljivi ljudi i uređen sustav.

Anina priča

Ana se nećkala oko ovog razgovora. A izgovor joj je bio da je njena priča posve obična, nezanimljiva, bez tog umjetničkog što ga nosi priča njezine sestre.

»Kod mene je sve tako obično. Završila sam trgovačku školu, radila skoro 15 godina taj posao u nekoliko trgovina. I onda mi je jednog trenutka došlo da moram nešto promijeniti, negdje otići. Ne mogu vječito očekivati da me finansijski podupiru roditelji, ja moram biti ta koja će svojoj kćeri osigurati školovanje i jednostavno sam jednog jutra prelomila i odlučila: idem«, ipak nam priča Ana.

Prvi posao našla je u lancu restorana brze hrane. Kaže, bilo je tamo radnika iz svih krajeva svijeta. Nije taj posao bio ono što je baš željela, pa je tražila i našla drugi. Zahvaljujući novom poslu provela je dva mjeseca u Americi, i to na treningu, na koju je poslala kompanija za koju radi.

»Za ovaj posao prošla sam test engleskog i test spretnosti, jer za posao koji ja radim potrebna je brzina i spretnost. Cijene i poštuju rad, a za ljude iz Istočne Europe kažu da imaju radnu etiku i zato ih rado zapošljavaju. Radno vrijeme nam je osam sati, od sedam sati i 15 minuta do 15 sati i 15 minuta. Subota i nedjelja su neradne, ali tko hoće može raditi. Nedjelja se plaća dvostruko, a subota je 50 posto više plaćena nego radni dan«, priča Ana.

Pitamo je i za one praktične stvari, a to su cijene. Kaže, najskuplji je najam stana i komunalije. Njih najam stana s troškovima struje košta oko 850 eura mjesečno. Hrana i odjeća nisu skupe i otići kupiti, primjerice televizor nije veliko mjesečno opterećenje. Anina kći Sara ide u žensku školu i takva je većina škola u Irskoj – odvojene su škole za dječake i djevojčice. Posebnog prijemnog za fakultet nemaju, već se na temelju postignutih rezultata u srednjoj školi pravi selekcija tko može na koje studije.

Od stranaca najbrojniji su Poljaci, ali doseljenika ima doslovno iz cijelog svijeta. No, za Irce to nije problem.

»Stariji nas zabrinuto pitaju kako smo živjeli u doba komunizma. One srednje generacije ovaj dio znaju po sportu, Hrvatskom primorju, a oni mlađi ne razlikuju Srbiju od Sirije«, kaže Ana.

Z. Vasiljević

Generacije predaka nas autohtonih Somboraca gradile su ovaj grad. Ne samo njegove zgrade, već i sve ono što je Sombor bio u XIX., pa i početkom XX. stoljeća. Grad dostojan tadašnje Europe u najboljem značenju tih riječi. Te generacije predaka, nas autohtonih Somboraca, gledale su, ne desetljećima, već stoljećima unaprijed, jer samo netko tko razmišlja dulje od svojega života (i vladavine) mogao je tako mudro krojiti politiku ovoga grada. Od odluke da se i po cijenu dužničkog ropstva kupi status slobodnog kraljevskog grada, da se vlast ravnopravno dijeli među narodima koji su tada živjeli u Somboru, do mudrog planiranja urbanističkog razvoja grada. Pa se sada pitam što bi te generacije predaka nas autohtonih Somboraca rekle kada bi danas prošetale somborskim glavnim sokakom. Upravo ovih dana, kada im baš tu kod Županije, pogled na centar grada zakloni veliki, crni bunker (ili nešto nalik tome). Ili može i obratno: kada im pogled iz centra grada na Županiju zakloni isti taj veliki, crni bunker. Mislim da bi se prvo uplašili, pa onda zapitali je li to onaj njihov Sombor. Onaj Sombor u kome se mudro gradilo, planiralo. Sve s mjerom i po mjeri grada kakav je Sombor i njegovi stanovnici. Jest, to je taj njihov Sombor, ali više ni nalik onome što je nekada bio, jer u onome što je Sombor nekada bio takvoj napravi (koja će danas-sutra biti kiosk za novine) mjesta u zaštićenoj gradskoj jezgri ne bi bilo. A kako Sombor nije više ono nekada, već ovo danas, baš na samom početku pješačke zone, našlo se zgodno mjesto za rečeni kiosk.

Nažalost, nije to jedino ruglo koje su Somborci vidjeli u centru. I danas se kao paradigma uništavanja starog Sombora pominje palača *Inforo*, koja je srušena da bi tu bilo izgrađeno zdanje od betona (svima i danas znano kao Robna kuća *Beograd*). Ili drvena kuća kraj muzeja, koju su Somborci nazivali *Pajtićeva kućica*, kojoj je prije mjesto bilo u Nacionalom parku *Fruška gora*, nego kraj katnice nekadašnjeg somborskog veleposjednika **Julia Rederara**. Robna kuća još ruži centar grada. *Pajtićeva kućica* nestala je kako je promijenjena vlast. A kiosk? Pa on je tek stigao u Sombor. Iskreno, nadam se da će tu ostati koliko i *Pajtićeva kućica*.

Z. V.

Ozana Gucić, školska sestra sv. Franje, Krista Kralja u Zemunu

Život posvećen Bogu i pomaganju drugima

»Ponosna sam na moje roditelje. Oni su se mučili u životu i lijepo nas odgojili. Njima dugujem za sve što sam postigla u životu i za svoju redovničku profesiju«, kaže sestra Ozana

Sestra Ozana s obitelji

Posjećujući crkvu Uznesenja Blažene Djevice Marije u Zemunu prilikom obilježavanja raznih svetkovina i slavlja uvijek sam se divila enterijeru crkve, načinom na koji je on uređen, s puno pažnje i ukusa, ali i oltaru koji je u tim prigodama uvijek bio okičen prekrasnim cvjetnim aranžmanima. Za prelijep dekor zaslužna je sestra **Ozana Gucić**, uvijek nazočna u crkvi u Zemunu na svim misnim slavljinama i proslavama. Ona danas s radošću kaže da je Bog uslišio njene molitve da kad ode u mirovinu bude sakristijka i brine o uređenju crkve i crkvenom ruhu. S radošću je prihvatila prijedlog za razgovor za naš tjednik, a osim njene sklonosti za lijepim stvarima saznali smo još mnoge zanimljivosti iz njenoga života, koje predstavljamo u narednim redovima.

Redovnički poziv

Svoju životnu priču sestra Ozana počinje ovim riječima.

»Rođena sam u Janjevu na Kosovu, oazi Hrvata koji su se tamo naselili 1303. godine. Uglavnom su svi oni bili rudari i kujundžije. Do 1990. godine tamo je živjelo oko 6.000 ljudi, dok ih je danas daleko manji broj. Većina ih se odselila za vrijeme rata. Tada je

dosta njih otišlo u Kistanje, Dubravu i Zagreb i hvala dragom Bogu, danas nas ima po cijelom svijetu«, kaže sestra Ozana nastavljajući svoju životnu priču:

»U samostan sam otišla 1955. godine. Bilo nas je 11-ero djece u kući. Moj tata je ostao bez oca kada je imao samo tri tjedna. Majka mi je bila domaćica, otac livac, a bilo nas je sedam sestara i četiri brata. Dva brata su mi umrla još dok su bila djeca. U vrijeme kada sam rješila otići u samostan, iz Janjeva nas je otišlo još pet djevojaka. Krštena sam u crkvi svetog Nikole u svom rodnom mjestu i sve sakramente sam tamo primila. Tamo sam i osjetila da nisam za brak i da me Bog zove na jedan drugi način života. Ljubav za samostanski život i redovnički poziv rodila se još od malih nogu gledajući način života sestre **Norberte** u mom kraju, koja je to radila s puno ljubavi i pažnje. Razmišljala sam ići kod Svetoga križa ali, pošto su tada u našem mjestu bili salezijanci iz Slovenije, oni su željeli jednu sestru poslati u mariborsku provinciju. U Niš sam došla 1957. godine i tamo ostala godinu dana gdje sam s ostalim sestrama pomagala u kuhinji. Pošto sam u Janjevu završila osmogodišnju školu, ubrzo su me pozvali da radim za časopis *Blagovest* u Beograd, što sam rado prihvatila. Tamo sam skupa s još jednom sestrom radila za tada jedini katolički časopis u Srbiji.«

Tjedan u Srijemu

Opterećenje za kućni proračun

Nakon toga sestra Ozana odlazi u novicijat u Pančevo. U to vrijeme pokojni biskup **Niko Prela** predložio joj je da joj da ime Blažena Ozana Kotorska što je ona tada s radošću prihvatila.

Ljubav prema bolesniku

Želja za usavršavanjem nije jenjavala, kao ni njena potreba da daje sebe kako bi pomagala drugima. Ubrzo se ukazala potreba za rad u bolnici u Nišu.

»Prihvatila sam taj posao iako nisam imala radnog iskustva u bolnici. Ali, tiho u srcu sam nosila tu ljubav prema bolesniku i Bogu sam zahvalna na tome. Kao da su poglavarci čitali moje misli i moje želje da radim u bolnici. Naš ravnatelj u bolnici pomogao je meni i još dvjema sestrama da upišemo medicinsku školu u Zaječaru. Radnim danima smo radile, a privatno sam polagala ispite. Sestra **Roza** i sestra **Suzana** su radile na intenzivnoj njezi, a ja sam ubrzo prešla raditi kao instrumentarka u bolnici u Boru. Tu sam ostala 36 godina. Nakon toga prelazim raditi na neurokirurgiju u niškoj bolnici gdje sam radila kao instruktor i bila sam odgovorna za operativnu jedinicu. Tu sam bila bliža mojim roditeljima u Janjevu što me je činilo sretnom. Bila sam odgovorna sestra i bilo je puno mladih doktora kojima sam dodavala instrumente, a 15 sestara sam obučila za taj posao. Bila sam jedina redovnica u bolnici i nikada nisam osjetila da sam zapostavljena«, kaže ona.

Uslišena molitva

Osim medicinske, sestra Ozana završila je i Visoku katešesku školu u Ljubljani i u to vrijeme bila je jedina redovnica s tom diplomom. Cijeli svoj život predavala je vjeronauk u Pirotu, Prokuplju, Aleksincu i Leskovcu. Prije 20 godina odlazi u mirovinu, ali i nastavlja raditi za Caritas punih 10 godina. Nakon zatvaranja samostana u Nišu 1993. godine, ona dolazi u Zemun.

»Oduvijek sam sebi govorila da želim, kad odem u mirovinu, raditi kao sakristijka. Bog me je uslišio, a velečasni **Jozo Duspara** me je prihvatio. Vodim računa o kićenju crkve, uređujem je, brinem o crkvenom ruhu, o župniku, a tu sam i u svakodnevnom kontaktu s ljudima. Mogu reći da mi je ovdje jako lijepo, da sam zadovoljna i sretna redovnica. Jedino mi je žao što nemamo sate vjeronauka, ali kada ljudi dođu na sprovod, postoje mnoge stvari koje im se trebaju objasniti, što ja rado činim«, kaže sestra Ozana.

Ona je 2. siječnja napunila 80 godina (koje, kako kaže, ne osjeća) i svoj je rođendan proslavila skupa s mnogobrojnom obitelji.

»Moji nećaci i nećakinje iz Njemačke, Hrvatske i Janjeva, organizirali su proslavu u Beogradu. No, nije to bilo moje jedino slavlje. Prije 10 godina, 2009., slavila sam 50 godina svog života u samostanu. Najmlađi brat, od kojeg sam starija 25 godina, izrazio je želju da zajedno s ostalom braćom i sestrama proslavimo taj jubilej u našoj kući u Janjevu, u prostoriji gdje sam rođena. Bilo je prekrasno, imali smo oko 100 gostiju na ručku, a u goste nam je došao i župnik Jozo, kao i ostale sestre, svećenici i redovnici«, prisjeća se ona.

S ponosom kaže kako su ove godine krstili 45-to praunuče, kao i djece njenih braće i sestara koji danas žive po cijelom svijetu.

»Ponosna sam na moje roditelje. Oni su se mučili u životu i lijepo su nas odgojili. Njihov primjer mi je uvijek davao snagu za budućnost. Njima dugujem za sve što sam postigla u životu, kao i za svoju redovničku profesiju«, kaže na kraju razgovara sestra Ozana.

S. Darabašić

Polako se bliži rujana i roditelji školaraca već polako počinju s pripremama za predstojeću školsku godinu. Osim udžbenika, koji su najveća stavka, tu je i ostali školski pribor: olovke, teke, pernice, rančevi, pribor za likovnu kulturu i tjelesni odgoj i neizostavna nova garderoba koju je djeci potrebno obnoviti uz hladnije jesenske dane. A kada je o udžbenicima riječ, cijena kompleta novih udžbenika, recimo za osnovce od prvog do četvrtog razreda, kreću se od 6.500 do 8.000 dinara. Za više razrede, njihova brojka je od 11.500 do čak 17.000 dinara. Izdavači i škole su omogućili njihovu prodaju na rate tijekom prošle školske godine, a oni koji to nisu učinili sada moraju izdvojiti cijelu sumu za njih. A kada je o izdavačima riječ, svaki nastavnik ima pravo birati udžbenik određenog izdavača. To znači da u cijenu kompleta knjiga koje nastavnici zahtijevaju ne ulazi cijena udžbenika i radnih svesaka iz recimo engleskog jezika kao i drugih jezika koji se izučavaju u nekim školama, a koje se ne mogu kupiti od prethodnih generacija, jer se svake godine mijenjaju. Njihova cijena još dodatno opterećuje kućni proračun za dodatnih 1.500 do 3.000 dinara. Svakako bi roditeljima bilo puno lakše da su udžbenici unificirani i da iz godine u godinu nema stalnih promjena. No, situacija je posve drugačija i sviđalo se to nama ili ne, moramo se prilagođavati. I tako danas, u našim ostavama, podrumima, na tavanima, u kartonskim kutijama stoji odloženo pregršt knjiga koje ne služe ničemu, jer novim generacijama nije pogodan izdavač. A ne tako davno, generacije osnovaca i srednjoškolaca imali su iste udžbenike godinama. Prenosili smo ih »s koljena na koljeno« za neki simboličan iznos, ili smo ih poklanjali. Brojni đaci upravo tih generacija danas su visoko obrazovani uspješni ljudi. Gledajući nove generacije, kojima je suvremena tehnologija omogućila brže i dostupnije sadržaje na internetu, gdje preko svojih mobitela, tableta i računala dobijaju sve neophodne informacije, a sve rjeđe koriste knjige, pitam se hoće li nova izdanja knjiga utjecati na njihovo kvalitativno obrazovanje? Prije bih rekla da je potrebno učiniti nešto kako bi se razvijala čitalačka svijest kod mladih, koja im je danas vidno smanjena upravo zbog utjecaja elektroničkih medija. Ako griješim, onda je ovaj veliki iznos za početak nove školske godine totalno nebitan.

S. D.

Ovi naši somborski salaši (III)

Gradina

Jedno od somborskih salaških naselja bunjevačkih Hrvata je i Gradina. Za razliku od Nenadića ili Bezdanskog puta skrajnuto je od glavih prometnica, ali je, kao i ovi salaši, razvučena duž glavne ceste u samim salašima (ali još uvijek ima i salaša duž bočnih *lenija*). Gradina je danas suvremeno naselje, s uređenim kućama i salašima. Poljoprivreda je ostala glavni posao kojim se bave ovi salašari, a prednjači nekoliko obiteljskih gospodarstava, prije svega mlađih generacija. Ima nekoliko obiteljskih farmi krava i uzornih gospodarstava koja se bave ratarstvom. Danas u Gradini žive obitelji **Gertner, Matarić, Parčetić, Pekanović, Hornjak, Cigić Parčetić, Vuković...** Početkom 60-tih godina prošlog stoljeća Gradina je imala oko 700 stanovnika, danas ih je dvostruko manje.

Gradina se pominje još u turskim vremenima, ali kao pustara i dio nahije. Prema popisu iz 1748. godine prezimena u Gradini bila su **Bašić, Birvalski, Bogišić, Bokerović, Bošnjak, Čuvardić, Goretić, Kovačević, Marković, Parčetić, Pekanović, Pečije, Pletikosić, Zlamenkov i Žuljević**. Spominje se Gradina i u vrijeme kada je Sombor otkupio status slobodnog kraljevskog grada (1749. godine), ali ne kao Gradina već Ivanovo Selo. A Gradina ili Ivanovo Selo zadužena je zajedno s pustarama Čičovi i Šaponje kako bi se sakupio novac kojim je Sombor platio status slobod-

Prema popisu iz 1748. godine prezimena u Gradini bila su Bašić, Birvalski, Bogišić, Bokerović, Bošnjak, Goretić, Žuljević, Zlamenkov, Kovačević, Marković, Parčetić, Pekanović, Pečije, Pletikosić i Čuvardić

Dužionica u Gradini

Cure iz Gradine 60-ih

Poljoprivredno gazdinstvo

nog kraljevskog grada. Vratili su Somborci dug, ni brzo ni lako, i oslobodili se dužničkog odnosa, a svoj život kao dio slobodnog kraljevskog grada Sombora nastavili su i gradinski salaši. U tim salašima otvorena je jedan od prvih škola u salašima bunjevačkih Hrvata. Brinulo se u Gradini ne samo o naobrazbi salašara već i o onome od čega se živjelo, a to je urod na njivama. Tako su salašari poslije nekoliko uzastopnih godina s tučom odlučili podići zvono koje je svojim zvonjenjem trebalo tjerati tučonošne oblake iz atara Gradine. Zvono je podignuto prije stotina godina, a pričaju stariji mještani Gradine poslije tuče koja je salaše zahvatila u subotu pred Duhove. Zvono koje i danas stoji donijeto je iz Kalače, na volovima. Zvono je prvo bilo u školi do 50-tih godina. Ali, kažu Gradinci, došla su onda vremena kada se takvo zvono nije uklapalo u tadašnji sustav, pa je moralo iz ško-

»Tjeranje konja«

Dom kulture

le. Novo mjesto nađeno mu je na salašu obitelji Pekanović, koji su i bili zvonari. Pamte Gradinci i da su zvonari bili **Marko Zetović, Stipan Cigić Parčetić, Matija Beretić**... Znali su to njihovi susjedi salašari cijeniti, pa su zvonari dobivali nagradu za svoj rad u žitu i drugim poljoprivrednim proizvodima. Zvono postoji i danas, i to kraj kapele sv. Antuna Padovanskog. Ne rastjeruje više tučonosne oblake, ali se posveti svake godine na Svetog Antuna zaštitnika gradinskih salaša. Proštenje

u salašima pada u nedjelju poslije 13. lipnja, a 70-tih godina uz zvono je napravljena kapela sv. Antuna.

Dobili su salašari, što je bio poslijeratni trend, i Dom kulture, koji je izgrađen 60-tih godina prošlog stoljeća. Tipična građevina kao i u ostalim salašima. I, kao i u ostalim salašima, bio je taj dom mjesto okupljanja salašara. Što bi rekli: u domu i oko doma odvijao se cjelokupni društveni život.

Z. V.

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, temeljem članka 10. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (*Sl glasnik RS* br.135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVIJEST O PODNIJETOM ZAHTEJUV ZA ODLUČIVANJE O POTREBI PROCJENE UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

Nositelj projekta J.K.P. VODOVOD I KANALIZACIJA SUBOTICA, Trg Lazara Nešića br. 9/a, Subotica, podnio je Zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš projekta: »Izgradnja bunara B-1/II u Višnjecima«, zaveden pod brojem IV-08/I-501-256/2018, a koji se planira na katastarskoj parceli 637 KO Čantavir, Ulica Marka Oreškovića bb, Višnjevac (45.950082°,19.740446°).

Uvid u podatke, obavijesti i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta može se izvršiti u prostorijama Službe za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj (Trg slobode 1, Gradska kuća, I. kat, soba 128).

Zainteresirana tijela, organizacije i javnost u roku od deset dana od dana objavljivanja ove obavijesti mogu dostaviti mišljenja o potrebi procjene utjecaja predmetnog projekta na životni okoliš, osobno ili poštom na gore navedenu adresu, ili elektronički na adresu zivotnasredina@subotica.rs.

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, temeljem članka 10. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (*Sl glasnik RS* br.135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVIJEST O PODNIJETOM ZAHTEJUV ZA ODLUČIVANJE O POTREBI PROCJENE UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

Nositelj projekta JKP VODOVOD I KANALIZACIJA SUBOTICA, Trg Lazara Nešića br. 9/a, Subotica, podnio je Zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš projekta: »Izgradnja bunara B10/IV na Vodozahvatu I. u Subotici«, zaveden pod brojem IV-08/I-501-257/2018, a koji se planira na katastarskoj parceli 23868/1 KO Stari grad, Ulica Erdutska bb, Subotica (46.118756°,19.631920°).

Uvid u podatke, obavijesti i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta može se izvršiti u prostorijama Službe za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj (Trg slobode 1, Gradska kuća, I. kat, soba 128).

Zainteresirana tijela, organizacije i javnost u roku od deset dana od dana objavljivanja ove obavijesti mogu dostaviti mišljenja o potrebi procjene utjecaja predmetnog projekta na životni okoliš, osobno ili poštom na gore navedenu adresu, ili elektronički na adresu zivotnasredina@subotica.rs.

Godišnjak br. 8 dostupan na internetu

SUBOTICA – Radi veće dostupnosti znanstvenih sadržaja koji za temu imaju neki aspekt društvenog života Hrvata u Vojvodini, bilo u povijesti bilo u sadašnjosti, Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata odlučio je još 2012. godine cjelovite sadržaje brojeva svojega *Godišnjaka za znanstvena istraživanja* objaviti i na internetskim stranicama Zavoda (www.zkvh.org.rs). Tako je odnedavno dostupan i sadržaj *Godišnjaka broj 8*. Na ovaj način u ZKVH-u žele osnažiti diseminaciju sadržaja o Hrvatima u Vojvodini i tako barem djelomice otkloniti deficite na tome području.

Slamarke na dječjem festivalu u Iloku

ILOK – U okviru programa 51. iločke berbe grožđa održan je dječji festival 1. *Kids Folk Fest*. Cilj je festivala obogatiti sadržaje primjerene djeci kao što su folklor i stari običaji te narodna tradicija. U okviru programa održana je i kreativna radionica u tehnici slame koju su vodile **Biserka Horvacki** i **Marija Rukavina Prčić**, članice HKPD-a *Matija Gubec* iz Tavankuta uz potporu ZKVH-a. Na festivalu su nastupila četiri dječja kulturno-umjetnička društva, tri s područja Iloka i jedno iz Slovačke.

(ZKVH)

Dužijanica nominirana za turističku nagradu u Solinu

SUBOTICA – Grad Subotica i Udruga bunjevačkih Hrvata *Dužijanica* nominirani su za kolektivnu međunarodnu turističku nagradu *Golden Interstas – Best for excellence in tourism award 2018*. a gradonačelnik Subotice **Bogdan Laban** nominiran je za individualnu međunarodnu turističku nagradu *Povelja fest 2018*. Obje se nagrade dodjeljuju u okviru Međunarodne smotre turizma, filma i krajobraza *Interstas* u Solinu koja će u studenome ove godine biti održana 25. put.

D. B. P.

Gradić fest u Novom Sadu

NOVI SAD – *Gradić fest*, nekada poznatiji kao Festival uličnih svirača, održava se od 30. kolovoza do 1. rujna u podgrađu Petrovaradinske tvrđave. Na nekoliko lokacija, izvođači i stvaratelji nekomercijalne glazbe, te performer i izvan uobičajenih medijskih aranžmana, glazbom će grliti zidine stare Tvrđave i posjetitelje ovog događaja.

Prateći program *Gradić festa* uključuje i aktivnosti udruge UGRIP (koja se bavi kulturnim i duhovnim naslijeđem Petrovaradinske tvrđave) i *Suburbium* (bavi se usklađivanjem očuvanja

barokne sredine *Gradića* i potreba aktualnog življenja u njoj). Priređena je i izložba *Revitalizacija beogradske kapije* master studenata dizajna enterijera na Departmanu za arhitekturu i urbanizam Fakulteta tehničkih znanosti u Novom Sadu.

M. T.

Seminari iz tradicijske kulture

BAČ – Udruga građana *Tragovi Šokaca* iz Bača priređuje prvi po redu Seminar tradicijskih instrumenata koji se održava od srijede, 29. kolovoza, do petka, 31. kolovoza, i šestu po redu manifestaciju *Žensko tradicijsko češljanje i izrada oglavlja Hrvatica u regiji* koja će biti održana sutra (subota, 1. rujna) u Etno kući *Didina kuća* u Baču. Predavanje na temu *Zimska pokrivanja za glavu* bit će održano u 16 sati, a radionica počinje u 17 sati. Nakon toga, od 19.30 sati slijedi Revija i kulturno-umjetnički program koji će biti održani u Plavoj dvorani Doma kulture u Baču.

Hajo na Zlatnim žicama Slavonije

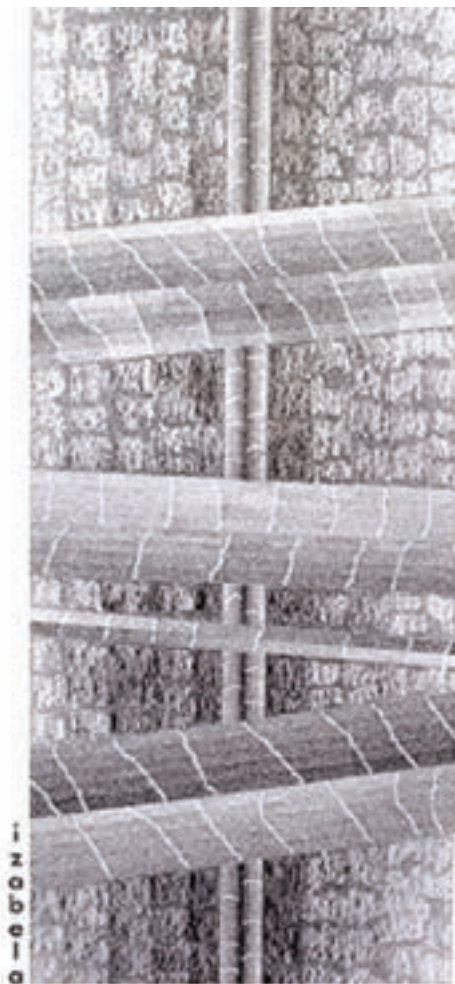
POŽEGA – Ansambl *Hajo* iz Subotice plasirao se i ove godine na popularni festival *Zlatne žice Slavonije* koji se održava u Požegi u sklopu *Aurea festa*. Subotičani će nastupiti u nedjelju, 2. rujna, s pjesmom *Ratari i ribari*, za koju tekst i glazbu potpisuje **Tomislav Vukov**, a aranžman **Marinko Piuković**. Ansambl *Hajo* nastupa peti puta na ovom prestižnom festivalu u Hrvatskoj.

Inače, ansambl ove godine slavi 30 godina postojanja, a ovih dana očekuje se i njihov novi CD naslovljen *Tu su moji dobri ljudi, tu su moje uspomene*. Na CD-u se nalazi 10 autorskih numera, a izdavač je zagrebački *Croatia records*.

Smotra hrvatskih tamburaških sastava u Ljutovu

LJUTOVO – Deseta po redu Smotra hrvatskih tamburaških sastava u Ljutovu bit će održana u iduću nedjelju, 9. rujna, u mjesnom Domu kulture s početkom u 20 sati. U programu sudjeluje četiri sastava iz Subotice, Mohača (Mađarska) i Kaptola (Hrvatska) te domaćini – Tamburaška sekcija HKUD-a *Ljutovo*. Ulaz je besplatan.

zabela

hren

martina

gracin

robert

samardžić

Pozivamo Vas
na otvorenje izložbe „Prostori memorije“
u Galeriji „dr. Vinko Perčić“ u Subotici
u subotu, 1. rujna 2018. godine
s početkom u 18:00 sati

Izložba je dio projekta međunarodne suradnje „Umjetnost bez granica“ koji su osmislili i realizirali OŠ „Stjepan Radić“ iz Božjakovine i Zagrebačka županija.

Dan grada Subotice

Program proslave Dana grada Subotice započeo je u srijedu i trajat će do nedjelje 2. rujna. Kako je najavljeno, program proslave je sadržajniji nego ranijih godina, a čine ga koncerti, izložbe, projekcije filmova, dječje predstave, sportske manifestacije i nastupi KUD-ova.

Danas (petak, 31. kolovoza) od 17 do 22 sata u središtu grada bit će održana *Noć subotičkih pijaca*, na kojoj će, kako je najavljeno, svoju bogatu ponudu sugrađanima predstaviti šampioni subotičkih pijaca. Glavni dio današnjega programa bit će održan navečer na pozornici na Trgu slobode. Tamo će od 20,30 sati biti održan koncert Subotičkog simfonijskog orkestra i novosadskog Big benda pod nazivom *Diskofonija*. Na repertoaru ovih

glazbenika naći će se obrade hitova iz 70-ih i 80-ih godina prošloga stoljeća. Nakon simfoničara, od 22,30 nastupit će mađarska pjevačica **Paya Bea**.

Dan grada se obilježava sutra, u subotu 1. rujna, kada će u 10 sati biti održana svečana sjednica Skupštine Grada Subotice. Nako sjednice, od 11 do 19 sati na tzv. Maloj bini ispred svečanog ulaza u Gradsku kuću posjetitelji očekuju nastupi osnovnih škola, KUD-ova, orkestara i udruga. Navečer od 21 sat na gradskom trgu bit će održan koncert **Željka Vasića**.

U nedjelju 2. rujna, među ostalim, bit će održan drugi po redu *Subotički polumaraton*.

D. B. P.

Na Paliću održan osmi saziv Umjetničke kolonije Stipan Šabić

Zanos u likovnoj igri – užitak u stvaranju

Međunarodna umjetnička kolonija nazvana imenom **Stipana Šabića**, likovnog pedagoga i slikara, bila je od 20. do 25. kolovoza ishodište, u svom osmom sazivu, likovnim stvarateljima iz zemlje i inozemstva. Ove godine okupila je dvanaest akademskih slikara, a to su: **Erő Palkó** iz Rumunjske, **Zvezdana Jembrih**, **Ana Jakić Divković**, **Ana Divković** i **Nina Horvat** iz Hrvatske, **Jakov Bararon** iz Austrije, **Ankica Karačić** iz Njemačke, **Mustafa Faljić**, **Enis-Bato Hasandžiković** i **Almedina Cifrić** iz Bosne i Hercegovine te **Ana Fafulić** i **Larisa Đurić** iz Srbije. Iako nisu bili prisutni, svoje su radove poslali **Dubravko Mokrović** i **Ivica Mareković** iz Hrvatske i **Andrea Balló** iz Mađarske, što ih također čini sudionicima kolonije.

Posebno ozračje

Palić, kao višegodišnja lokacija kolonije, pokazala se nanovo neiscrpnom inspiracijom za sudionike likovne kolonije *Stipan Šabić*. Zvezdana Jembrih iz Zagreba kaže kako je prvi puta ovdje, ali da će po svemu sudeći i sljedeće godine doći na koloniju.

»Dojmovi su dobri i to me doista veseli. Došla sam s još tri kolegice i osjećamo se svakim danom sve opuštenije jer je ovdje ipak drugačiji ritam života. Malo smo se iznenadili u početku; kada smo došli iz metropole, zatekli smo ovdje svojevrstni vremeplov koji je jako ugodan, po ljudskoj je mjeri i po mjeri stvaralaštva. Mir i odsustvo suvremenih medija, vreve, automobila, u jednoj velikoj pješačkoj zoni, pravi je rezervat i tu se moj duh nekako ukotvio i usporio. Nešto sam i pisala, dakle, taj je mir bitan, to je prava kontemplacija. Iskazujem se ne samo likovnim stvaranjem već i pisanjem. Htjela bih istaknuti da bi se ovaj prostor trebao zaštititi od krivih interpretacija suvremenog, od

Kolonija je ove godine okupila umjetnike iz Srbije, Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Rumunjske, Mađarske, Austrije i Njemačke, a Palić kao lokacija ponovno se pokazao veoma inspirativnim

ekoloških zagađenja, od onoga što može na krivi način donijeti budućnost«, kaže Jembrih.

Doktorandica slikarstva Ana Fafulić, koja radi u tehnici akrila na platnu, kaže kako na palićkoj koloniji postoji jedan posebni ugođaj i razmjena energije s divnim ljudima iz okružja:

»Domaćini su divni, kao i prostor u kojem radimo, uvjeti, ali i neko posebno ozračje što zapravo nosi ovu koloniju. Dakako, ne može se ostaviti po strani i kohezija, suradnja s kolegama i komunikacija s njima.«

Likovna igra

Ankica Karačić iz Njemačke kaže kako je iznimno sretna da je kvaliteta njezinoga rada prepoznata, te da može ponovno sudjelovati na koloniji.

»Slika *Tango*, koju sam naslikala tijekom ove kolonije, nastala je nadahnuta slikom koju sam izložila u Düsseldorfu, i kada ju je **Josip (Horvat)** vidio, rekao je: 'Uradi nam jedan tango i na Paliću'. Tako sam iskoristila ovdašnje elemente, vidi se ljepota života i ove crvene boje, i povezano je s predivnom atmosferom. Ambijent je ovdje izvanredan«, kaže ona.

Almedina Cifrić iz Brčkog veli kako stvara u primarnim likovnim elementima. To su ploha, linija i boja.

»Ponekad krećem nanosom boje, stvaram plohu, a potom konturama odvajam ono što mi je važno naglasiti, recimo konture kakvog oblika. Nekada moje slike više naginju apstrakciji, boje su intenzivnije, a katkada su mat. Volim se zanijeti u toj likovnoj igri. Mislim da je jako važno u cijelom procesu uživati i onda nastaju lijepa likovna rješenja«, kaže ove umjetnica.

Organizacija na visini

Organizator kolonije je Hrvatska likovna udruga *Croart* iz Subotice u suradnji s poduzećem *Elite Palić*.

»Prošle godine smo započeli suradnju i na obostrano zadovoljstvo ona se nastavlja. Nadam se da smo položili ispit. Autori su ostavili dio sebe našem Stipi u spomen, u kombinaciji akademija iz raznih likovnih središta: Zagreba, Oradea u Rumunjskoj, Novoga Sada, Beograda, Sarajeva... Spoj tih akademija se ovdje nadopunjuje. Zadovoljni smo što je kolonija potvrdila vlastitu vitalnost i kakvoću, a truditi ćemo se tako i nastaviti«, kaže predsjednik HLU *Croart* **Josip Horvat**.

Koloniju je službeno zatvorio **Slaven Bačić**, predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća, a u prigodnom programu zatvaranja ove likovne manifestacije na Paliću nastupio je i duo koji izvodi španjolsku i portugalsku glazbu – **Antonija Piuković-Dulić** (vokal) i **Robert Đivanović** (gitara), te učenici Muzičke škole u Subotici – **Miloš Jovanović** (harmonika) i **Noémi Kucsera** (gitara).

Izložba radova nastalih na ovoj koloniji bit će priređeni iduće godine u Galeriji Otvorenog sveučilišta u Subotici. Održavanje kolonije financijski su poduprli Grad Subotica, Veleposlanstvo Hrvatske u Beogradu, Pokrajinsko tajništvo za kulturu, javno informiranje i odnose s vjerskim zajednicama i Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice.

S. Jurić

Proslava druge obljetnice rada Hrvatske čitaonice *Fischer* u Surčinu

ENTUZIJAZAM u punom zamahu

Entuzijazam kod naših članova, ne da nije splasnuo nego svakodnevno raste. Naši članovi i voditelji naših sekcija imaju dosta planova i puno toga su uradili u protekle dvije godine, kazala je Katica Naglič

Prigodnim kulturno umjetničkim programom u okviru kojeg su se predstavile muzička, literarna i kreativna sekcija koje djeluju u okviru Hrvatske čitaonice *Fischer* iz Surčina, u subotu 25. kolovoza svečano je obilježena druga obljetnica rada ove hrvatske udruge. Ono što je obilježilo protekle dvije godine rada, a što se moglo uočiti i na samoj proslavi, svakako je entuzijazam članova ove najmlađe hrvatske udruge u Srijemu, koji svojim vrijednim radom potvrđuju svoju spremnost i volju da očuvaju svoj nacionalni identitet i kulturu.

Brojni planovi

Nizu brojnih uspjeha i predstavljanju na raznim manifestacijama, svakako da je pridonio veliki entuzijazam i volja članova ove udruge, što nam je potvrdila i njihova predsjednica.

»Entuzijazam kod naših članova ne da nije splasnuo, nego svakodnevno raste. Naši članovi i voditelji sekcija imaju dosta planova i dosta toga su uradili u ove dvije godine što su i pokazali na brojnim manifestacijama. Oni razvijaju svoje kreativno izražavanje, svatko u svom domenu. Kreativna sekcija teži da što više bude bliža umjetničkom radu, a literarna sekcija njeguje pisanu riječ organizirajući vrlo često literarne večeri. U planu naše muzičke sekcije je da razviju svoj orkestar, dopunjujući je novim glazbalima. Za te namjene smo već dobili određena sredstva od Središnjeg ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske. Kako bi nagradili uspješan rad literarne sekcije, u planu nam je da uskoro objavimo knjigu njihovih radova u kojoj će se naći pjesme i aforizmi našeg člana **Stjepana Volarića**. Za te namjene dobili smo dio sredstava od Hrvatskog nacionalnog vijeća«, kaže predsjednica udruge **Katica Naglič**.

Članovi Hrvatske čitaonice *Fischer* danas su bogatiji i za narodne nošnje, koje do sada nisu imali.

»Zahvaljujući sredstvima koja su nam također odobrena od Središnjeg ureda za Hrvate izvan Hrvatske i od Općine Surčin, izradili smo nošnje koje su urađene na osnovu starih fotografija

Predsjednica udruge Katica Naglič

naših baka i prabaka. To je više građanska nošnja koju su naši stari nekada nosili, a na koje smo mi Surčinci, veoma ponosni«, ističe Naglič, dodajući da im je također jedan od planova putovanja u Liku kako bi članovima udruge omogućili da posjete mjesta gdje su nekada živjeli njihovi preci.

Piscima u čast

U okviru kulturnog programa svojim pjesmama, predstavili su se i članovi literarne sekcije, koja je nedavno proslavila svoju prvu obljetnicu.

»U okviru proslave pokazali smo šta smo uradili tijekom godinu dana rada. Broj članova ostao je isti ali mi stalno pozivamo nove članove da dođu i da nam se priključe. U proteklom periodu organizirali smo posebne literarne večeri posvećene određenim piscima Srijemcima Hrvatima, koji su ostavili traga na ovim prostorima. Počeli smo od **Ilje Okrugića Srijemca**, a organizirali smo i naše književne večeri u okviru kojih smo predstavljali naše pjesme. U planu nam je da na jesen organiziramo večer posvećenu **Antunu Gustavu Matošu** i **Stanislavu Prepreku**, ali su nam u planu i druge tematske književne večeri kako bi privukli čitateljsku publiku i u što većoj mjeri ih uključili u rad naše čitaonice«, istaknula je voditeljica Literarne sekcije **Irena Obradović**.

Očuvanje starina

Svoju kreativnost i maštovitost, članovi udruge izražavaju kroz rad Kreativne sekcije, čiji su radovi bili predstavljeni i ovog puta.

 Momci s Orešca i Ljiljana Crnić

»Na više izložba koje organiziramo tijekom godine kako u Surčinu tako i u Zemunu, predstavljamo naše radove koji su djela naših članica. Osim toga, organizirali smo i više edukativnih radionica, a u planu nam je da otputujemo u Tavankut kako bi se upoznale s radom članica udruge iz tog mjesta i da eventualno naučimo nešto novo. Također, u planu nam je da do kraja godine organiziramo izložbu starina, radova naših baka s obzirom da imamo sačuvano dosta toga. Ono što je važno to je da naše članice imaju volju i želju da uvijek uče nešto novo i truditi ćemo to im omogućiti«, kaže voditeljica Kreativne sekcije **Veronika Živanović**.

Podrška župnika

Veliku podršku radu udruge pruža surčinski župnik vlč. **Marko Kljajić**, koji je ujedno i autor više knjiga.

»Ljudima su potrebna druženja i ja sam tu uvijek da ih podržim. Uskoro ćemo organizirati promociju proširenog izdanja knjige *Surčin kroz povijest* za koju smo dobili sredstva od Središnjeg državnog ureda. S obzirom da je knjiga nagrađena od strane Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, riješio sam da je malo dopunim s reakcijama u tisku na objavljenu knjigu. Također, privodim kraju knjigu *Sveti Juraj u Petrovaradinu* s proširenim izdanjem. Na poziv našeg veleposlanika, promocija knjige će biti u njegovoj rezidenciji što će nam biti velika čast«, kaže župnik Kljajić.

Svečanosti je nazočila i zamjenica veleposlanika Hrvatske u Srbiji, **Maja Bogdan**, koja je tom prilikom istaknula da je rad hrvatskih udruga u Srijemu iznimno važan, kao i župni uredi koji također pridonose okupljanju hrvatske manjine.

 Radovi članova Kreativne sekcije

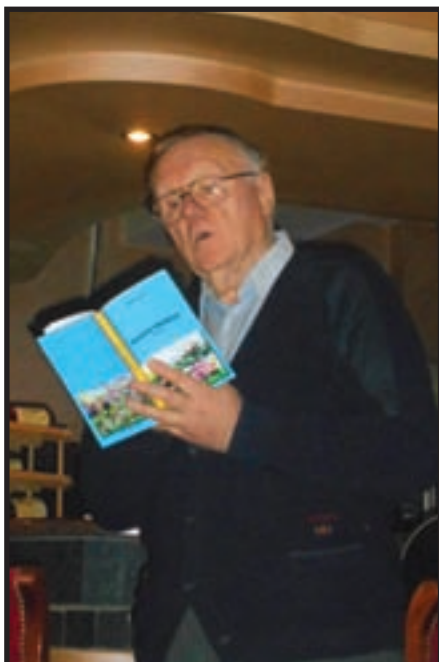
»Htjela bih zahvaliti svima koji su uključeni u rad ove udruge i čestitati im na svim dosadašnjim uspjesima. Republika Hrvatska će uvijek pomagati ovakve inicijative koje okupljaju hrvatsku manjinu u Srbiji. Kroz sredstva Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske i dalje ćemo pomagati njihov rad«, kazala je Maja Bogdan.

Dio programa uveličali su članovi muzičke sekcije *Momci s Orešca*, pjesmama nedavnog preminulog **Olivera Dragojevića**, zajedno sa predsjednicom HKC Beograd **Ljiljanom Crnić** koja je predstavila nekoliko pjesama na dalmatinskom narječju. Pored župljana i gostiju iz okolnih mjesta, svečanosti je nazočio i predsjednik Općine Surčin **Stevan Šuša** koji im, kako kažu članovi ove udruge, često izlazi u susret i pruža podršku u njihovom radu.

S. Darabašić

In memoriam

Mladen R. Šimić (1941. – 2018.)

U 77. godini života preminuo je **Mladen R. Šimić**, hrvatski pjesnik i pisac, koji je živio svoje umirovljeničke dane u Petrovaradinu. Rođen je u Bosanskom Brodu. U osnovnu školu je pošao 1948. u Zenici, a 1951. seli se s roditeljima u Novi Sad, gdje završava gimnaziju. Godine 1965. diplomirao je na Građevinskom fakultetu u Beogradu i kasnije se zaposlio i do mirovine radio u geodetskoj struci. Šimić je pisao poeziju, prozu, feljtone, eseje i kritike, te eksperimentalno slikao računalnim tehnikama. Pjesme su mu objavljivane u časopisima: *Most* i *Klasje naših ravni*, te u knjigama i edicijama: *Lira naiva*, *Preprekovo proljeće*, *Artestih*, Hrvatski sabor kulture, *Webstilus klub*, Književni klub iz Rijeke i nakladničke kuće *Kultura* iz Zagreba. Objavio je povijesnu monografiju *Odlazak i povratak Hrvata u Europu* (2009.), zbirku pripovjeda *Prohladno vrijeme* (2010.), zbirku pjesama *Kasno prođoh* (2015.) i roman *Beogradska košava* (2018.). Bio je član Književnog kluba HKUPD *Stanislav Preprek* iz Novog Sada. Mladen R. Šimić sahranjen je 23. kolovoza na Novom groblju na Trandžamentu u Petrovaradinu.

M. Tucakov

Hoće li Stepinac biti proglašen svetim?

Papa Franjo potvrdio svoje obećanje

Hrvatska zastupnica u Europskom parlamentu **Marijana Petir** susrela se u Vatikanu sa Svetim Ocem **Franjom** tijekom posebne audijencije za sudionike Međunarodne mreže katoličkih zakonodavaca koji su se proteklog tjedna okupili na svom godišnjem susretu u Frascatiju. Kako prenosi *Bitno.net* u povodu dvadesete godišnjice beatifikacije blaženog **Alojzija Stepinca**, zastupnica Petir je Svetom Ocu darovala knjigu o blaženiku talijanskog profesora **Piera Luigija Guiduccija**. U kratkom osobnom razgovoru papa Franjo i zastupnica Petir razmijenili su i nekoliko misli o Stepincu, te je Sveti Otac referirajući se na njihov posljednji susret, koji je održan u kolovozu prošle godine kada je papa Franjo zastupnici Petir rekao da će Stepinac biti proglašen svetim, ovoga puta potvrdio da će ispuniti svoje obećanje.

»Svaki susret sa Svetim Ocem je uistinu jedinstveno i neprocjenjivo iskustvo koje obogaćuje. Izuzetno sam počašćena što sam treću godinu zaredom imala priliku i za kratak osoban razgovor s Papom. Raduje me njegova blizina prema hrvatskome narodu koju sam u tim susretima osjetila, posebice kada je riječ o završetku kanonizacijskog postupka i proglašenju blaženog Alojzija Stepinca svetim, a što mi Hrvati toliko željno iščekujemo«, izjavila je zastupnica Petir nakon susreta sa Svetim Ocem.

Na početku audijencije, papa Franjo se kratkim govorom obratio članovima Međunarodne mreže katoličkih zakonodavaca. Osvrćući se na temu godišnjeg susreta ICLN-a »Vjerske slobode i sloboda savjesti«, Sveti je Otac rekao kako su te slobode u današnjem vremenu dvostruko ugrožene od strane dviju oprečnih, ali jednako opasnih ideologija: sekularističkog relativizma i religijskog radikalizma te istaknuo kako političari u službi općeg dobra imaju obvezu pridonijeti rješavanju pitanja ograničavanja vjerskih sloboda. Papa je podsjetio i da zakoni koji se donose moraju biti u skladu s kršćanskim viđenjem ljudske osobe i društva.

»Papa Franjo nas je u svom kratkom obraćanju jednostavnim, ali vrlo snažnim riječima ohrabrio da ustrajemo u zaštiti progonjenih kršćana diljem svijeta, da budemo njihov glas na mjestima donošenja odluka i potičemo donošenje zakona koji će okončati vjersku diskriminaciju bilo koje vrste. Poznato nam je da su progoni kršćana u stalnom rastu te svake godine bilježimo tužne rekorde kada je riječ o ubojstvima, nasiljima, uništavanjima vjerskih objekata... Važno je da posvijestimo razinu problema i da zaštitu vjerskih sloboda postavimo visoko na ljestvicu prioriteta«, rekla je Petir.

Prema: *Bitno.net*, priredila Ž. V.

Promena satnice večernih misa

Od subote, 1. rujna, večernja sveta misa nedjeljom i radnim danom u subotičkoj katedrali sv. Terezije Avilske počinje po jesenskom, odnosno zimskom računanju vremena u 18 sati.

Proštenje na Hrvatskom Majuru

Proštenje na Hrvatskom Majuru bit će slavljeno u nedjelju, 2. rujna, kod Gabričevog križa. Sveta misa počinje u 11 sati, a predvodit će ju vlč. **Patrik Tvorek** u čast sv. Marka Križevčanina.

U susret blagdanima

5. rujna – Blažena Majka Tereza iz Kalkute
7. rujna – Sveti Marko Križevčanin
8. rujna – Mala Gospa – spomendan rođenja Blažene Djevice Marije
12. rujna – Presveto Ime Marijino
13. rujna – sv. Ivan Zalatousti
14. rujna – Uzvišenje Svetoga Križa
15. rujna – Žalosna Gospa

Proštenje na subotičkoj Kalvariji

Na blagdan Žalosne Gospe, 15. rujna, u istoimenoj kapelici na subotičkoj kalvariji proslavit će se proštenje. Toga dana na kalvariji će u 16 sati biti cjelosatno klanjanje kao zadovoljština za grijeh psovke i kletve, dok će u 17 sati biti služena svečana koncelebrirana dvojezična sveta misa. Istodobno će biti i mogućnost pomirenja s Bogom kroz sakrament svete ispovijedi.

Hosanafest

Festival hrvatskih duhovnih pjesama *Hosanafest*, trinaesti po redu, bit će održan u nedjelju, 23. rujna, u Subotici u Dvorani sportova s početkom u 20 sati.

Hodočašće u Mariju Bistricu

Hodočašće Subotičke biskupije u Mariju Bistricu bit će u subotu, 29. rujna. Svi zainteresirani se mogu javiti svojim župnicima, a kod prijave treba dati broj putovnice. Cijena puta iznosi 3.000 dinara.

Ž. V.

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Ljubav na prvom mjestu

Meditacija

Biti čist u židovstvu je značilo biti bliže Bogu, biti spreman za susret s njim, jer je čišćenje značilo otklanjanje svega što bi priječilo taj susret. Propisi o obrednoj čistoći samo su jedni od mnoštva onih koje su Izraelci poštivali kako bi bili bliže Bogu. U tom čuvanju propisa posebno su se isticali farizeji.

Farizejski stav

Svaka religija štuje neko božanstvo i ima određene propise koji usmjeravanju njene pripadnike u načinu štovanja toga božanstva i u načinu života prema kojem se razlikuju od pripadnika drugih religija. Posebnost Izraela bila je da ne štuje neko izmišljeno božanstvo, nego jedinog pravog Boga koji mu se objavio i pokazao da je on jedini pravi Stvoritelj i Spasitelj. Bog je tako učinio čast jednom malom narodu i sklopio s njim savez dajući mu zapovijedi koje će ga voditi u životu i vjeri, a njihovo čuvanje značit će da Izrael poštuje savez sklopljen s Bogom. Gospodin je obećao da, dok budu štovali zapovijedi, on će biti uz njih, a kad oni napuste zapovijedi i Bog će prestati biti njihova zaštita. Tako se u Izraelovoj povijesti više puta događalo da je narod napuštao zapovijedi, te da je Bog prestao biti njihov zaštitnik.

Isusovi suvremenici su dobro znali povijest odnosa Boga i njihovog naroda, te su se trudili oko poštivanja zapovijedi, kako bi ostali s Bogom bliski i u njegovoj zaštiti. No, deset zapovijedi koje je trebalo čuvati uključivale su u sebe nekoliko stotina različitih propisa, koji su se odnosili na sva područja ljudskog života. Najrevniji u poznavanju i vršenju svih ovih propisa bili su farizeji. Zato su sebe smatrali boljima od ostalih, jer su vjerovali da su zbog svoje odanosti propisima bliži Bogu. Njima je izuzetno smetalo što Isus, kao jedan od učitelja i navjestitelja, kao i njegovi učenici, umjesto da su uzor drugima u poštivanju propisa, oni ih krše. Takvo ponašanje za farizeje bilo je nedopustivo, te je postalo povod stalnih provokacija Isusa s namjerom da ga uhvate u zamku i nađu razlog kako bi ga odveli pred sud, te ga se riješili.

Farizejsko življenje vjere i građenje odnosa s Bogom na strogom obdržavanju zakona nije bilo dovoljno čak ni u ono vrijeme, a posebno ne nakon dolaska Isusa koji nas poučava

va sasvim drugačijem vjerskom životu. Treba znati, nije Isus došao dokinuti zapovijedi koje je primio Mojsije, to i sam mnogo puta kaže, nego je došao poučiti narod kako će pomoću tih zapovijedi graditi pravi odnos s Bogom. Razlika između Isusovog i farizejskog odnosa prema zapovijedima je srce. Na prvom mjestu treba biti ljubav prema Bogu i bližnjemu, dobro drugog, a tek onda zapovijed. Nije dovoljno živjeti strogo prema zakonu bez ljubavi za čovjeka i Boga, kako su živjeli farizeji. I, ako Bog, koji je zapovijedi dao, prašta onome koji ih prekrši i pokaje se, ili prekrši ih radi nekog većeg dobra, ne mogu ljudi uzeti sebi za pravo da sude. Dakle, ljubav je ispred svakog zakona, te u svjetlu ljubavi trebamo čuvati ono što nam je Bog zapovjedio. Bez ljubavi sve gubi smisao.

Nije bitna samo forma

Iako kritiziramo farizeje i uzimamo ih za primjer loših vjernika, često se ne razlikujemo od njih. Vjerski formalizam i legalizam, bez ljubavi i dubljeg življenja vjere lako prevare i današnjeg vjernika. Skloni smo i sami prosuđivati vjerski život drugih promatrajući ispunjavaju li oni sve vjerske propise i bez ustručavanja hvalimo se da smo dobri vjernici jer zadovoljavamo formu. A gdje nam je srce? »Ovaj me narod usnama časti, a srce mu je daleko od mene« (Mk 7,6), prekoraiva Isus svoje suvremenike, no da li bi našao drugačiju situaciju danas? Nije štovanje Boga slijepo čuvanje propisa, štovanje Boga je prije svega ljubav i zahvalnost, povjerenje i predanje volji Božjoj. Dakako da postoje vjerski propisi koji se moraju poštivati, ali ne kao puki propisi, nego su oni trenuci našeg susreta s Bogom. Prije svega tu se misli na euharistiju. Ona nije samo obveza, kao neka obveza na poslu, ona je mjesto i vrijeme našeg najbližeg susreta s Isusom. Propis je samo za to da nam pomogne, da ne lutamo i tražimo Boga na krivim mjestima, nego da odmah znamo gdje ćemo ga naći. Tako je i s drugim vjerskim propisima. Ako ih čuvamo iz običaja, samo ispunjavanjem forme, bez srca, bez ljubavi, pa još sudimo onima za koje smatramo da nisu dovoljno pobožni jer ne drže sve propise, postajemo farizeji suvremenog svijeta.

Uz more i tamburaše

Ljetovanje u Novom Vinodolskom

Završnica kolovoza za djecu osnovnoškolske dobi može biti veoma stresna jer se odbrojavaju dani raspusta i bliži početak škole. Međutim, za djecu na nastavi na hrvatskom jeziku on je interesantan i ispunjen kao i ostali dio ljetnog odmora. Iz brojnih programa i aktivnosti koje im se nude želim pisati o boravku u odmaralištu *Crvenog križa* Grada Zagreba u Novom Vinodolskom. I ove je godine Hrvatsko nacionalno vijeće organiziralo nezaboravno ljetovanje za stotinu djece koja nastavu pohađaju na hrvatskom jeziku ili slušaju predmet *Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture* u Vojvodini. Uz djecu četvrtaša iz Subotice, Bezdana, Berega, Monoštora, Sonte i Plavne od 20. do 27. kolovoza u villi *Rustica* boravili su i članovi Hrvatske glazbene udruge *Festival bunjevački pisama* iz Subotice. Ne znam je li potrebno istaknuti da je provod bio nezaboravan, program i aktivnosti veoma interesantni, a vrijeme kao poručeno.

Kao što je i uobičajeno djeca su dan počinjala tjelovježbom, ukusnim doručkom te odlaskom na plažu gdje je za neplivače

organizirana školica plivanja, a za one malo hrabrije i skakanje u more. Istodobno, mogli su se natjecati u odbojci na pijesku ili stolnom tenisu kao i sudjelovati u nekoliko ponuđenih radionica tijekom poslijepodnevnog odmora. Većernji sati su bili rezervirani za druženje s drugom djecom koja su boravila u odmaralištu uz karaoke, ples, subotičke tamburaše i druge vidove zabave. Organiziran je i obilazak grada vlakom kako bi se što bolje upoznali s ovim prekrasnim mjestom.

Boravak u Novom Vinodolskom obogaćen je dolaskom gradonačelnika Grada Zagreba **Milanom Bandićem** s čijom se potporom već četrnaestu godinu provodi ovaj projekt za djecu iz Vojvodine, od čega su šesti put u Novom Vinodolskom. Želeći da se uvjeri da se ugodno osjećaju na ljetovanju posjetio ih je u srijedu, 22. kolovoza. Voditeljice su s djecom i mladim tamburašima pripremile odličan program za što ih je gradonačelnik Bandić nagradio vožnjom brodom do otoka Krk gdje su posjetili mjesto Vrbnik. Izlet je realiziran već sutradan. Bio je to bez sumnje poseban ugođaj budući da je Vrbnik jedno od najpoznatijih

hrvatskih mjesta zbog svoje glagoljaške baštine, ali i zbog posebnog položaja kojeg je zauzeo na gotovo 50 metarskoj visini na hridi koja doslovce uranja u more. U njemu se nalazi i najuža ulica na svijetu ali su kroz nju, ne brinite, svi sigurno prošli.

Tjedan dana na moru brzo je prošlo, stekla su se nova iskustva i prijateljstva, a tamburaši su ostavili jaki dojam na domaćine, na što smo posebno ponosni. Do sljedećeg raspusta uživajte u fotografijama i lijepim sjećanjima naših prijatelja.

B. I.

Obitelj **HR**

RECEPT NA TACNI

LAZANJE

U tom razdoblju, prije nekih mjesec dana, kada me počela progoniti misao o lazanjama jeli smo neku jednoličnu hranu i živjeli u kampu. Mislila sam da je to do potrebe za novim okusima. Onda je želja postajala sve veća, a ja sam joj odolijevala s raznim izgovorima. Te jer je kalorična, a ja neumjerena pa bolje da ni ne naručujem. Onda mi je izgovor bio da nema smisla na moru umjesto neodoljive i svježije orade poručiti lasanje koje mogu jesti i kod kuće. Sad je najveći izgovor taj što nikada nisam pripremala lasanje, pa ne bih željela uprskati njene neodoljive okuse. Želja je u međuvremenu sve veća. Dakle, nema izgovora, na tacnu stižu lasanje.

Potrebno: 400 g kora za lasanje / 0,5 kg miješanog mljevenog mesa / 5 dl pasirane rajčice / 5dl crnog vina / velika glavica crvenog luka / 4 češnja češnjaka / peršin / papar / sol / origano / bosiljak / parmezan / 25 g maslaca / 3 žlice brašna / 6 dl mlijeka.

Postupak: Za lasanje prvo pripremiti umak tako što se na ulju proprži nasjeckani crveni luk, doda meso i nastavi s prženjem. Zatim dodati rajčicu, vino, sol, papar, nasjeckani peršin, sjeckani češnjak i ostale začine. Dozvoljeno je dodati na sitne komadiće narezanu mrkvu i drugo povrće, po želji. Sve zajedno kuhati oko pola sata, tj. dok veći dio tekućine ne ispari. Bešamel pripremiti tako što na ugrijani maslac dodate 3 žlice brašna i toplo mlijeko pa, uz stalno miješanje, kuhate dok se malo ne zgusne. U slučaju da se previše zgusne, dodati još mlijeka. Kore za lasanje ubaciti u kipuću vodu 2-3 minuta, te ih prebaciti i ostaviti u hladnoj vodi. Njih redati u dublju tepsiju ili vatroslanu posudu namazanu margarinom i zalivenu bešamel umakom. Nakon toga ide prvi red tijesta, na njega bešamel i onda pripremljeni umak, pa opet tijesto, pa bešamel, pa umak i tako dok sve ne potrošite. Vjerujem da je ovo stvar prakse i dobre procjene jer je važno da umaka i bešamela bude dovoljno i lijepo raspoređeno kako bi kore imale u čemu da se kuhaju. Pripremljene lasanje pecite oko 45 minuta u pećnici koju ste zagrijali na 180 stupnjeva, dok ne porumene, zatim po njima posuti parmezan i peći još deset minuta.

Dodatak: Bešamel i tijesto ne sadrže sol, pa na taj podatak računajte kada dodajete sol u umak. U tom dijelu je sve stvar ukusa.

Kod mene je nestrpljenje na maksimumu, pa se bacam na posao. Neka ovaj vikend po lazanjama miriše. Dobar tek!

Gorana Koporan

Idemo li večeras u kazalište? (127)

Plime i oseke kazališne kritike i publicistike

Lajčo Lendvai

Mirko Huska

Petar Selem

Sve izraženija atrofija feudalno-vojnički ustrojenog društva pogoduje, svojedobno, snaženju sve glasnije riječi, manje u potrazi za zabavom više za poticanjem kazališnog govora i književnog pisma koji se kane uhvatiti u koštac s nedovoljno razjašnjenim tzv. uzročno-posljedičnim zbivanjima na javnoj sceni.

U tom kontekstu, u epohi naglog širenja utjecaja različitih teatarskih poruka sa scene ondje bujaju doslovce preko noći sve hrabriji i osmišljeniji govor, a društvena potreba za slobodnim kazalištem očito se upražnjava i čini nezaobilazno potrebnom, pa tako i u podneblju Subotice, Sombora i Osijeka, one sve izraženije zrcale, s dovoljno identitetski ovjerovljenih pokretačkih impulsa nužnih za razumijevanje procesa unutar vrtloga povijesnoprocjeniteljskoga kaleidoskopa, važnom mjestu njihova nastanka.

Mnogo godina kasnije, podsjećajući na važnosti svojedobnog govora kritike, **Petar Selem**, uvaženi redatelj i teatrolog, što ju je i sam upražnjavao s otvorene scene rekao je:

»Sebe nikad nisam doživljavao kao kritičara, kao nekoga pozvanog da sudi i ocjenjuje. Bilo je to razdoblje, sad već daleko, kad sam nosio u sebi nagon da svaki doživljaj pretočim u tekst. A kako sam i kazalište i glazbu uvijek primao sa stanovitom strašću, to su i moje ondašnje kritike, više zapisi o nekim strastvenim susretima, radostima ili obračunima s djelom, s predstavom, sa samim sobom i svojim odnosom prema djelu ili prema predstavi, više nego izricanje objektivne i nepristrane prosudbe. Danas mi se čini prijepornim i to što sam kritike uopće pisao. Esejistika je nešto posve drugo. Ali kritika je težak i ozbiljan posao koji čovjek može raditi samo ako je ispunjen pasivnom ljubavlju prema umjetnosti o kojoj piše, ako ima osjećaj odgovornosti, i ako ima znanja i nadarenosti. To je posao odricanja: Brook je rekao kako je kritičar u položaju čovjeka koji je u blizini lijepe žene, vidi njene čari, udiše njen miris, a nikad je neće posjedovati. Svemu usprkos, prema kritici i pisanju o kazalištu ne smijem biti nezahvalan.«

*

Nema sumnje, početkom pedesetih godina XX. stoljeća, ovim se i sličnim zamislima rukovodio također i **Mirko Huska**, predlažući pokretanje kazališnog časopisa *Naša pozornica*. Huska je u tom razdoblju glumac i redatelj Hrvatskog narodnog kazališta u Subotici. U uvodniku prvoga broja ističe kako je ova tiskovina neophodna radi što neposrednijeg odnosa između kazališnih djelatnika i publike.

Budući da se u časopisu, među ostalim nalaze tekstovi o predstavama *Umišljeni bolesnik* i *Izbiračica* prvi se broj *Naše pozornice* po svemu sudeći pojavio prvom polovinom studenog 1951. godine,

nakon premijera **Mollièreova** i **Trifkovićeve** djela. No, kako je Huska pored redovitih glumačkih i redateljskih obveza u tom razdoblju obnašao i dužnost ravnatelja Hrvatske drame, zbog prezauzetosti je prepustio uređivanje *Naše pozornice* glumcu **Mihajlu Jančikinu**, koji je drugi broj ovoga kazališnoga časopisa i objavio tijekom siječnja 1952. godine, što se može zaključiti također prema objavljenim tekstovima, a zapaženije su i zahtjevnije napisali **Lajčo Lendvai**, **Mirko Huska** i **Miloš Jojkić**.

I u drugom broju *Naše pozornice* objavljen je veći broj snimki iz predstava i portreti glumaca, a posebnu pozornost pobuđuju podaci o broju premijera i odigranih predstava na subotičkoj sceni i tijekom gostovanja u drugim mjestima, kao i podaci o broju uposlenika. Mađarska drama ima 40 članova, Hrvatska drama 31 člana, Muzička grana 88 članova, a u tehničkoj službi i administraciji ih je 64, što je ukupno 223 uposlenika u subotičkom kazalištu.

Tijekom druge godine izlaženja *Naše pozornice*, u sezoni 1952./53., uz četrnaest brojeva u osam svezaka, priređen je i prigodni broj krajem travnja 1953. u povodu praiizvedbe opere *Dužijanca* dr. **Josipa Andrića**. U njemu su predstavljani skladatelj ovoga djela, a objavljen je prvi čin ove opere, kao i Kronologija hrvatskih opera od *Ljubavi i zlobe* **Vatroslava Lisinskog** iz 1845. godine, koja se smatra prvom hrvatskom operom, do *Dužijance* dr. Josipa Andrića, koja je izvedena te 1953. godine. Objavivši ukupno 15 brojeva u devet svezaka, tijekom samo jedne sezone **Antun Kujavec** se zacijelo zamorio, te je u narednom, trećem godištu, u sezoni 1953./54. uređivanje preuzeo **Ivan Vuković** uz potporu uredništva kojega su sačinjavali: **Slobodan Sedlar**, **László Pataki**, **Rudolf Németh** i **Endre Lévy**, kada su objavljena tek dva broja *Naše pozornice*. U prvom broju objavljen je repertoar kojega obrazlaže direktor Hrvatske drame **Slobodan Sedlar**, a osim toga čiteljima su predstavljani novi članovi kazališta; **Mirko Huska** piše o režijskom postupku tijekom pripreme *Hasanaginice*, dok **Lajčo Lendvai** izvještava o rezultatima natječaja za suvremeni dramski tekst što ga je raspisala Hrvatska drama – što je očit znak značajnog iskoraka u vođenju samosvojne repertoarske i nakladničke politike.

Berba ricinusa

Osnovna škola *Ivan Goran Kovačić* u Sonti je među rijetkim osnovnim školama koja je nekoliko desetljeća imala svoj vrt. U njemu su djeca pod nadzorom svojih učitelja i nastavnika uzgajala povrće i voće. To je bila izvannastavna aktivnost u kojoj su učenici rado sudjelovali. Sav prinos se prodavao u mjestu subotom na tržnici. Novac se čuvao u razrednoj blagajni i obično je bio namijenjen kao dio za financiranje većih ili kao cjelokupan iznos za manje ekskurzije.

Osobno sa svojom generacijom kasnih pedesetih i ranih šezdesetih godina sam bila suučesnik u ovakvim aktivnostima. Jednom tjedno, a ako su vremenski uvjeti i usjevi zahtijevali, išli smo i češće u obradu našega vrta. Tu je bilo posla na pretek. Okopavali smo, plijevali, razrjeđivali i grabuljali. Istina, učiteljica je bila napregnute pozornosti, jer smo nekada olako shvaćali svoj posao, a malo smo htjeli i na brzaka podvaliti. Već od ranoga proljeća, kada je dospijevao mladi crni luk, češnjak i grašak koji smo zasijali i posadili kasno protekle jeseni, bili smo veoma orni da ih plasiramo na tržnicu. U petak navečer smo se sakupljali razred po razred na svojim gredicama i ubirali dospjele plodove. Sve smo lijepo očistili, oprali i uredno sortirali u velike korpe (košarove). Korpe smo preko noći ostavljali kod naših školskih prijatelja koji su stanovali u Vojvođanskoj ulici što bliže tržnici koja je bila ispred zgrade tadašnje općine na današnjem broju 59 preko puta katoličke crkve Sveti Lovro. Tih godina naš vrt se nalazio odmah tu, druga kuća od općine na mjestu gdje se sada nalazi vrtić za predškolski uzrast. Za tržnicu (pijac) su bili zaduženi predsjednik i blagajnik razreda. Noć s petka na subotu cijeli razred nije baš najbolje spavao zbog brige hoće li se naši proizvodi prodati. U subotu ujutro zaduženi su uzimali košar s plodovima našega rada između sebe i pošto su našli mjesto stacionirali se prije starijih i iskusnijih prodavača. Oni su komentirali na svoj način: »Ta, Božemprosti, ka ste se digli, šta li ste?!«, »Vidi jii! Ko višci i vištice! Uranili prija pitlova«.

Naravno, kakvi bi mi to bili prijatelji da ne pružimo svesrdnu pomoć jedni drugima. Ispred naše robe bi se sakupio skoro cijeli razred. Tu su bile mame i rodbina i naša roba bi na opće zadovoljstvo brzo »planula«.

Pošto smo tako lijepo ispekli zanat u poljoprivredi, školska djeca su često surađivala s lokalnom zemljoradničkom zadrugom *Petoljetka* i poljoprivrednim dobrom *Mladi borac*. Ova fotografija je iz gorenavedenog vremena. Ovo je berba ricinusa koji je bio na visokoj cijeni. Poznato je da se ricinus koristi i danas u farmaceutskoj i kozmetičkoj industriji. Pošto su svi dijelovi ricinusa otrovni, nastavno osoblje je imalo dvostruki oprez u nadgledanju učenika. Pretpostavljam da je te godine ricinus iznimno rodio, i u nedostatku radnika zadrugari su bili prinuđeni angažirati i školsku djecu. U vrijeme kada ricinus stiže za branje radili su se obimni poslovi s konopljom i vinogradima. Ricinus se bere dva do tri, pa i više puta, jer sazrijeva u fazama. Na fotografiji vidimo da dječak drži vreću, a djevojčica bere čahure i stavlja ih u vreću. Čahure su se brale čim malo napuknu. Poslije je ricinus išao na dalju obradu. U današnje vrijeme vidimo ricinus u vrtovima kao ukrasnu biljku vrlo lijepih listova od svijetlozelene do tamnozeleno boje i cvjetova u nekoliko nijansi crvene, visoku do dva metra. Na snimci je ricinus nizak, jer se za proizvodnju sjemena u razdoblju kada ima pet do šest listova vrh zakida da bi imao više izbojaka na kojima se formira prvo cvijet, a onda sjeme. Kombajna za berbu ricinusa u to vrijeme nije bilo, pa se zato moralo pribjeći ručnoj obradi. Poljoprivredna dobra su bogato nagrađivala školu. To je bila kupovina nastavnih sredstava, televizora, uređenje škole ili plaćanje ekskurzija.

I opet je tu fotografija da nas podsjeti i na ono što je snimila naša svijest dogod je u stanju pamtiti. U njoj su još mnoge nesnimljene »fotografije«, pa zato priče o njima i dalje traju.

Ruža Silađev

Krpenjača u ruci, kravata oko vrata

Drugi interkulturalni *Etnokamp* u Plavni, koji je održan od 22. do 24. kolovoza, okupio je 35 djece, većinom iz Plavne, a njih desetak iz susjedne Vajske. Kako su svi oni kroz ova tri dana uživali u igri, druženju, raznim radionicama ne trebam niti govoriti. Smijeha i radosti nije nedostajalo, a kao najbolji rekvizit pokazala se krpenjača. Tijekom trajanja *Etnokampa*, djeca su imala dan kravate, kada su naučili o povijesti kravate, te su je naučili vezati, a nosili su ih s ponosom i na završnoj priredbi. Na završnoj priredbi koja je održana u petak, 24. kolovoza, u Domu kulture u Plavni pohvalili su se i svojim dekupaž uradcima, torbama koje su pravili od starih majica, teglica, te pjesmom i plesom koji su svladali za ovo kratko vrijeme. Istoga dana posjetio ih je i *Hrcko*, te ih počastio tortama i sokićem. Vjerovali ili ne, ali djeca su napravila i veliku kravatu za *Hrcka*, koju je on s radošću nosio. Jedan dan bio je rezerviran za izlet, te su sudionici ovogodišnjeg kampa

posjetili župnu crkvu u Vajskoj i manastir *Bođani* u Bođanima.

Interkulturalni Etnokamp u Plavni organizirali su HKUPD *Matoš* iz Plavne uz potporu Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata i Hrvatske čitaonice, koja već više od deset godina okuplja djecu u Subotici. Po riječima **Katarine Čeliković**, menadžerice kulturnih aktivnosti u ZKVH-a koja je i ove godine bila nositeljica *Etnokampa* u Plavni, HKUPD *Matoš* je prepoznalo važnost ovoga projekta, te su skupa pripremili program za djecu tijekom ljetnog odmora. Važnost ovoga projekta prepoznao je i župnik iz Vajske vlč. **Vinko Cvijin**, koji je tijekom dva dana dovezio djecu iz ovoga mjesta, a ujedno se ponudio biti domaćinom za sljedeću godinu.

»lako je došlo do smjene generacije, okupio se lijepi broj i ovo je znak da ovdje ima potrebe za održavanjem ovakvih vrsta

druženja. Program je prožet hrvatskim jezikom i kulturom, a ove godine smo imali i etno kviz koji je bio na temu šokačkih riječi i djeca su pokazala relativno slabo poznavanje starih riječi, što je

pokazatelj da asimilacija uzima maha», rekla je Čeliković.

Preko kviza i drugih radionica, djeca su se upoznala s hrvatskom kulturom, ali i s kulturom većinskoga naroda.

»Jako je važno ne zaboraviti djecu izvan velikih gradova. Samo ako budemo dolazili k njima i radili s njima možemo očekivati upisivanje na izborni predmet *Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture*«, kazala je Katarina Čeliković.

U rad s djecom uključile su se i dogojiteljica, učiteljica, katehistica, te predsjednica Udruge **Marica Andrić**.

Završna priredba bila je pokazatelj sveukupnog rada ovogodišnjeg interkulturalnog *Etnokampa* u Plavni, a na njoj su se čuli i stihovi domaćih pjesnika, **Tonke Šimić** i **Josipa Dumendžića Meštra**, kao i **Luke Paljetka**. Projekt su, osim HKUPD-a *Matoš* iz Plavne, financijski pomogli Hrvatsko nacionalno vijeće, Hrvatska čitaonica, Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata i NIU *Hrvatska riječ*.

Ž. V.

Etnokamp u tijeku

Jedanaesti *Etnokamp* Hrvatske čitaonice započeo je u ponedjeljak, 27. kolovoza, i traje do 31. kolovoza (danas). Oko 120 djece ovoga tjedna uživat će u brojnim radionicama, izletu, pjesmi, plesu, glumi... Ovogodišnji *Etnokamp* održava se u prostorijama DSHV-a, a u rad s djecom je uključeno oko 60 volontera.

Tijekom ovih tjedan dana svaki sudionik *Etnokampa* imat će priliku sudjelovati u 13 manualnih radionica, gdje će izrađivati razne predmete, ukosnice, kutije, saksije, torbe... a kako je već i poznato i ove godine organizirana je kuharska radionica. Mnogi će se prvi puta sresti s bičem te se oprobati u pucanju bičevima, kao i s običajem *kraljica*, te njihovim kraljičkim kapama i kraljičkom pjesmom. Neće nedostajati ni tradicijskog plesa i pjesme, kao niti onog

modernog. Svi oni sudjelovat će i na duhovnim radionicama, kao i na svetoj misi.

Što su sve uradili tijekom ovoga tjedna, što naučili i napravili pokazat će na završnoj priredbi koja će biti održana danas u 18 sati.

Više o ovome donosimo u narednom broju tjednika.

Ž. V.

KOD GLAVNE POŠTE

Subotica
551-045

25
YEARS

Srebrna akcija!

Izdajem apartmane u Novom Vinodolskom. www.apartmani-karasic.com
Prodaje se apartman od 36 m ² u Jadranovu, 5 km od Crikvenice. Tel.: 024-4527-499, 064-18-39-591.
Tročlana obitelj prima na dvorbu stare osobe za mirovinu ili nekretninu. Tel.: 062 1941729.
Prodaje se stambena zgrada u Kertvarosu površine oko 120 m ² . Tel: 024 546800.
Izdajem stan na Srednjacima, Zagreb, 25m ² , topla voda, centralno grijanje, interfon. Tel.: 063 596840 i 024 547204.
U Somboru prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025 5449220; 064 2808432.
Prodajem u Donjem Tavankutu 1 ha 6 ari pjeska kod groblja, odlična lokacija. Vlasnik. Tel.: 0638560635.
Prodajem psa engleske rase, buldog, ženka, sterilizirana, stara godinu dana. Informacije: 065-531-99-28.
Starija kuća (4 sobe, ručao, 2 kupao, kuhinja, ostava) + sporedna zgrada (ljetna kuhinja, soba, kupao) se prodaje ili mijenja za stan ili kuću u Zagrebu (centar). Tel.: 024 754760 ili 064 2394757.
Uzimam zemlju u zakup, Klisa, Stari i Novi Žednik, Mala Bosna, Subotica. Plaćam 12 metar po jutru. Tel.: 064 305 1488.
Prodajemo lijepu kuću u Subotici, 145 m ² , dvije terase, dvije garaže, svi priključci, bazen, legalizirano, može zamjena za manji dvosoban stan, plus doplata. Tel.: 024-456-12-05.

Hrvat, katolik, 61 godinu, umirovljenik s dobrim primanjima, grad Slavenska Orahovica, kuća, automobil, vitalan, zgodan, traži ženu – katolkinju za brak, bez djece, koja ima do 57 godina. Pošaljite za početak SMS poruku na 063-766-88-08. Josip, Hrvatska, Slavenska Orahovica kod Osijeka.

U predgrađu Subotice prodajem trosobnu katnicu sa suterenom. Parket u svim sobama, dvije kupao, legalizirano, sa svim priključcima. Plac 560 m². Moguća i zamjena za slično u okolici Zagreba. Tel.: 062-332-247.

Povoljno se prodaje legaliziran objekt na parceli od 510 m² u Somborskoj ulici br. 67. Kod dvije pruge, komplet opremljen za nastavak radova male privrede, trofazna struja, gradska voda, priključak na plin. Tel.: 063-551-871.

Sijačica OLT GAMA 18, s lulama, dvobrazni plug 12 leopard – tel: 024/528-682. Gobels prikolica 14 tona registrirana za traktor, u dobrom stanju, na prodaju – tel: 024/532-570.

Prodajem aparat za zavarivanje, monofazno i trofazno napajanje, kao i sjeme uljane rotkve (pogodno za golubare). Tel: 064/3910182.

Subotica - Bajnat, prodaje se uknjižena dvosobna kuća od miješanog materijala, površine 90 kvm s većim dvorištem i nusprostorijama. Monofazna struja, telefon, kablovska, gradski vodovod i kanalizacija. Cijena 32.000 eura. Interesirati se na 064-2943798 ili 064-1611709.

Prodaje se kuća na kat, plac 650 m², kuća 210 m², velika garaža, kotlarnica, 3 prostori je 5x4, ljetna kuhinja i za ogrev. Dva trosobna stana – 6 soba, 2 kuhinje, 2 kupatila, 2 ostave, 3, etažno grijanje i plin, kds, telefon, interfon, parket sobe, pločice ostalo, autobus br. 16. Mali Radanovac, Subotica. Može zamjena po dogovoru. Tel.: 061 2323223.

Natječaj za dodjelu priznanja dr. Đorđe Natošević

Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine-nacionalne zajednice objavilo je Natječaj za dodjelu priznanja *dr. Đorđe Natošević* za školsku 2017./2018. godinu. Tekst Natječaja dostupan je na službenoj internetskoj stranici Pokrajinskog tajništva za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine-nacionalne zajednice – www.puma.vojvodina.gov.rs.

Priznanje *dr. Đorđe Natošević* je pokrajinsko priznanje koje se dodjeljuje za izuzetne doprinose i rezultate u radu – predškolskim ustanovama, osnovnim i srednjim školama u AP Vojvodini, kao i odgojiteljima, nastavnicima, psiholozima i pedagogima u njima. Priznanje se sastoji od plakete, povelje i novčane nagrade. Svake školske godine može se dodijeliti najviše pet priznanja.

Dodatne informacije u svezi s realizacijom Natječaja mogu dobiti u Tajništvu na brojeve telefona: 021- 487 41 83, 021- 46 09 i 021- 487 40 35.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz *Hrvatske riječi* koji VAŽI DO 5. 9. 2018.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojima možete objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju *Hrvatske riječi*.
Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Hrvatska likovna udruga *CroArt* prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge.
Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218;
e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC *Bunjevačko kolo*, Likovni odjel, prodaje slike svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, Ul. Preradovićeve 4, radnim danom od 8 do 14 sati. Tel: 024/556-898 ili 555-589.

AKCIJA!

SG

internet

već od
649 din

SUBOTICA KARADORDEV PUT 2 TEL: 024/555765
WWW.TIPPNET.RS

Predolimpijske igre (7)

Brže, više, jače

Godine 1894. konstituiran je prvi Međunarodni olimpijski odbor (MOO)* Usvojena su i Olimpijska pravila (danas Olimpijska povelja) koja su tijekom vremena doživjela mnogo promjena

Na prijedlog **Coubertina** cirkularnim pismom sazvan je Svjetski kongres sportaša amatera. Kongres je održan 1. kolovoza 1893. u Parizu. Ovdje je zanimljivo navesti da je osnivač *Paličke olimpijade* – priznate kao predolimpijske igre – **Lajos Vermes** umalo uspostavio kontakt s Coubertinom. Naime, pokušao je nagovoriti svog brata **Bélu Vermesa** da bude zastupnik na ovom kongresu, ali je on to nažalost odbio. Sljedeće godine, točnije 16. lipnja 1894., bit će održan osnivački kongres Međunarodnog olimpijskog odbora. Na kongresu je sudjelovalo 79 delegata-zastupnika 49 sportskih organizacija iz 12 zemalja i delegata-predstavnik iz još 21 zemlje.

Olimpijska pravila

Nakon osam dana zasjedanja, 23. lipnja konstituiran je prvi Međunarodni olimpijski odbor (MOO) s 15 članova iz 12 zemalja osnivača: Argentine, Belgije, Češke, Francuske, Grčke, Italije, Mađarske, Novog Zelanda, Rusije, SAD, Švedske i Velike Britanije. Na kongresu su usvojena i Olimpijska pravila (danas Olimpijska povelja) koja su tijekom vremena doživjela mnogo promjena. Ukratko, u pravilima se nalazilo sljedeće: članak 1. – kako je u interesu Međunarodnog kongresa i svih zemalja da olimpijske igre ožive u modernom obliku pridržavajući se klasičnih okvira;

članak 2. – da na igre treba pozvati sportske saveze svih »kulturnih zemalja« i da zemlje mogu predstavljati samo njihovi državljani, a svima se preporučuje organiziranje prethodnih izbornih natjecanja kako bi na igre došli samo najbolji;

članak 3. – da će na olimpijskim igrama biti zastupljena atletika (trčanje, skakanje, bacanje i dizanje tereta), sportovi na vodi (jedrenje, veslanje, plivanje), klizanje, mačevanje, hrvanje, boks, streličarstvo, gimnastika, biciklizam i konjički sport;

članak 4. – da na olimpijskim igrama, osim u mačevanju, mogu sudjelovati samo oni kojima sport nije profesija (amaterski princip);

članak 5. – da Organizacijski odbor igara može isključiti s natjecanja sve koji povrijede olimpijska pravila;

članak 6. – da u sklopu atletskog natjecanja treba organizirati jedno »glavno natjecanje« pod nazivom pentatlon (petboj).

Coubertinu, kao osnivaču modernih olimpijskih igara, pogrešno se pripisuje poznati, često citirani olimpijski slogan »važno je sudjelovati«. Nije njegov, već ga je izrekao pensilvanijski biskup **Elherbert Talbot** u propovijedi na misi za sudionike olimpijskih igara u Londonu 1908. godine. Također, *citius, altius, fortius* (brže, više, jače) nije preuzet iz starog vijeka već ga je izrekao prijatelj Coubertina, dominikanac, otac **Henry Martin Didon** u jednom svom govoru.

Coubertin je ideju olimpizma dalje razvijao, i to već s izazovima XX. stoljeća, kako bi se »možda s većim razočaranjem osvrnuo na svoje djelo 1937. nego što je to učinio Brookes 1893.« što se po nekim mišljenjima može nazrijeti iz pojedinih dokumenata Coubertinove pisane zaostavštine u kojima su sačuvana njegova razmišljanja. Podsjetimo se: Brookes je zagovarao amaterizam i odgojni utjecaj olimpijskog pokreta – je li nam to Coubertin htio reći?

Paličke olimpijske igre

Paličke olimpijske igre, odnosno *Nyári játékok* (Ljetne igre), kako ih je osnivač Lajos Vermes nazivao, također su službeno priznate kao predolimpijske igre, jer su se održavale po kriterijima koje priznaje stručna literatura, a to su kontinuitet i natjecanje u više sportskih disciplina pokazavši time »olimpijski« karakter. Značajan je podatak da se ova sportska manifestacija održavala svake godine, ponekad i u više navrata. U današnje vrijeme za ovo sportsko natjecanje ustalio se naziv *Palička olimpijada*. Pobjednici su umjesto lovorovog dobijali vijenac od bagrema kao karakterističan za ovaj kraj.

A kako je sve počelo? Lajos Vermes (Nagybudafalvi Vermes Lajos, 1860. – 1945.), profesor tjelesnog odgoja (završio medicinski i filozofski fakultet!), svestrani sportaš i zaljubljenik u sport, 1876. odlazi u Napulj (Italija) kako bi »uzeo mjeru« diska s **Mironovog Diskobolosa** – *bacača diska* i napravio identičan u jednoj subotičkoj gvozdari. Vodila ga je ideja o osnivanju sportskih igara i namjera da se nastavi tradicija antičkih olimpijskih igara. S bratom **Nándorom**, Vermes 1878. osniva *Subotičko gimnastičko društvo* (Szabadkai torna egylet). Bio je odličan biciklist, dizač tegova, višestruki prvak u skoku motkom, hrvanju, penjanju uz konopac, skoku u vis, izvanredan u bacanju diska, boksu, plivanju mačevanju i bacanju kugle. Rezultati njegove sportske karijere su 250 medalja, 140 lovorovih vijenaca, 120 diploma i 17 pokala. Mnogi sportski stručnjaci smatraju ga vjesnikom modernih olimpijskih igara.

Atila Dunderski

Nogomet Srpska liga Vojvodina

Prvi bodovi

SUBOTICA – U drugom jesenskom kolu, na domaćem travnjaku, pred oko 400 gledatelja, nogometaši *Bačke 1901* sigurnom igrom su zabilježili pobjedu od 2:0 (1:0) protiv ekipe *Srbobrana*. Domaćini su krenuli silovito, pa su već u početnim minutama stvorili dvije stopostotne prigode, a iz treće su došli u prednost u 24. minuti. Poslije jednog silovitog prodora po sredini terena **Tumbas** je matirao gostujućeg vratara. *Crveni đavoli* napadaju i u drugom poluvremenu, a inicijativu su materijalizirali pogotkom **Orčića** u 77. minuti, poslije jedne munjevite akcije **Krmara** i **Manojlovića**. U finišu utakmice bilo je još nekoliko poluprilika ispred obojice vratara, međutim, rezultat se više nije mijenjao. U narednom kolu *Bačka 1901* će gostovati kod ekipe *Mladosti* u Bačkom Jarku.

Vojvođanska liga Sjever

Uspješni i u gostima

CRVENKA – U 2. jesenskom kolu, na gostovanju kod *Crvenke*, ekipa *Radnički 1912* je pred više od 700 gledatelja zabilježila novu pobjedu. Rezultat od 0:1 (0:0) zaslužena je nagrada Somborcima za strpljenje i upornost. Usprkos porazu ni domaćini nisu razočarali. Igrali su solidno, vrlo požrtvovno, o čemu svjedoči i pet javnih opomena, međutim, većina njihovih napada završavala je ispred kaznenog prostora gostiju. U finišu utakmice Somborci su pojačali tempo igre, a u 80. minuti zgoditkom **Bogunovića**, koji je u igru ušao nekoliko minuta ranije, osvojili tri vrijedna boda i sada su sa 6 bodova među pet vodećih ekipa. U narednom kolu *Radnički 1912* će u derbiju dočekati *Slogu* iz Čonoplje.

Novi poraz Tavankuta

TAVANKUT – Pred oko 300 vjernih navijača ekipa *Tavankuta* je zabilježila novi poraz 1:4 (0:1) od *Bačke* iz Pačira. Domaćini su se drugu utakmicu zaredom na svojem travnjaku mučili, lopta ih nije slušala, nikako nisu uspijevali povezati akcije, a gosti su bili znatno konkretniji i svoje pogotke postizali u 22., 70., 75. i 88. minuti. Poraz je ublažio **N. Skenderović** u 90. minuti. U narednom kolu *Tavankut* će gostovati u Bajši kod istoimene ekipe. »Ovo je već zabrinjavajuće. Nije u pitanju kriza rezultata, nego i kriza igre. Nenadano su nam dva ključna igrača otišla u inozemstvo, taj gubitak nismo uspjeli pravodobno nadoknaditi. Ubrzano tražimo rješenje i nadam se da ćemo se u najskorije vrijeme boljim igrama i rezultatima odužiti našim vjernim navijačima, koji za sada imaju strpljenja i vjeruju u nas«, rekao je poslije utakmice predsjednik *Tavankuta* **Marko Berberović**.

Sigurna pobjeda Radničkog

SOMBOR – Pred stotinak gledatelja *Radnički* je na svojem travnjaku svladao s 2:0 (1:0) uvijek neugodnog protivnika, ekipu

Mladosti iz Bačkog Petrovca. Pomlađeni Somborci od starta su napadali, stvarali prigode i promašivali. I gosti su bili vrlo opasni iz kontri, no nisu uspjeli svladati vrlo raspoloženog **Jeličića**. Jedini pogodak u prvom poluvremenu pao je u 39. minuti. Veteran **Vuković** idealno je nabacio loptu iz kornera, najviši u skoku bio je branič **Dulić** i doveo domaćine u prednost. U nastavku obrnuta slika. Gosti su veći dio vremena imali loptu u nogama, a domaćin je prigode stvarao u opasnim kontrama. Nakon brojnih promašaja suigrača, na scenu je u 82. minuti ponovno stupio veteran Vuković. Poslije jednog od brojnih kornera, kad su svi mislili da će uposliti nekog od napadača, on je iskosa jako felširanim udarcem prebacio sve igrače u gostujućem kaznenom prostoru, uključujući i vratara i lopta je završila u suprotnom kutu vrata Petrovčana za potvrdu pobjede i nova 3 boda, koja su Somborce svrstala među 5 vodećih ekipa. *Radnički* će u 3. kolu gostovati u Karavukovu kod ekipe *Poleta*.

Mladost! Apa među vodećima

APATIN – Nogometaši *Mladosti Apa* u 2. jesenskom kolu su osvojili nova 3 boda. Na svojem travnjaku, pred nekoliko stotina gledatelja, s 2:1 (1:1) su svladali ekipu *Budućnosti* iz Mladenova. Predvođena trenerom **Slobodanom Bačićem** *Mladost* je posve drugačija ekipa od one koja se u prošloj sezoni do posljednjeg kola grčevito borila za opstanak u ovom rangu natjecanja. Sada igraju lepršavo, dopadljivo za oko, ali i vrlo borbena, što, sudeći po broju gledatelja, Apatince vraća nogometu. Za pljesak na otvorenom, zgoditke za domaćina dali su u prvom poluvremenu **Gligorijević** i u drugom **Ožegović**. Nakon ove pobjede *Mladost Apa* je u skupini od 5 vodećih ekipa sa 6 bodova, a u narednom kolu će gostovati u Adorjanu kod ekipe *Tise*.

PFL Sombor

Novi poraz u sudačkoj režiji

OBROVAC – Nogometaši somborskog ŽAK-a zabilježili su novi poraz, ovoga puta na gostovanju u Obrovcu, kod *Borca* 46. Rezultat 4:1 (0:1) pomalo je neočekivan, a po razvoju situacije na travnjaku i nerealan. Somborci su u prvom poluvremenu dominirali, a oko 60. minute, pri njihovoj minimalnoj prednosti, nesigurni arbitar je propustio dosuditi im penal i isključiti protivničkog igrača koji ga je skrivio. U nastavku, isključio im je bočnog napadača, te u sličnoj situaciji kakvu je propustio sankcionirati, dosudio penal za domaćina. Domaćin je umješno iskoristio sudačku naklonost i brojčanu prednost, te u posljednjih pola sata poraz pretvorio u uvjerljivu pobjedu. U narednom kolu ŽAK će ugostiti trenutačnog lidera, *Stari grad* iz Bačke Palanke.

Svakom po bod

BAČ – Podjelom bodova, rezultatom 1:1 u Baču, u drugom kolu jesenskog dijela prvenstva, gledateljima su se predstavila dva nova područna ligaša. Domaćin, *Tvrđava*, u područje se plasirao iz Općinske lige Bačka Palanka 1. razred, a Sivčani su povratnici iz Vojvođanske lige Sjever. Utakmica je bila vrlo tvrda, borbena, ali ne tako lijepa za oko. Dojam je da su nogometaši obju ekipa

više vodili računa o svojim, nego o protivničkim vratima, tako da su, po svemu sudeći, oba takmaca zadovoljna s po osvojenim bodom. U narednom kolu *Tvrđava* će gostovati u Kulpinu, kod istoimene ekipe.

PFL Subotica

Bod u gostima

BAČKO GRADIŠTE – S gostovanja u Bačkom Gradištu *Radnički 1905* se vratio s bodom, osvojenim u igri bez zgoditaka protiv vrlo neugodnog takmaca, ekipe *Vojvodine*. U dosta tvrdoj igri nije ni bilo nekih izrazitih prigoda, pa su se i gosti i domaćini zadovoljili s po bodom. U narednom kolu Bajmačani će ugostiti ekipu *Sloga* iz Ostojičeva.

Toplo-hladno

ĐURĐIN – Ekipa *Đurđina* na domaćem travnjaku nije uspjela ovjeriti početna tri boda s gostovanja u prvom kolu. Protiv *Preporoda* iz Novog Žednika domaćini su zabilježili poraz od 1:2 (0:1). Iskusi gosti dobro su kontrolirali utakmicu, a pokazali su više umješnosti u trenucima odluke. U narednom kolu *Đurđin* će gostovati u Hajdukovu kod *Vinogradara*.

Općinska liga Bačka Palanka

Goleada

KARAĐORĐEVO – U prvom jesenskom kolu ekipa *Slavije* iz Bođana je na gostovanju u Karađorđevu zabilježila minimalni poraz (3:2) od domaćeg *Proleter*a. Igralo se žustro, s dosta lijepih

prigoda, a domaćin je iskoristio jednu više. Prigodu za popravni *Slavija* će imati na svojem travnjaku protiv *Neština*.

Sezonu otvorili porazom

PLAVNA – Na otvorenju jesenske polusezone *Sloga* je na svojem travnjaku zabilježila poraz (1:2) od ekipe *Maglića*. Plavanci nisu

bili lošiji takmac, jednostavno, svoje prigode nisu iskoristili, pa su bodovi otputovali u Bački Maglić. U narednom kolu *Sloga* će gostovati u Bačkoj Palanci, gdje će se pokušati vaditi protiv ekipe *Borca 1945*.

Ivan Andrašić

POGLED S TRIBINA Suprotnosti

Prije samo dva tjedna u Bukureštu su *Hajduka* dijelile sekunde od plasmana u posljednju rundu kvalifikacija za Ligu Europe. Kiks vratara, gol u mreži i rasprsnula su se euro nadanja.

Černaest dana kasnije kao da se počinju raspadati i nadanja glede domaćeg prvenstva u kojemu *bili*

nakon pet odigranih prvenstvenih susreta imaju skromna tri boda i nalaze se na osmom mjestu tablice.

Tri mršava neodlučena rezultata, još uvijek bez pobjede, uz katastrofalnu gol razliku 5:10. Momčad koja je u najavama nove sezone 1. HNL pretendirala borbu za naslov i jedini klub u Hrvatskoj koji se na gotovo svakom domaćem susretu može podičiti s tisućama svojih navijača na tribinama. Hoće li se *majstoru s mora*, koji to po prikazanim igrama ovog ljeta to baš i nije, posrećiti u nastavku prvenstva ostaje nam vidjeti.

Totalni antipod ove tužne nogometne priče s juga Hrvatske je aktualni prvak *Dinamo* koji jednako dobro gura na obje fronte. Još ako se izbori plasman u Ligu prvaka (što je objektivno za očekivati nakon odličnog rezultata iz Švicarske), onda su *modri*

ispunili najvažniji cilj ovog dijela sezone. Ali to se nije dogodilo.

Dinamo ipak sigurno napreduje na domaćoj sceni pa je u startnih pet susreta ubilježio četiri pobjede i jedan remi.

Primjer suprotnosti može se sagledati i na pojedinačnoj nogometnoj sceni kada su u pitanju pojedini svjetski srebrni hrvatski nogometaši. Naime, nakon trakavice oko potencijalnog mega transfera **Luke Modrića** u *Inter*, najbolji nogometaš proteklog SP-a trenutačno nema mjesta u stratnoj postavi *Real*a. Je li to mala osveta čelnika najtrofejnijeg europskog kluba ili samo trenutačno stanje stvari ostaje nam vidjeti u predstojećim susretima. Jer nije baš logično gledati najboljeg veznjaka kako skuplja minute ulazeći s klupe.

S druge strane, **Mario Mandžukić**, koji se nedavno oprostio od državnog dresa, nastavlja s odličnim partijama u *Juventusu* i dokazuje kako duga pauza nakon SP-a na njemu nije ostavila traga. Asistencija i gol u susretu protiv *Lazija*, ostavljaju otvoreno pitanje nije li se Mandžo prerano oprostio od *vatrenih*.

Hoćemo li svjedočiti novim suprotnostima u predstojećim susretima novog sastava hrvatske nogometne reprezentacije u Ligi nacija?

Iskreno vjerujem da nećemo!

D. P.

U NEKOLIKO SLIKA

Etnokamp u Plavni

Iz Ivković šora

Sve trče...

piše: Branko Ivković

Faljni, čeljadi moja. Jevo, ja baš došo iz Tavankuta, bio platit kojika-ke račune, a fala bogu nakupilo ji se fajin; ima artije puna štanicla. Znam da se smijete što ja držim artije u štanicli, al samo ji tako neću izgubit, i vako ne znam više šta je šta. Vele ovi moji mlađi ukućani da to sad već napridan svit rešava telefonom, al ja niki ne virujem u te telefone. Ta šta ako mi kogod tamo uzme pa digod zametne, ovi će me još tužit da nisam ni platijo. Kažu da će sve nać u kompjutoru i da će priznat grešku. Oće andraka, sve trče da Braniši isprave, kako ne bi. Ta da je to njima iz buđelara, onda bi oni sve noge polomili od trčanja, vako borme kad ja moram ne bi baš zdravo virovo. Ta ni ove kuće što smo opravili prija pedeset lita i plaćamo na nji odavno poreze nisu njim smanjili vridnost već plaćamo kugod da su skroz nove. Aav, čeljadi, što je vrućina! Ta mož štogod privridit samo do fruštuka, a posli borme samo pod ambetuš; nema ti čovik volje ni nos provirit. Kuruzi odjedared požutili, kadgod kad se brali na ruke i sikla kuružna već bi odavno tribalo krenit da se lišće ne omlati. Sad kad to spomenem ovoj dičurliji samo mi se smiju. Sad to dođe onaj velik kombaj i žvak-žvak, začas omlati i gotovo. Nema ni čutaka ni kuružne, a ne smim ni spomenit ovoj našoj dici da sam ja kadgod išo za plugom kad se oralo pod žito i skupljo pa treso čukanjice, i to se ložilo u katlanku kad se zaparivale bundeve i prikrua svinjama. Sad su nika nova čudna vrimenta, sve je automatizovano. Stisneš puce i eto vrućine, stisneš drugo puce i eto zime. Ma, sve na puce. Kadgod smo se mi sprdali da je na vršalici tako automatizovano, stisneš puce i džak ti padne na leđa, ponda stisneš drugo pa ajd na listve pa na tavan. Velim sam sebi dok srčem ladnu kafu: »Aav, Bože, ta i dobro je što je tako. Ta, ova sadašnja mladež što ima ufarbanu kosu u sto farbi, obrijana i napudrana svakim mazalima bi sirota skroz pofalila, božemprosti, da mora tako radit ko što se kadgod radilo. Al ko zna zašto je to dobro. Moždar će se već i pit i ist priko koji kaki aplikacija, pa samo lipo pritisneš »tač« i ono se naraniš. Što bi moj dida kazo »ko buva daske«, ha-ha. Čisto se smislim ko bi mojoj snaš Jeli zapovidio da tako kuva. Ne daj, Bože, da kogod spomene rizan-ce iz dućana jel joj donese, taj je cigurno bio izružen. Ne da ona njezine varnjače nikom, a tako i triba a ne kugod ovo sad, ta ni na užnu ne liči. Gledam tako kod ovi moji, strpaju niki krug u vrilu vodu a ono ispadne čorba. Kaka je to veštačka huncutarija, čeljadi moja! Ta aspirin je veći od tog. Gledo sam niki dan na televiziji da je Dužijanica bila i u Zagrebu ovog lita, a baš mi bilo milo. Još kad sam vidio da je bilo svita i iz Ivković šora, ta bilo mi srce kugod varoška kuća, s tornjom zajedno. Ima, doduše, ko divani da joj nije tamo misto, a ja vam velim da je zafala Bogu, naša lipa Dužijanica, dostojna svake varoši. Ko god za krov zafaljiva, više ga poštiva. Ajd, zbogom.

Bać Ivin štodir

Kako počelo

ново

kumstvo

piše: Ivan Andrašić

Kum Marka došo natrag iz biloga svita. Njegova Marta se tomu jako obradovala. Bila i ona š njim, veli da vidi kakoj to živit tamo. Isprva je bilo jako lipo, sve to za nju bilo novo. Vrime brzo prolazilo. Ka se čuli priko telefona, raspripovidala se, veli lako se navadit na dobro. Veli više se tamo osića ko svoj na svojemu i svoj međ svojima, neg doma. Prošlo misec dana, drugači divan. Kum Marka dobre volje ko i uvijek, al njegova se kanda malo snuždila. Veli ni to baš tako kako bilo isprva. Komšiluka nema, svi radu i gledu svoja posla, ona i Marka nemu š kim popit kafu. Doduše, tamo se ni ne pije vaka na kaku se doma navadila, a ona baš ne volji ni nu iz koikaki aparata, ni nu iz kesica. Najlipše je ka baci penu na špojeru. Treći put ka se divanili već se i ozbiljno žalila, veli što dalje, srce je sve više vuče natrag. Kum Marka se, kanda, isto priobratijo. Ozbiljno se štodira da rasproda sve što u svitu ima, pa da dojde natrag. Veli, kućicu imu, sonim što za života ušporovo možu je pozlatit, a i proživit da jim tičjega mlika ne fali. Jedino mu žo što se on i njegova kasno uzeli, pa jim Bog ni do dice. On dugo momkovo, vazdan za poslim, steko lipo imanje. Dok teko, ni imo vrimenta mislit na ženu, dicu, samo gleda za poslim. Istom pod matoru glavu stala ga vatat nika tuga, sto osićat da čeljade ni stvorito za živit samo. Ona doduše imala curu, rodila divojkom. Svakako se š njom napatila. Cilo selo je olajavalo, niko ni na mise ni tijo stat nuž nju, ko da bila najgorja na svitu. Nikad se ni ni udavala, niko o njevi je ni tijo, osim ka malo popije, pa pokuca na pendžer, ne bi marijo nako, za jednu noć. A ona to ni tila. Ni se tila ni udavat na stranu, ostala u svojemu domu, što dobila u tal. Gledala samo tu curicu, davala sve na nju. Dan po dan, godina po godina, ni ni opazila kako izrasla u lipu, mladu ženu. Na njeznu veliku žalost, cura, ščim svršila velike škole, ošla u Švapcku. Odande je slala novaca, tila je vratit makar malo o noga što va njoje pružala, al džabe novci, ako su dom i srce prazni. Tako nikako vada i sudba udesila da se jednoga dana njezna i Markina samoća sastanu ko bać Ive i njegove. Marka bijo u gostima, a ona naišla rad nikake nove mustre za eklovanje. Bać Ivina jim oma skuvala kafu, a svi morali probat i niki novi liker što prvač napravila o malina. Divan se otpravijo, nako pravi, o srca, bilo i puno smija. Marta i Marka se znali ko i svi drugi u selu nako iz viđenja, a toga dana prvi put sidili zajedno u jedne kuće, za jednim astalom. Divan ide ko da se znadu već godina. Na kraj Marka veli da bi sutradan nji četveroj baš mogli ko njega doma potkurit pod kotlić za ručak. Skoro će i natrag u svit, a baš se zaželjijo gra, nakoga kakoga skuva bać Iva i pravi, zamisiti rizanaca. Veli, da ne otide neispunite želje. Svi velu oće, a Marta se oma ponudila za zamisiti rizance. Niko ne zna zašto, al toga momenta i ona i Marka blago porumenili. Bać Iva i njegova to oma opazili, al nisu tili nikakim divanom kvarit lipotu te slike. Samo se brez glasa smijuljili.

NARODNE POSLOVICE

- Teško drugu bez druga, a slavuju bez luga.
- Uzda se u se i u svoje kljuse.
- Žuri polako.
- Batina je iz raja izašla.

VICEVI, ŠALE...

Ide djed u radnju i kaže njemu baba:

– Kupi dvije stvari, zapamti, dvije stvari: kruh i mlijeko.

Vraća se djed iz radnje i donosi četkicu za zube, a baba će:

– A gdje ti je pasta?!

Bio Perica u školi i pita ga učiteljica tko je napisao *Most na Žepi*?

On kaže:

– Ne znam, ja nisam.

Ona pobjesnila i ode ravnatelju škole i kaže mu. Ravnatelj će na to:

– Pa šta znate, gospođo, možda i nije.

Ona još više bijesna izađe na ulicu i policajac je upita kakav ima problem.

Ona mu sve ispriča. A on je malo razmišljao i onda uze bilježnicu i upita ju:

– A na koga Vi, gospođo, sumnjate?

Uđe žena u ljekarnu i kaže farmaceutu:

– Molim Vas arsen.

– Što će Vam arsen? – upita on.

– Želim ubiti svog muža, jer me vara s drugom ženom!

– Ali, gospođo, ne mogu Vam prodati arsen da izvršite ubojstvo muža, čak i ako Vas vara s drugom ženom.

Žena iz džepa izvadi fotografiju, a na fotografiji njen muž s farmaceutovom ženom.

– O, oprostite, nisam znao da imate recept.

DJEČJI BISERI

- Horoskop je ono kad su djeca isto obučena i pjevaju istu pjesmu u više glasova.
- Što je kultura? – To se sadi na selu, pa se poslije prodaje na placu u gradu.

FOTO KUTAK

**PETAK
31.8.2018.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:11 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:11 Dobro jutro, Hrvatska
09:00 Vijesti
10:20 Veterinar Engel
11:10 Pola sata od svega: Dalmacija
12:00 Dnevnik 1
12:24 Spone ljubavi
13:15 Dr. Oz
13:58 Kako danas živimo
14:50 Zaronite s nama: Greben štit - Otok Mljet
15:00 Umorstva u Midsomeru
16:35 Bajkovita Hrvatska: Klis
17:00 Vijesti u 17
17:18 Bonton:
17:23 Informativka:
17:30 turizam.hrt
18:00 Zaronite s nama: Struga - Otok Lastovo
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 Diana, američki film
21:58 Preljub
23:08 Dnevnik 3
23:45 Donnie Brasco, film
01:46 Zločinački umovi
02:27 Umorstva u Midsomeru
04:00 turizam.hrt
04:30 Pola sata od svega: Dalmacija
04:59 Garavuše, emisija pučke i predajne kulture
05:25 Skica za portret
05:28 Veterinar Engel
06:14 Spone ljubavi

05:32 Kompozicija 3
06:03 Regionalni dnevnik
06:44 Džepni djedica
07:11 Juhuhu
09:23 Pripovjedač bajki
09:50 Cvjetkov rasadnik, dokumentarna serija
10:10 Slatki piknik, film
10:34 Vremeplov, serija
11:03 Mjesto koje zovem dom
11:58 Brza promjena, film
13:28 Sestrina osveta, film
15:05 Kulinarski safari Sare Graham, serija
15:31 Maher za tehnologiju
16:00 Regionalni dnevnik
16:42 Cesarica - hit godine
16:49 Mamutica
17:35 U istom loncu

18:18 Odmori se, zaslužio si
18:52 Istina ili mit: Većina djece s Downovim sindromom ima starije roditelje
18:59 Cesarica - hit godine
19:02 Nove pustolovine
Lucky Luke, crtana serija
19:27 Izradi sam: Dječji štednjak
19:31 POPROCK.HR
20:05 Endeavour, mladi Morse
21:39 Mračni zločini, serija
22:36 Telenovela, serija
22:58 Telenovela, serija
23:23 Pripravnik
00:22 Bitange i princeze
00:54 Graham Norton i gosti
01:52 Noćni glazbeni program

**SUBOTA
1.9.2018.**

07:20 Klasika mundi:
Europski koncert Berlinske filharmonije u Rorosu
08:00 Incident kod Phantom Hilla, američki film - Ciklus klasičnog vesterna
09:30 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Vijesti
10:10 Dobro jutro, Hrvatska
11:10 Kućni ljubimci
12:00 Dnevnik 1
12:25 Čuvari neba: Priča o uzletištu Hurn, dokumentarna serija
13:15 Sigurno u prometu
13:45 Inside Ofside
2016: Unutarnja borba, dokumentarna serija
14:10 Prizma, multinacionalni magazin
15:00 Opasni klijent, američki film
16:30 Financijalac
17:00 Vijesti u 17
17:20 Manjinski mozaik: Mađarski tragovi u Međimurju
17:42 Lijepom našom - Mostovi kultura: Čapljina
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
19:59 Loto 7
20:05 Dokaz života, američki film
22:20 Dnevnik 3
23:00 Štemer 2, američki film
00:45 Tjelesna strast, američki film
02:35 Incident kod Phantom Hilla, američki film - Ciklus klasičnog vesterna
04:00 Manjinski mozaik: Mađarski tragovi u

Međimurju
04:15 Cinkuši, emisija pučke i predajne kulture
04:47 Skica za portret
05:00 Prizma

05:50 Regionalni dnevnik
06:32 Džepni djedica
07:00 Juhuhu
09:00 Pripovjedač bajki
09:30 Cvjetkov rasadnik, dokumentarna serija
09:50 Grubzon
10:55 Tajne Borgo Laricija
11:45 Vrtlari: Pod ljetnim suncem
12:20 Veliki snovi, a malo prostora
13:15 Lidijina kuhinja
13:45 Kriške sira
14:20 Endeavour, mladi Morse
16:00 Regionalni dnevnik
16:30 Smogovci, serija
17:00 Ratovanje u moderno doba: Tenkovi, dokumentarna serija
17:55 Sportski trenuci: SP u nogometu Hrvatska - Engleska
19:00 Prljavo kazalište, snimka koncerta
20:05 Diana - sedam dana koji su potresli svijet, dokumentarni film
20:55 Čakovec: Izbor za Miss Hrvatske, prijenos
22:10 Igre moći
22:55 Igre moći
23:40 Bitange i princeze
00:10 Noćni glazbeni program

**NEDJELJA
2.9.2018.**

05:45 Lijepom našom - Mostovi kultura: Čapljina
07:20 Najljepši sport za muškarce, američki film - Zlatno doba Hollywooda
09:20 Pozitivno
09:50 Biblija
10:00 Ludbreg: Misa
12:00 Dnevnik 1
12:30 Plodovi zemlje
13:25 Pula: More
14:00 Tada & Sada - Hrvatska
15:05 Mir i dobro
15:40 Park Gorongosa - preporod raja: Ponovna rika, dokumentarna serija
17:00 Vijesti u 17
17:20 Financijalac
17:37 Volim Hrvatsku

19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:00 Loto 6/45
20:05 Hrvatski velikani
21:05 Kilimanjaro 2018, dokumentarni film
22:00 Priča o Bogu s Morganom Freemanom
22:55 Dnevnik 3
23:32 Najljepši sport za muškarce, američki film - Zlatno doba Hollywooda
01:27 Plodovi zemlje
02:17 Narkorat, kinesko-hongkonški film 102'
04:02 Tada & Sada - Hrvatska, serija
04:57 Fotografija u Hrvatskoj
05:11 Samson, kišobran, suncobran - emisija pučke i predajne kulture
06:07 Pula: More

06:05 Regionalni dnevnik
06:32 Džepni djedica
07:00 Juhuhu
09:00 Pripovjedač bajki
09:30 Cvjetkov rasadnik, dokumentarna serija
09:45 Luka i prijatelji
10:15 Maigret, mini-serija
11:45 Veličanstveni kolači Fione Cairns
12:32 Kriške sira
13:02 Pilot mlažnjaka, američki film
14:55 Viktorija
15:40 Ludi rimski carevi, dokumentarna serija
16:10 Ljubav ili smrt, hrvatski film
17:40 Zlata vrijedan - izbor najboljeg OPG-a, snimka
18:50 Gibonni, snimka koncerta
20:05 Jane Eyre, serija
21:00 Veliko plavetnilo, francusko-američko-talijanski film
23:20 Igre moći
00:00 Noćni glazbeni program

**PONEDJELJAK
3.9.2018.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
10:20 Veterinar Engel
11:10 65+: Igra upoznavanja, dokumentarna serija
12:00 Dnevnik 1
12:23 Spone ljubavi

13:10 Dr. Oz
14:00 Plodovi zemlje
14:50 Zaronite s nama: Struga - Otok Lastovo
15:00 Umorstva u Midsomeru
16:35 Reprizni program
17:00 Vijesti u 17
17:16 Reprizni program
17:25 Kazalište u kući, humoristična serija
18:00 Zaronite s nama: Uvala Senjska - Otok Šolta
18:12 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 Mjesto koje zovem dom
21:00 Novine, serija
22:00 Ima li što novo? - emisija o školstvu
23:00 Dnevnik 3
23:37 Pad
00:35 Zločinački umovi
01:16 Umorstva u Midsomeru
02:49 Kraj roda Mimbelli, emisija pučke i predajne kulture
03:29 Ima li što novo? - emisija o školstvu
04:25 65+: Igra upoznavanja, dokumentarna serija
04:55 Skica za portret
05:05 Veterinar Engel
05:50 Spone ljubavi

05:20 Treći format
06:00 Riječ i život
06:32 Hlapičeve nove zgode
07:00 Juhuhu
09:00 Pripovjedač bajki
09:30 Cvjetkov rasadnik
10:00 Vremeplov, serija
10:30 Školski sat: Što je život?
11:00 Jane Eyre, serija
11:55 Dragi moji Amerikanci
13:35 Kao u bajci, film
15:05 Kulinarski safari Sare Graham
15:30 Maher za tehnologiju
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Mamutica
17:35 U istom loncu
18:20 TV Bingo
19:02 Nove pustolovine
Lucky Luke, crtana serija
19:30 IAAF Zagreb World Challenge: Memorijal Ivana Ivančića, prijenos
20:45 Glazbeni spot
21:00 Ljubav po mjeri, film
22:35 Južnjačke priče, film
00:35 Bitange i princeze
01:05 POPROCK.HR
01:35 Noćni glazbeni program

**UTORAK
4.9.2018.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
10:20 Veterinar Engel
11:10 Dugo kratko ljeto
12:00 Dnevnik 1
12:23 Spone ljubavi
13:10 Dr. Oz
14:00 Kako danas živimo
14:50 Zaronite s nama: Uvala Senjska - Otok Šolta
15:00 Umorstva u Midsomeru
16:35 Reprizni program
17:00 Vijesti u 17
17:16 Reprizni program
17:25 Dva : jedan u gostima: Ivica Kostelić
18:00 Zaronite s nama: Svjetionik Sveti Ivan - Rovinj
18:12 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 Mjesto koje zovem dom
21:00 Novine, serija
22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3
23:27 Pad
00:57 Zločinački umovi
01:42 Umorstva u Midsomeru
03:17 Dugo kratko ljeto
03:47 Dva : jedan u gostima: Ivica Kostelić
04:22 Ne stidim se sela rođenoga, emisija pučke i predajne kulture
04:52 Skica za portret
05:05 Veterinar Engel
05:50 Spone ljubavi

05:20 Knjiga ili život
05:50 Regionalni dnevnik
06:32 Hlapićeve nove zgode

07:00 Juhuhu
09:00 Pripovjedač bajki
09:30 Cvjetkov rasadnik
09:50 Vremeplov, serija
10:15 Školski sat: Renesansni umovi
10:45 Mjesto koje zovem dom
11:35 Legenda o motoru, američko-novozelandski film
13:35 Slučaj Bruckner, njemački film
15:05 Kulinarski safari Sare Graham
15:30 Maher za tehnologiju
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Mamutica
17:35 Odmori se, zaslužio si
18:15 IAAF Zagreb World Challenge: Memorijal Borisa Hanžekovića, prijenos
21:15 Dva lica siječnja, američko-francusko-britanski film
22:55 S njim i na kraj svijeta, američki film
00:40 Bitange i princeze
01:10 POPROCK.HR
01:40 Noćni glazbeni program

SRIJEDA 5.9.2018.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
10:20 Veterinar Engel
11:10 Neobični cvjetovi Hrvatske, dokumentarni film
12:00 Dnevnik 1
12:23 Spone ljubavi
13:10 Dr. Oz
14:00 Kako danas živimo
14:50 Zaronite s nama: Svjetionik Sveti Ivan - Rovinj
15:00 Umorstva u Midsomeru
17:00 Vijesti u 17

17:16 Reprizni program
17:25 Dva : jedan u gostima: Tonči Stipanović
18:00 Zaronite s nama: Kamenjak - Otok Krk
18:12 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
19:59 Loto 7
20:05 Mjesto koje zovem dom
21:00 Novine, serija
22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3
23:27 Zakon i red: UK
00:17 Zločinački umovi
01:02 Umorstva u Midsomeru
02:37 Emisija pučke i predajne kulture
03:07 Reprizni program
05:09 Veterinar Engel
05:54 Spone ljubavi

05:20 Pravac na Treću
05:50 Regionalni dnevnik
06:32 Hlapićeve nove zgode
07:00 Juhuhu
09:00 Pripovjedač bajki
09:25 Cvjetkov rasadnik
09:50 Vremeplov, serija
10:20 Školski sat: Dijalektalni atlas
10:50 Mjesto koje zovem dom
11:35 Dobri stari momci, film
13:35 Životna škola, film
15:05 Kulinarski safari Sare Graham
15:30 Maher za putovanja
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Mamutica
17:35 U istom loncu
18:25 Odmori se, zaslužio si
19:02 Nove pustolovine
19:30 POPROCK.HR
20:05 Košarka, prijateljska

utakmica: Hrvatska - Slovenija, prijenos
22:08 Kušnje Cate McCall, američki film
23:43 Ubijte glasnika, američki film
01:33 Bitange i princeze
02:03 Noćni glazbeni program

ČETVRTAK 6.9.2018.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:10 Dobro jutro, Hrvatska
09:00 Vijesti
09:10 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Vijesti
10:10 Dobro jutro, Hrvatska
10:20 Veterinar Engel
11:10 Tako prosi duša, emisija pučke i predajne kulture
12:00 Dnevnik 1
12:23 Spone ljubavi
13:10 Dr. Oz
14:00 Kako danas živimo, serija
14:50 Zaronite s nama: Kamenjak - Otok Krk
15:00 Umorstva u Midsomeru
16:35 Reprizni program
17:00 Vijesti u 17
17:16 Reprizni program
17:25 Dva : jedan u gostima: Krunoslav Simon
18:00 Zaronite s nama: Strmac - Dugi otok
18:12 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana

20:00 Loto 6/45
20:05 Mjesto koje zovem dom
21:00 Novine, serija
22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3
23:25 Zakon i red: UK
00:15 Zakon i red: UK
01:00 Umorstva u Midsomeru
02:35 Emisija pučke i predajne kulture
03:05 Reprizni program
05:09 Veterinar Engel
05:54 Spone ljubavi

05:20 A forum
05:50 Regionalni dnevnik
06:32 Hlapićeve nove zgode
07:00 Juhuhu
09:00 Pripovjedač bajk
09:30 Cvjetkov rasadnik
09:50 Vremeplov, serija
10:20 Školski sat: Tekstilni dizajn
10:55 Mjesto koje zovem dom
11:50 Davatelj, američki film
13:40 Ljubavno pravo, američki film
15:05 Sicilija s Aldom i Enzom
15:30 Maher za putovanja
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Mamutica
17:35 U istom loncu
18:25 Odmori se, zaslužio si
19:02 Nove pustolovine
19:30 POPROCK.HR
20:05 Obitelj slonova i ja, dokumentarna serija
21:00 Nuspojave, film
22:45 Nižiji sin, američki film
00:15 Bitange i princeze
00:45 Noćni glazbeni program

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik* emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 sati na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno* - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati, a emisija iz kulture *Svjetionik* nedjeljom od 16.30 sati. Polusatne emisije emitiraju se utorkom i subotom u terminu od 14.15 sati na Trećem programu Radija Novi Sad.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKUD Vladimir Nazor iz Stanišića emitira se na valovima Radio Fortuna subotom od 16 do 17 sati na frekvenciji 106,6 Mhz.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku *Zvuci bačke ravnice* emitira se četvrtkom od 18 do 20 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Televizijska emisija *Glas domovine* ima stalnu rubriku o Hrvatima u Srbiji, a emitira se na HRT1 utorkom od 11.17 sati. Radijski program *Glasi Hrvatske* emitira se 24 sata dnevno i preko interneta se može pratiti u cijelome svijetu. Konkretno informacije o Hrvatima iz Srbije, koje nema nijedan drugi medij u Hrvatskoj, mogu se slušati i u radijskoj emisiji *Na valovima staroga kraja* ponedjeljkom u 10.05 u trajanju od 45 minuta, te u velikoj trosatnoj emisiji pod naslovom *Hrvatima izvan domovine*, četvrtkom u 20.15, koju prenosi i Prvi program Hrvatskoga radija.

HRVATSKA PANORAMA NA TV SUBOTICA

Hrvatska panorama u produkciji UN Cro info emitira se na TV Subotica. *Cro info vijesti* mogu se gledati svakim radnim danom, od 15 sati i 30 minuta, 17 sati i 50 minuta, 22 sata i 30 minuta i pola sata nakon ponoći. Emisija *Motrišta* emitira se u premijernom terminu utorkom od 20 sati, te u repriznim terminima srijedom od 10 sati i nedjeljom od 21 sat. Polusatna emisija *Zlatna škatulja* je na programu premijerno petkom od 20 sati, a reprizira se nedjeljom od 17 sati i 30 minuta te utorkom od 13 sati i 30 minuta.

Zabava u parku punom vode

Potreba da izbjegnem sve što voli većina prelazi u neku vrstu mog hobija, strasti i malo se plašim zbog toga jer što ako većina otkrije zaista dobru stvar i ja je izignoriram samo iz tog razloga popularnosti. Da ne krenem odmah s rebusima, radi se o tome da mi se ne sviđa to što neke stvari postoje jako dugo i većina za njih ne zna i onda netko snimi film, napiše pjesmu o tome ili neki trendsetter počne promovirati i odmah krene ludilo za tim nečim. Tako je bilo s *Gospodarom prstenova*, recimo. **Tolkien** je tu trilogiju napisao mnogo, mnogo prije nego što je **Peter Jackson** snimio film i prije nego što će masa postati opsjednuta njima. Mada, kada to ovako posložim, bilo bi šteta da svi ne čuju za *Gospodara prstenova*. Malo odrješitiji primjeri bi se odnosili na velike groznice poput filma *Pedeset nijansi...* svi su morali čitati tu knjigu i ja sam odlučila da to ispratiti neću. Ne volim ni odmarališta na koja svi putuju, više volim naći zabačeni dio planete. Ne volim ni krov traperica kada je on u modi. Ne znam odakle meni taj inat, valjda su mi smiješni ljudi koji ne umiju smisliti sami što vole, pa im onda prodavaonice nametnu. Priznajem: teško je obući se normalno, a izbjeći trend, zahtijeva angažiranje i dužu potragu ili u najboljem slučaju krojačke sposobnosti.

Vjerujem da sam dovoljno objasnila svoj problem da bježim od svega što je popularno. E sad, propustila sam dovoljno mjesta iz tog razloga, a ja sam netko tko voli da spozna i krećem u suočavanje s problemom ni manje ni više odlaskom u aqua park. Svi vole vodene parkove i sigurno će biti gužva. Nisam bila nijednom, osim poslije jedne trke u Mórholomu ali u zatvorenim bazenima u wellness dijelu. I ne, ne idem s idejom da mi se ne sviđa, nego da mi bude lijepo.

Okolnosti koje pomažu

Jedna od najvažnijih stavki je da odaberemo dobru ekipu koja u sebi ima simpatije prema ovakvim mjestima. Dakle, vodimo djecu,

dva djeteta. Biramo aqua park koji nije daleko i za koji ne moramo prijeći granicu kako bismo izbjegli pad raspoloženja zbog čekanja na granici i idemo u Bački Petrovac. Kupujemo sendviče, vodu i sokiće kako ne bismo sebe okupirali pripremanjem hrane i to stavili u prvi plan. Biramo petak i odlazimo na cijeli dan, kako bismo uspjeli uhvatiti i moment kada ima gužve jer je i to u sklopu ovakvih avantura. Sve je isplanirano i avantura kreće.

A u ponudi

Zapravo nije strašno. Put do Bačkog Petrovca je skroz pristojan u odnosu na to kakve su ceste u ovom dijelu zemlje. Sve je sjajno obilježeno i vrlo lako je stići do parkinga. Već s glavne ceste vidite te velike tobogane i priznajem da se dijete u meni budi, a strah odraslog treperi i sve to izaziva sjajno raspoloženje.

Aqua park *Petrolend* u Bačkom Petrovcu je veličine 20 hektara, a u okviru njega se nalazi nekoliko bazena: od onih s valovima, preko bazena za relaksaciju, do divlje rijeke (spuštanje na čamcu) i dječjeg raja s kulama i raznim atrakcijama. S obzirom na to da ima čak osam tobogana u kojima mogu uživati i djeca i odrasli, jasno je da su oni bili naša prva meta. Također, na raspolaganju je i adrenalin park, s 40 prepreka raspoređenih na tri nivoa. Naravno, tereni za odbojku, mali nogomet na pijesku, umjetna trava za košarku i nogomet, tetrana na otvorenom samo su neki od dodatnih sadržaja na raspolaganju, pored kafića, restorana, slastičarnica i svih ostalih mamipara, ali i to je u redu. Pa ne idete valjda svaki dan u vodeni park!

Šalu na stranu, kao što se da naslutiti, mi smo veoma uživali, a ja sam probala novu stvar koju izbjegavam jer je mnogo popularna. Bilo je odlično, ali i dalje biram da ne volim gužvu i da se rashlađujem u zabačenim dijelovima naše lijepe planete. Izazov mi je donio svega lijepog i uskoro ću se odvažiti na još neki.

Gorana Koporan

Foto: www.petrolend.rs

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

JKP "Суботичке пијаци"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

Pretplatite se!

Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 1300 dinara
☐ 1 godina = 2600 dinara

* INOZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 75 eura
☐ 1 godina = 150 eura

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____
Ulica i broj: _____
Mjesto i zemlja: _____
Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje tjednika

- * Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje
- * Inozemstvo: 10 eura godišnje

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: VBUBRS 22
VOJVOĐANSKA BANKA
AD MS FIL. SUBOTICA
IBAN: RS35355000000200292421
NIU Hrvatska riječ,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
NIU »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica
Uplatu izvršiti na broj žiro računa
355-1023208-69

*Zbog povećanja troškova dostave novina primorani smo povišiti cijenu pretplate.
Hvala na razumijevanju.

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

XIV. SMOTRA DJEČJIH PJEVAČA I ZBOROVA

7. IX. 2018.
u 19.30 sati
Velika vijećnica
Gradske kuće

Ulaznica: 250 dinara
Ulaznice u preprodaji na telefon 063 80 87 836

SMOTRU POMOGLI:

VELEPOSLANSTVO
REPUBLIKE HRVATSKE
BEOGRAD

Pokrajinsko tajništvo
za kulturu, javno informiranje
i odnose sa
vjerskim zajednicama

GRAD
SUBOTICA

Pokrajinsko tajništvo za
obrazovanje, propise,
upravu i nacionalne
zajednice

HRVATSKO
NACIONALNO
VUJEĆE

ZAVOD ZA
KULTURU
VOJVODANSKIH
HRVATA

HRVATSKA ČITAONICA
SUBOTICA

MEDIJSKI SPONZORI:

Gro Media